

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ANTON JEPSEN

Købstads
snedkerne

Signerede danske møbler

bind 2

1800-1900

THANING & APPEL

KØBSTADSSNEDKERNE

Anton Jepsen

K Ø B S T A D S
S N E D K E R N E

Signerede danske møbler

1800 - 1900

Bind 2

THANING OG APPEL

Købstadssnedkerne

© Anton Jepsen

Omslagstypografi: Axel Surland

Omslagsfoto: Anton Jepsen

Bogen er sat med Baskerville hos
sydsats, Christiansfeld

og trykt hos Jørn Thomsen ApS, Kolding

Printed in Denmark 1982

ISBN 87-413-6240-3

Frontispice:

Nykøbing Falster Snedkerlaugs segl.

Indhold

FORORD	9
I. DEL – HISTORIEN	
Den danske købstad	13
Landsbysnedker, købstadssnedker – eller hovedstadssnedker?	18
Møbelsnedkeren	23
Stolemageren	41
Træ og finer – og maskiner	47
Undervisning	50
Møbelmagasiner	52
Udstillinger	64
II. DEL – OPGAVERNE	
Malede møbler	75
Mesterstykker	83
En albertavle	88
Møbelstil og møbeltyper	92
III. DEL – NAVNENE	
Snedkere og stolemagere i Danmarks købstæder – navneregister	105
Allinge	107
Assens	107
Bogense	108
Ebeltoft	108
Esbjerg	109
Fredericia	109
Frederikshavn	111
Frederikssund	112
Frederiksværk	112
Fåborg	113
Grenå	113

Haderslev	114
Hasle	116
Helsingør	117
Herning	118
Hillerød	118
Hjørring	119
Hobro	120
Holbæk	121
Holstebro	121
Horsens	122
Kalundborg	124
Kerteminde	125
Kolding	125
Korsør	127
Køge	128
Lenvig	129
Løgstør	129
Mariager	129
Maribo	129
Middelfart	130
Nakskov	131
Nexø	132
Nibe	132
Nyborg	132
Nykøbing Falster	133
Nykøbing Mors	134
Nykøbing Sjælland	135
Nysted	135
Næstved	135
Nørre Sundby	136
Odense	137
Præstø	140
Randers	140
Ribe	142
Ringkøbing	143
Ringsted	144
Roskilde	144
Rudkøbing	146
Rødby	147
Rønne	147

Sakskøbing	149
Silkeborg	149
Skagen	149
Skanderborg	149
Skive	150
Skælskør	150
Slagelse	151
Sorø	153
Stege	153
Store Heddinge	153
Stubbekøbing	154
Svanke	154
Svendborg	155
Sæby	156
Sønderborg	156
Thisted	157
Tønder	158
Varde	159
Vejle	159
Viborg	160
Vordingborg	162
Ærøskøbing	163
Aabenraa	163
Åkirkeby	164
Aalborg	164
Århus	167
Litteratur	170
Rettelse til Signerede danske møbler	171

Forord

I en direkte fortsættelse af forordet i Signerede danske møbler, Hovedstadens snedkere, skal her blot – ved afslutningen af arbejdet med de to bøger om danske møbel-snedkere i 1800-tallet – konstateres, at Aftenavisen Roskilde Tidende og Lolland-Falsters Folketidende, i lighed med de i første bind nævnte aviser, med den største velvilje åbnede deres spalter for nærværende undersøgelse af signerede danske møbler. Der er grund til at rette en stor tak til alle de medvirkende aviser – thi uden deres positivitet var undersøgelsen ikke mulig at gennemføre.

Det samme lille ord må også rettes til alle de mennesker, der har reageret på avisernes artikler med oplysninger om deres møbler – og med en tilladelse til at fotografere.

Hovedfotoграф ved første bind var Annelise Grubbe og ved nærværende bog Mik Eskestad, tillige har medvirket fotografer med tilknytning til de – i begge forord – nævnte aviser.

Også ved indsamling af materiale fra 1800-tallets købstadsaviser medvirkede Birthe Karin Fischer og – som det var tillæddet med første bind – er også denne sidste mulig-gjort økonomisk med et smukt tilskud fra:

C. L. Davids Legat for Slægt og Venner.

Som væsentligst i denne bog må navneregistret optage en så stor del af pladsen – til en vis grad på bekostning af en del fotografier – men det er mit håb, at andre vil fortsætte lokalhistorisk og forøge materialet, thi, som det kan anes i navneregistrene for adskillige købstæder, vil meget endnu kunne fremdrages; den vigtigste kvalifikation for at gøre dette er, at man bor der, hvor undersøgelsen foregår.

Som det vil fremgå er bogen ganske uhistorisk i én retning: den rummer kun købstæder indenfor det nuværende Danmark, mens landet, på den tid bogen omhandler, så ganske anderledes ud. Også syd for den nuværende grænse forfærdigedes der dengang danske møbler, måtte nogen engang dykke ned i dette også ...

Anton Jepsen

I. DEL HISTORIEN

Den danske købstad

I dag, hvor den menneskelige kunnen ikke er afhængig af lokalitet, kan det være svært at forestille sig, at kunnen, kvalificeret kunnen, engang var tæt forbundet med at bo, lære, arbejde der, hvor det hele foregik.

Engang var det København og Hamborg der, i vor del af verden, var »centrene«, hvortil enhver måtte henvende sig, om man ville erhverve sig håndværksarbejde af en vis stilistisk – og i mange tilfælde også håndværksmæssig – kvalitet.

Naturligvis er der undtagelser, »blomsniderne« i Rudkøbing for eksempel, men det billede, der tegner sig af møbelhåndværket i de danske købstæder, er et billede, der ofte begynder efter år 1800.

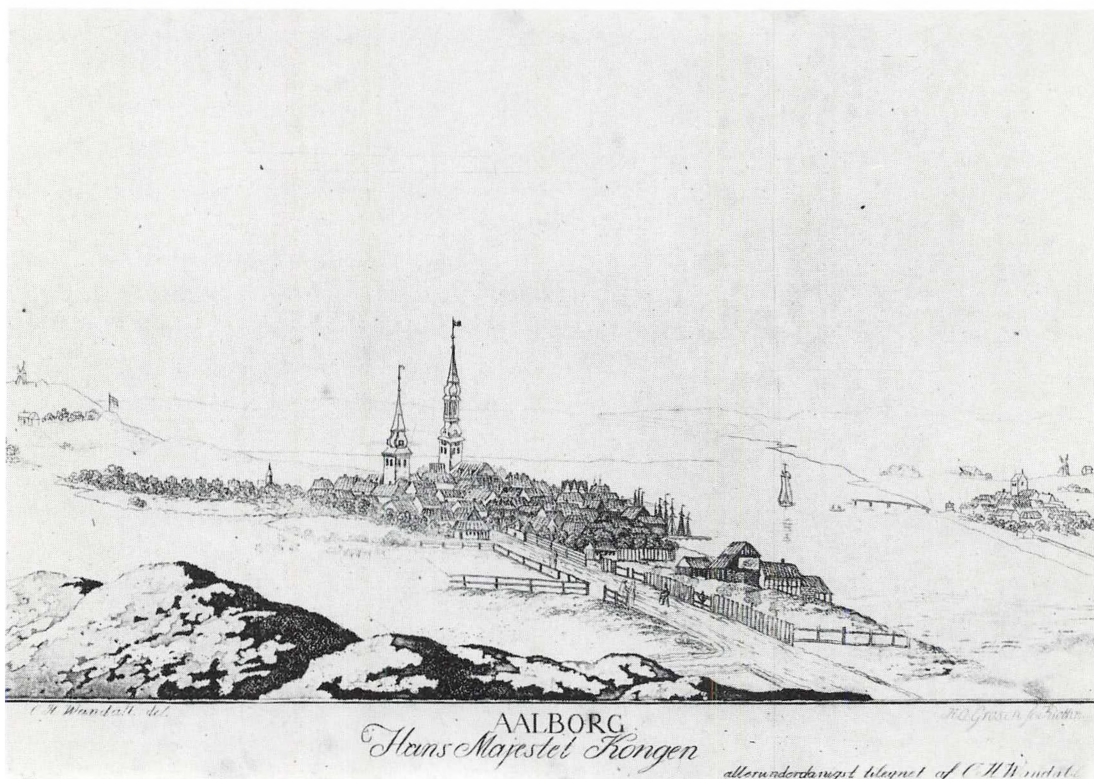
Retter vi et øjeblik opmærksomheden mod København, ser vi at man heller ikke der kunne så farlig meget før henimod slutningen af 1700-tallet. Nogle få kunne – efter at have hentet deres kunnen i de større europæiske hovedstæder. Vi ser de københavnske borgeres interesse for importerede engelske møbler i årtierne før og efter 1800; samtidig og lidt senere er købstadsborgernes interesser for en standsmæssig møblering koncentreret omkring møbler fra København og Hamborg.

Går vi helt ned til roden af disse forhold, finder vi den velsituerede danske borger som årsagen til dem. Hans valg af indkøbssted for møbler, bestemmer, hvor den stilistiske og den håndværksmæssige kunnen opstår – og hvor den lader vente på sig. Det var håndværkeren, der boede og arbejdede der, hvor kunderne kom, som lærte – lærte mere ...

Den danske hovedstad er en lille by ved år 1800. Den danske købstad endnu mindre. Nogle få hundrede indbyggere kunne flertallet tælles op til at indeholde og en storby som Århus begynder 1800-årene med 4000 mennesker. Det var således kun i de færreste byer, kundeunderlaget kunne danne grundlag for, at en møbelkultur og en hånd-

værkertradition kunne opstå lokalt, og således forklarer det ene det andet, og således ville billedet måske ikke have været meget anderledes i dag, om ikke alt det, der foregår i 1800-tallet, fuldstændig ændrer de gamle, fra middelalderen arvede forhold.

Som en illustration af den store udvikling og forandring den danske købstad gennemgår i løbet af hundrede år fra 1800 til 1900 er valgt Aalborg, »det lille København«, kaldet. Kun en enkelt købstad, Odense, er ved 1800-årenes begyndelse større end Ålborg, mens et stort antal købstæder ved samme århundredes slutning er større end disse to var ved dets begyndelse.

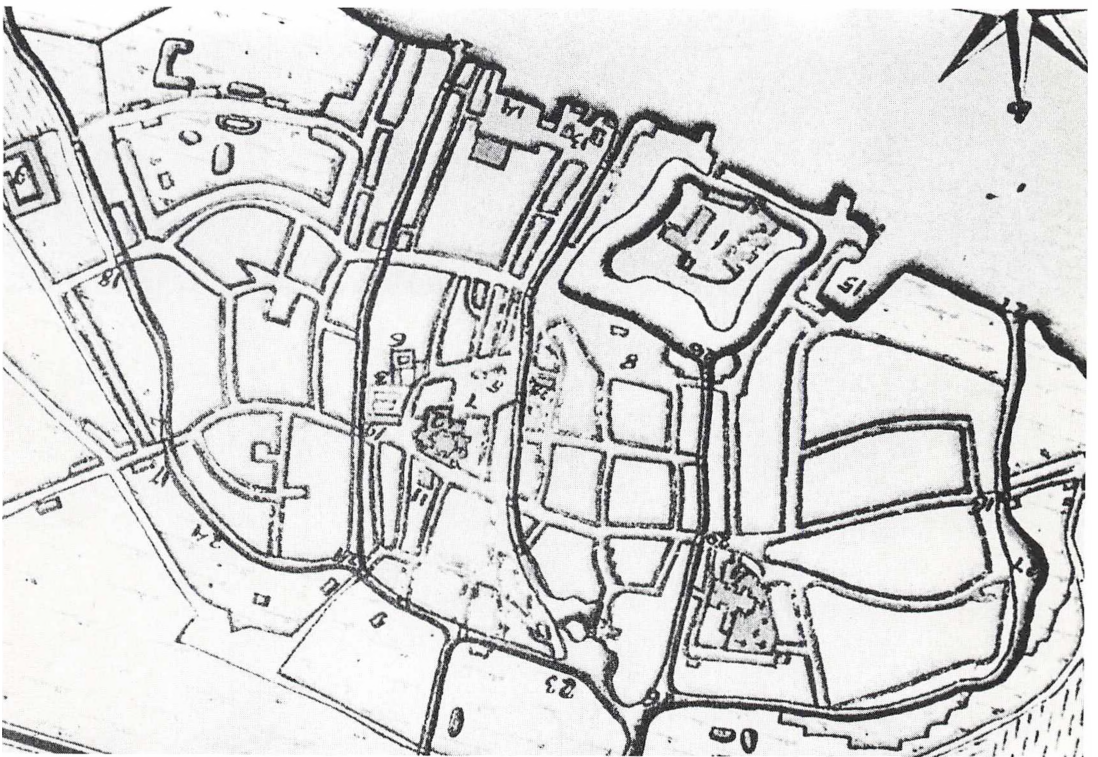

På det smukke billede af Aalborg (fra Dansk Billed-Magasin nr. 40, 1836) ses, foruden »storbyen« – med sine 5500 indbyggere ved århundredets begyndelse opfattet som storby – også en lilleby: Nørre Sundby, endnu ikke købstad, liggende med sine få huse på den anden side af Limfjorden.

Aalborg er, hedder det i teksten til dette billede, »en Kiøbstad der er den største og folkerigeste blandt Jyllands Stæder og den vigtigste Handelsby i denne Provins«. Der er i 1834 7048 indbyggere, oplyser teksten, og »Byen har en Hovedgade, 8 reelle Gader og en stor mængde mindre, ialt 68 Gader og Gyder, 2 Torve, 823 Gaarde og Huse, 2 Kirker foruden Hospitalskirken, en Cathedralskole og 5 Borgerskoler, 2 private Skoler og mange smaa Forberedelsesskoler, en Navigationsskole, 3 søndagsskoler ...«

Billedet er, som det måske kan anes af underteksten, Hans Majestet Kongen allerunderdanigst tilegnet af C. H. Wandall, thi sådan gjorde man nu dengang. Man fornemmer i såvel billede som i den udførlige tekst en stolthed over, at Danmark rummer sådanne store og driftige byer - og med særdeles berettigelse. Og det store og driftige breder sig fra de få større købstæder til de mange mindre.

De to bykort på denne og næste side fortæller en del om at byerne breder sig også bogstaveligt ud over landskabet. Det er igen Aalborg der er valgt som eksempel.

Det første kort er angiveligt fra 1782 (gengivet efter Weckers Bykort, Wormianum 1977) og viser i udstrækning byen omtrent som Wandall gengav den i prospektet. De »reelle Gader« og kirkerne, torvene, det er der altsammen. For sammenligningens skyld er Weckers kort vendt på hovedet – vendt rigtigt efter nutidens opfattelse.

På det, der omkring 1915 var et moderne bykort (gengivet efter Salmonsens Leksikon), genfindes Weckers lille Aalborg med Vesterå, Østerå og slottet som de centrale dele, blot er det nu en lille del af byen, og således vil enhver, i en hvilken som helst købstad, kunne konstatere en lille gammel by inde midt i en større by.

Men det er, trods en bestandig vækst, altid inde i den lille, gamle bydel vi finder aktiviteterne. Det er i de gamle gader – i Aalborg Vesterågade, Østerågade, Algade, Kattedavd ..., vi finder håndværkerne helt til henimod 1900.

Det er i disse gamle gader vi allerede ved år 1800 finder en og anden møbelsnedker eller en stolemager der kan ...,

i nogle få byer, Odense, Aalborg, Aarhus, er de der, i de andre kommer de – for byerne vokser, og lokale folk »af stand« ser efterhånden, at al den gamle snak om, at man skal til København eller til Hamborg for at erhverve »ordentligt« møbelhåndværk ikke mere gælder. De fortæller det, i aviser, i taler ved udstillingsåbninger, og borgerne lytter – og kikker på møblerne. Grundlaget, kundeunderlaget, er i orden, efterhånden stiger kunsten – møbelkunsten – i takt med byernes vækst. På de følgende sider blot et lille kik ind ad værkstedsdøren hos en og anden, for at se hvordan.

Landsbysnedker, købstads- snedker – eller hovedstads- snedker?

Bondemøbler er forfærdigede af landsbysnedkeren, købstadens snedker fremstillede møbler, som nok lignede københavnersnedkerens, men ...! Nej!

Der skal her rokkes eftertrykkeligt ved dette gamle »katalog« over danske møbler, thi det er begrebsforvirring. Til gengæld vil det følgende være særdeles tjenlig til at forvirre begreberne.

Om de første, bondemøblerne kaldet, skal her blot konstateres hvad andre allerede har gjort: bondemøblerne er for flertallets vedkommende forfærdigede af købstadssnedkerne. Alene den kendsgerning, at landsbysnedkeren langt op i 1800-årene var »forbudt« vil godtgøre det. En omsiggribende given tilladelse trods forbudet, gennemhuller loven og nået frem til den nye bydannelse, stationsbyen, kommer først for alvor landsbysnedkeren – og stationsbysnedkeren – ind i billedet.

De malede bondemøbler er således i vid udstrækning købstadssnedkerens domæne, hertil en række handelspladser og flækker med tilladelse til næringsdrift. Med hensyn til de sidste skal de sønderjyske flækker nævnes: ikke ualmindeligt slår en snedker sig ned i en sådan lille by efter at han har »lært i Kjøbstaden og siden reist i de større Stæder i Udlandet«. Det behøver ikke være lutter bondemøbler, der udgår fra hans værksted, trods lillebyen. Det synes at være de »gamle« værksteder i Købstæderne, ofte måske anden-generation, der har stået for den væsentligste produktion af de malede bondemøbler.

På landet kommer herregårdssnedkeren – og i nogle tilfælde præstegårdssnedkeren ind i billedet på linie med snedkerne i flækkerne: det er en veluddannet håndværker, der ansættes af herremanden eller præsten og møblerne han fremstiller har »købstadspræg«, »hovedstadspræg«; svende fra København søger, i annoncer, arbejde på herre-

Chatol fra omkr. 1800 forfærdiget af en herregårdssnedker på Lolland. Chatollet er usigneret, men det heddet på en lille seddel i møblet, at det »er forfærdiget af træ fældet i godsels skove«. Elmetræ.

gårde, såvel som svende fra købstæderne. Og flertallet har været i »de udenlandske Stæder«. Det tidlige 1800-tals håndværkersvende var ikke bofaste, de rejste, de hentede nye impulser – blandet godt op med nye eskapader og brændevinsbrandterter – rundt om i Europa, og de tog det nye med hjem – på godt og ondt.

Bofast er derimod håndværksmesteren og bofast bliver ofte hans søn, der lærer faget hos faderen eller hos en kollega i samme by; han skal overtage faderens værksted når tid kommer og det bliver måske med en ringere uddannelse som ballast, end de færende svende fik mulighed for.

Chatol fra en af vore handelspladser, Nordby på Fanø; signeret Hans Nielsen. Egetræ, bejdslet og poleret.

Men også dette billede ændrer sig, lidt op i århundredet er det ofte snedkermesterens søn, der henter den bedste uddannelse hjem, han kan nu have en driftig virksomhed i ryggen, mens han, ikke blot er »på valsen«, men måske driver videregående studier indenfor sit håndværk, lærer tegning, arkitektur, får stillførmelse, i Paris måske.

Mens købstadssnedkerens søn således »studerer« i det fremmede, står der rundt omkring på nogle københavnske værksteder andre snedkere og forfærdiger – købstadsmøbler! København er ifærd med at forsyne nogle af de mange møbelmagasiner, der dukker op rundt omkring i købstæderne, nogle steder er det købstadsborgeren der endnu ønsker københavnermøbler – og får dem gennem det stedlige møbelmagasin, der reklamerer med dem ganske åbenlyst; andre steder er man lidt mere flov over ikke at kunne selv. Det er de sidstnævnte, der først får københavnermøblerne smidt ud – og opdager, at de godt kan selv.

Nogle af disse københavnermøbler er særdeles »provin-
sielle«, ingen kan i grunden se, at der er tale om københav-
nermøbler, og købstadsnedkerne er nu så småt igang med
at forfærdige købstadsmøbler, som ingen kan se er køb-
stadsmøbler, der er intet provinsielt over dem.

Og således ender dette afsnit i den totale begrebsforvir-
ring, omkring landsbyens, herremandens, købstadens og
hovedstadens snedkere, nogle svage lys i mørket vil måske
stedvis i de følgende afsnit af bogen klare en smule op hist
og her, mens historien i andre retninger kan blive en smule
skæv: Beretningen bygger hovedsagelig på møbelsnedker-
nes egne ord som de står at læse i de gamle aviser, og de
siger ikke lige meget, snedkerne. I Odense for eksempel,
den dengang største af købstæderne, ofrer de ikke mange
ord på os i dag, mens de i Århus snakker godt op. Til
gengæld er han, der snakker mest i Århus, fra Odense!

*Signatur i skuffebund i chatol-
let fra Fanø. Teksten lyder:
»Forsærdiget af Snedker Hans
Nielsen paa Fanø i December
1864«.*

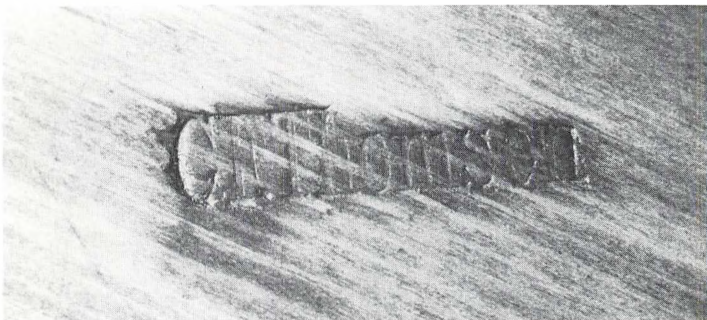
Forsærdiget af Snedker
Hans Nielsen
paa Fanø i December
1864

Detailfoto fra sekretær, den viste »indretning« som den kaldes er palisanderfineret med intarsia, mens møblet ivoerigt er med mahognifiner. Der er formentlig tale om et københavnermøbel, det bærer på bagklædningen et ganske lille indslæet stempel: C. F. Thomsen. Af forskellige årsager ville man bedømme sekretæren som værende et købstadsmøbel – der er bl. a. anvendt elmetræ i rig udstrækning, således er alle skuffer af denne træsort. Og dermed rejses spørgsmålet har københavnersnedkerne fremstillet købstadsmøbler? De fremstillede i rigt mål møbler til købstædernes møbelmagasiner, men »lignede« de også købstadsmøbler?

C. F. Thomsens lille stempel fra den i ovenstående billedtekst omtalte sekretær. Snedkermester Levison i Nakskov meddeler i 1853 i en annonce, at de annoncerede møbler »ere kjøbte paa Snedkermester Thomsens velbekjendte Magazin i Kjøbenhavn«.

Dette velbekendte magasin indehaves af Claus Frederik Thomsen og findes i Hotel du Nord fra omkr. 1851 og i Bredgade fra 1857 til 1886. Der kan være en sammenhæng mellem dette lille stempel og Levisons udmærkede oplysning.

Møbelsnedkeren

Annonce fra snedkermester Lange i Slagelse. Som det fremgår er hans møbler med den fineste politur og de står til skue for enhver – også dem, der ikke vil købe deraf. (Avis for ti Kjøbstæder 7.11.1816).

»Ingen vil nægte at vi have Konstsnedkere og Instrumentmagere, hvis Arbeider ingenlunde staae tilbage for de engelske, men deres Tal er ikkun ringe; skulle der ikke kunne blive flere, naar Riigmandens Fordom for det engelske var mindre ...«. Således spørger man i Odense i året 1810, ved oprettelsen af et selskab til opelskning af den nationale husflid og industri.

Det er i den største af vore købstæder dette spørgsmål stilles; der er endnu folk på den tid, der kan huske, at om-

Jeg skylder herved at underrette det ærede Publikum om: at jeg har færdig til Udsalg forskellige Sorter Meubler, af nyeste Façon, med eller uden Indlægning og Fournering, men alle forsynede med den fineste Politur; saasom, Chatol med Opsats og Springfiære, Chifonnierer, Divaner med Borde, adskillige Sorter Commoder, Spilleborde o. s. v. Disse Meubler staae hos mig til Skue for enhver, og skal med Fornöielse blive foreviiste, endog for dem, som ikke har i Sinde at ville kiøbe noget deraf; da enhver derved kan overtyde sig om, at ligesaa smukke Meubler blive nu forarbejdede her i Byen, som kunne faaes paa Meuble-Magazinerne i Kiøbenhavn og til ligesaa billige Priser. Til Kiøbernes Underretning tiener, at jeg besørger Meublerne frit emballerede.

Slagelse den 5te November 1816.

**L a n g e,
Snedkermester,
boende paa Smedegaden
i Slagelse.**

trent de samme ord er sagt i hovedstaden – og hvorledes ser det da ud i vore mindre, og mindste, købstæder?

Det er en kendsgerning, at disse samme ord – fra Odense 1810 – bruges igen og igen; de samme sætninger, med en varieret ordstilling, men med samme mening, udtales i hver eneste by landet over. Henved 60 år varer det, men så har disse ord også været rundt – helt rundt!

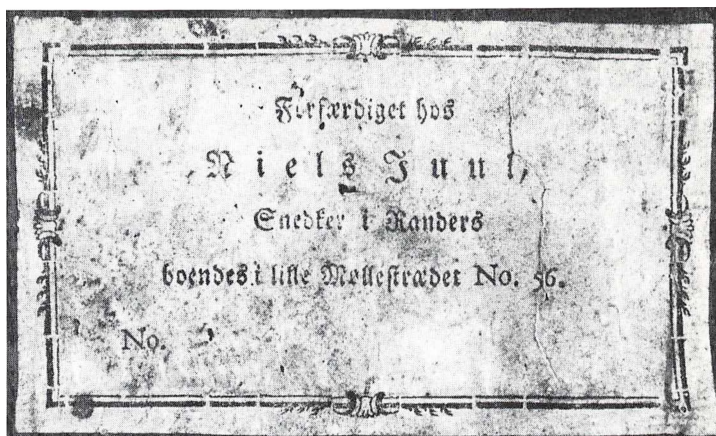
De siges – ordene – på et ganske bestemt sted og i en ganske bestemt anledning: De siges på »Raadstuen«, i »Hotellens Sal«, eller hvor den enkelte købstad finder plads til at afholde sin første industriudstilling, de indgår i talerne ved udstillingernes åbningshøjtideligheder, de siges af

Klapbord, mahogni, af Niels Juul i Lille Møllestræde i Randers. Nu i Kulturhistorisk Museum i Randers. Bordet er det eneste i bogen gengivne møbel, der ikke er i privat eje, men det må fremhæves, at flertallet af vore museer kan vise møbler af lokale møbelsnedkere, nogle med signatur, som her, andre hvorom man ved, at de kommer fra et bestemt værksted.

Niels Juul har borgerskab fra 1792 og allerede i det tidlige 1800-tal begynder mulighederne for at købstadssnedkerne kan få trykt etiketter lokalt, i Randers bliver det, med avisens grundlæggelse, fra 1810. Andre nøjes med en håndskreven signatur – også her ofte med adressen tilføjet.

Fra Niels Juuls klapbord.
Foto Kulturhistorisk Museum i Randers.

borgmestre og andre store folk – og når disse samme folk kommer igen i anledning af den næste udstilling, kan de konstatere, at der er sket mærkbare forandringer: møbelsnedkerne har lyttet til ordene og har ikke ment, at ville høre dem gentaget alt for ofte! Langsomt ændres derfor åbningstalerne til: »Vor Bys Haandværkerstand ..., vore Snedkeres Arbejder taaler sammenligning med de større Stæders, med det kjøbenhavnske Arbejde«.

Men det har været en lang og en trang vej at komme så langt. En klog mand konstaterer undervejs, at snedkerne skulle arbejde på oplag, i stedet for vedblivende kun at forfærdige bestillingsarbejder. De må indrette møbelmagasiner, siger han. At han har sat sig ind i problemerne viser han i sin tilføjelse; ofte er det næsten umuligt at gennemføre, kan han konstatere, thi det fordrer penge, og det er en vare, som håndværkeren ikke kender. Han kan låne dem, siger han, men kun hvis han er således stillet, at han egentlig ikke behøver at låne!

Og derfor begynder møbelsnedkernes historie således: Med en række små annoncer i den lokale avis: »Et Par Læs Høe er tilsalgs ...«, »En sort, hielmet Koe er bortløben fra Byens Mark ...«, »En Eng er tilleje paa min Mark paa Byens Jord ...«.

Eksemplerne er fra de større købstæder, og tiden er begyndelsen af 1800-årene, hvor endnu kun få større byer har egen avis. Men billedet er alment, det er den danske købstadshåndværker i disse årtier. Han har et lille værk-

Kommode signeret af snedkermester Østergaard i Hillerød, uden angivelse af år. Christian Østergaard, med borgerskab i 1853, kan være en mulighed, men møblet synes dog ældre, med sine rene klassiske linier ville man nok placere det i 1830-erne eller 40-erne. Mahognifineret og med fritstående søjler.

sted, hvor han udfører bestillingsarbejder, om nogen ulejliger sig hen for at afgive en bestilling overhovedet – og så har han lidt »landerik«, så den værste nød kan holdes fra døren.

Han bor oftest i de små ydmyge gader og gyder, hvor det er billigst at slå sig ned, og nemmest at slå sig igennem – på sin vis. Han opdager, at om han virkelig skal slå sig igennem må han op på hovedstrøget – og han kommer der – efterhånden og langsomt, men sluttelig finder vi ham og hans efterkommere på Østergade, på Torvet, overfor Rådhuset ...

Hans »landlige« annoncer ændrer sig langsomt. Der begynder at komme et par mahogni kommoder af fuldt træ fra én, et par runde spilleborde, fineret mahogni, fra en anden, der er et elmetræschatol, en dragkiste af egetræ, en pæretræskommode, der er indlagt arbejde og der er møbler med en skøn politur.

Annoncerne fortæller lidt om, at de vist egentlig godt kan, snedkerne, og siger i grunden det samme som »oden-

Egetræschatol med mahognifiner og liniær indlægning på bl.a. øverste skuffe. Skuffeknapper, nøglebeslag og søjlekapitelæer af ben. Med etikette fra Ole Peder Olsen i Rudkøbing. 1841.

seordene« fra 1810: At om rigmandens forkærlighed for det engelske kunne ændres til en interesse for at købe dansk, ville han hurtigt finde den samme kvalitet i sin egen by. Det kræver blot en kundekreds; når interessen er der, er de ønskede varer der også.

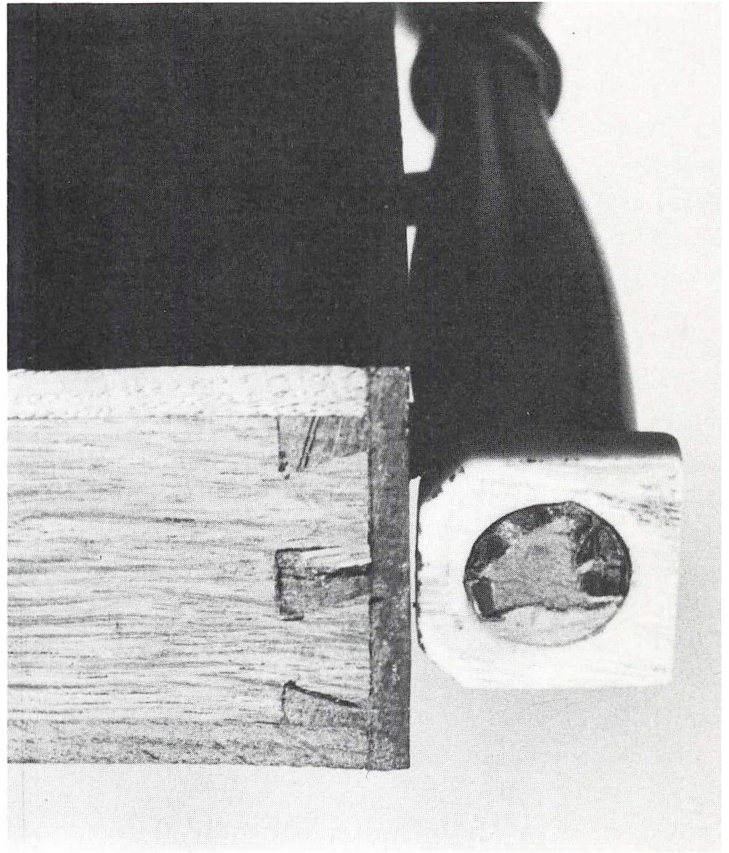
Det var denne markedsmechanisme en række fremsynede mænd så i 1700-tallet, da de stiftede Det kongelige Landhusholdningsselskab – der ikke har nær så meget med landhusholdning at gøre, som ordene kunne forlede til at tro, men derimod at »holde hus« med landets egne ressourcer.

En udløber fra Landhusholdningsselskabet bliver de rundt i landet oprettede »patriotiske selskaber« – det er det man er ifærd med i 1810 i Odense – hvis formål er, på lokalt plan, at undersøge forholdene omkring håndværk og industri, at støtte det der er igang, at opelske hvad der måtte mangle og, ikke mindst, at slå et virkeligt alvorligt slag for at få Riigmanden til at begribe, at det er til skade for landet med al den utidige interesse for det engelske – det udenlandske. En veritabel »køb dansk kampagne« anno 1800.

Detail fra O. P. Olsens Chatol, den smalle skuffe med sort-poleret søjle set fra siden. Såvel side som søjle er fastgjort med træpløkke. På det andet billede ses bunden af samme skuffe, her samlet med sinker.

I aviserne og i Selskabet for indenlandsk Kunstflid's skrifter berettes der nu, med navns nævnelse, om snedkere, der forfærdiger møbler af en kvalitet som kan sidestilles med det bedste fra udlandet, og vi kan opleve, at en købstads-snedker sælger sine »med nethed og fuldkommenhed forarbejdede« møbler i – København. Det lyder selvfølgelig i dag; dengang var det en præstation!

Det lykkes for de patriotiske selskaber i løbet af nogle få årtier at ændre befolkningens indkøbsvaner – en god hjælp fik de af englænderne, da de angreb København og en naturlig modvilje mod »det engelske« opstod. I samme takt som denne ændring foregår, sker der en udvikling på værkstederne rundt om i landet, markedsmekanismen virker, annoncerne fortæller, at møbelsnedkerne ved hvorledes møbelarbejde er når det er rigtigt, møbelmagasinerne opstår, de er snedkeregjede, enkeltmands eller interessentskaber.

Et andet frø, sået af de patriotiske selskaber, slog også rod. Man ivrede for, at anvende indenlandske råvarer overalt, hvor det blot var muligt. For møblernes vedkommende brugen af indenlandske træsorter fremfor den dyre mahogni. Købstads-snedkeren tog det til sig mere end københavnersnedkeren, han forfærdiger møbler af eg, ask,

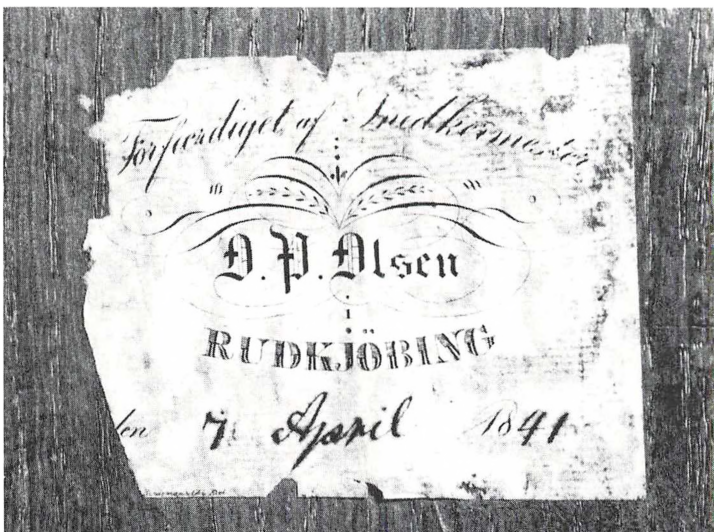
elm, pære, æble, ahorn osv., især det gode danske elmetræ finder rig anvendelse på værkstederne.

Vi kan konstatere dette direkte, på deres møbler, og det har fundet vej, som en sidebemærkning hist og her, i litteraturen. I et par større værker om landets flora for eksempel. I professor Hornemanns »Oeconomisk Plantelære« og i Rafn's »Danmarks og Holsteens Flora«, begge værker udgivet i årene omkring 1800. Hornemann fortæller om »Korkbladet Elm, muelig er det denne Art, som findes paa nogle Steder i Laaland i temmelig Mængde, og hvoraf man gjør meget smukke Møbler«. Denne træsort, oplyser Rafn, dyrkes i plantager, bl.a. ved Marienborg og i Hørsholm.

Af smalbladet elm forfærdiges der overmåde smukke møbler på Falster, konstaterer Hornemann videre, og fortsætter. »For at gjøre det varigere og konservere det mod Orme, nedsænker man de tilskaarne Fjelle i Møddingvand«.

Det samme har man eksperimenteret sig frem til med en anden dansk træsort, bøgetræet, møbeltræ af en hvilken som helst sort skal være stabilt, det må ikke »kaste« sig, det må udvide sig mindst muligt i fugtig luft og svinde mindst muligt i tør. Dertil – bl.a. – »Møddingvandet«, eller gadekæret. Det skulle helst ligge der en tre års tid, for at være tjenligt.

Man eksperimenterer videre: det skal jo helst ligne ma-

O. P. Olsens etikette findes indvendig på den lille låge i chatollet.

Næste generation i Rudkøbing, Wilhelm Olsen, anbringer sin etikette sammesteds, her fra et chatol, der i sin form minder ganske meget om faderens.

hogni, træet, når det er blevet til et møbel. En bornholmersnedker fortæller om en skedevandsbejdse, der er opfundet til dette brug. Han garanterer, at den ikke falmer, men tværtimod mørkner som mahogni, jo ældre den bliver, jo mørkere og smukkere bliver den.

Stilistisk er det – trods det grimme overfald – bestandig englændernes møbellformer vi lader os påvirke af her i landet i disse første årtier af 1800-tallet. Den smukke mahogni man anvender der, kan naturligvis ikke undværes her. Den finder anvendelse sideløbende med de indenlandske træsorter, oftest som finer, engang imellem som »fuldt træ«. Vi finder den på stort set alle værksteder sammen med de danske træsorter, når et værksted ophører. Bestandig er der en eller to mahogniplanker og nogle blokke, »tjenlig til at skjære som Fineer«, hedder det engang imellem.

Men der er også andre muligheder. Det er længst konstateret, at københavnersnedkerne allerede i slutningen af 1700-tallet fremstillede mængder af fyrretræsmøbler »mallet Mahognie«, som man skrev, det vedblev de med langt ind i 1800-tallet, og det samme gør købstadssnedkerne, men her er sortimentet udvidet. Malede møbler af fyrretræ er hos købstadssnedkeren dels det vi har kaldt bondemøbler, med stærke farver og med bl.a. blomstermaling, dels »ådrede«, mahognimalede, til købstadens egne borgere, den mindre formuende del af borgerne. Senere i århundredet finder vi disse ådrede møbler efterlignende nødde-

Stol fra Chr. Henriksen i Fåborg. Mahognibejdet og med rørlet i sæde. En lille let stol med målene: Højde 88 cm, bredde 40 cm og dybde i sæde 38 cm. Trods det »lette« er den lidt tung fortil, man ser snedkerens og ikke stolemagerens arbejde.

*Etiketle fra stolen. Snedker
Chr. Henriksens Møbelmagasin
Østergade No. 242 i Faaborg.*

træ, ahorn, eg og – de helt sortlakerede – ibenholt, samt en fornøjelig palisanderesterligning, ikke gjort med maling men med bejdse. Samtidig, i århundredets sidste halvdel, opstår mahognimalingen igen og nu er bondemøblerne på retur såvel med hensyn til form som maling. Det bliver borgermøbler altsammen efterhånden, borgermøbler af mahogni, af indenlandske træsorter (hårdtræ) eller af fyrretræ med en træådning og måske endda – som Løndahls Roskildeskabe – med »marmor«søjler, måske også med »guld«kapitæler. Alt kan efterlignes og alt bliver efterlignet, ofte gøres det særdeles smukt tillige. Og med stor nedlaidenhet har vi så siden betragtet disse malede efterligninger af de såkaldte »ædle« materialer. Med stor kunstglæde betragtede vi samtidig bondemalingernes blomster. Vi overså, at enhver maler med sine pensler søger en illusion – og giver sin samtid en oplevelse af noget smukt, en tid er det blomster, en tid er det et stykke poleret træ han efterligner.

Med malerarbejdet er vi inde på et andet håndværks gebet, eller er vi? Ikke altid, i mange tilfælde er snedkeren maler, eller maleren snedker, det er et 1700-tals fænomen, der holder sig en stund endnu hist og her.

Erhvervsmæssigt var det en særdeles praktisk foranstaltning, og, når alderdommens gebrækkeligheder indtræffer, tillige en slags »selvpension«, som det fremgår af maler og snedker Laus Lassen i Århus, da snedkeriet bliver for strengt for ham og han flytter tilbage til byen: Laus har »nu i en Tid af 40 Aar, siden jeg kom fra Aarhus, boet paa Landet i Holdum Bye og Sogn paa Grevskabet Frysensborg, og arbeidet paa Herregaarde og Præstegaarde, samt for Bondestanden, med Snedker- og Malerarbeide, og stedse har været yndet for begge Dele, men da jeg nu ikke formedelst Alder og paakommende Svaghed, kan drive det første som tilforn, og af det sidste ei saa meget at bestille paa Landet, som jeg kan leve af, har jeg resolveret at flytte til Aarhus, for at tjene min Føde ved Malerarbeide, og udbeder mig recommanderet hos DHrr. respective Aarhus-Invaanere«.

Det er i 1805 Laus forlægger sin residens til Århus, han fortæller at hans logi er i Møllestien. Måske var han en sejt gammel knark, der alligevel ikke kunne holde fingrene fra snedkeriet: Det behøver ikke være ham, men kan være det: En halv snes år efter er der tre egedragkister til salg i Møllestien.

Hos maler som hos snedker, det er mahognitræet og mahogniens smukke røde farve, der er altdominerende på denne tid. Det har været nævnt i det foregående, at møblernes form, deres stil, i overvejende grad er af engelsk oprindelse og inspiration. Morsomt nok er den overfladebehandling snedkeren giver sin mahogni af fransk og tysk oprindelse. Englænderne »boner«, mens man i Frankrig og Tyskland »polerer«. De engelske møbler man formæssigt nærmer sig, står med en forholdsvis blank, men ikke porefyldt overflade. De franske og tyske, mere prangende, møbler har en spejlblank helt porefyldt polering. Det er denne »franske polering« eller »Berliner-politur«, de danske snedkere lærer at beherske i hoved- som i købstad. Når de fortæller at deres møbler »er med en skjønt Politur, som forskrevet Arbeide, der sælges her i Byen«, så er det berliner-polituren, den spejlblanke, de mener, og mener sig at beherske.

De ydre rammer om købstadssnedkerens virke er ikke

meget forskellige fra københavnersnedkerens, ofte er der kun højden til forskel – husets højde, og i nogle tilfælde husets byggemåde. Han bor typisk i et bindingsværkshus ved år 1800, måske har han lerstampet gulv i stue som i værksted, en smule lavloftet kan der være, til gengæld er vinduerne ikke altid helt så små som vi måske forestiller os. Et vist mål af lys har været nødvendigt og ganske store, med sprosser forsynede, værkstedsvinduer kan endnu stedvis spores i en og anden købstadsbaggård. Og varme har han haft; har hans svende som han selv måske ikke været forvante med varme på værkstedet, har den nye polering fordret det og limovn og affaldstræ kunne klare dette problem.

En snedker i en mindre købstad bygger sig i 1803 et nyt hus. Det er her fortsat bindingsværk – mur og bindingsværk – huset bliver 11 fag langt, i en etage, og det bliver med bræddegulv i alle stuerne. I hver ende af huset opføres der en skorsten. Nu var det nærliggende at slutte, at han indretter værksted i den ene ende af huset – og tilslutter limovnen til den ene skorsten. Han fortæller ikke noget om dette, men det er nok ikke så. Rimeligvis udlejer han en del af huset, han har sikkert værksted i et baghus i gården som flertallet af sine kolleger. At bruge dyr plads i et hus til gaden ligger ikke for ham – der kan indrettes adskillige lejligheder – i de tider – i et 11-fags hus.

I 1830-erne bygger en anden snedker, i en større købstad. Han river forhuset i bindingsværk ned, opfører et grundmuret hus i to etager, 10 fag langt, og med kælder og indkørselsport. Nybygningen bliver med gibsede værelser, fem høje og smukt dekorerede rum bliver der til beboelse og i køkkenet installeres en »Jern-Koge og Stege-Indretning af nyeste Konstruktion«. Tre tilsvarende lejligheder bliver der til udlejning i det nye toetagers forhus og en lille lejlighed er desuden udlejet i baghuset i gården. Baghuset er ligeledes 10 fag i to etager, det er en ældre bygning i mur og bindingsværk, der er værksted i den del af stueetagen der ikke er optaget af lejligheden, samt værksted og lagerrum på første sal.

Og således bygger de rundt omkring, først i bindingsværk i de ydmyge gader, siden i grundmur sammesteds, og

*Sekretær fra Nykøbing F.,
Anton Philipsens mesterstykke,
dateret 28. februar 1842.
Mahognifineret.*

sidst i grundmur på de bedre strøg. Her tillige med plads til et »Meubelmagazin«.

Det må rimeligvis i mange tilfælde være værkstedernes blandede produktion, der er den økonomiske baggrund for denne udvikling hos en stor del af købstads-snedkerne, møblerne alene har sjældent kunne gøre det; det er da også ofte nogle årtier ind i 1800-tallet, at vi kan konstatere at en udspecialisering finder sted. Indtil da var bygnings-snedkeriet en væsentlig del af baggrunden, og senere finder vi engang imellem en lidt større snedker med to afdelinger, der den ene gang søger to svende til bygningsarbejde og den næste måske tre »vante til Meubelarbeide«.

Randers-bladet »Diversa« fortæller i 1837 dybsindigt hvorfor. »Snedkere ere Haandværkere, som behøve en stor Portion Lykke for at komme ivejret, de saakaldte Bygnings-snedkere ere endda bedst farne, aldenstund de nulevende Mennesker ere stærkt tilbøjelige til Byggerie, og derhos besjæles af den menneskelige Idee, aldrig at bestemme Varigheden af en Menneskebolig længere end til 30 Aar. Meubelsnedkerne ere mere afhængige af Tilfældet. Naar en Familie eengang ere forsynet med det fornødne Huusgeraad, har Snedkeren ikke mere hos den at fortjene, før man bestiller Liigkisten«.

Indirekte et cadeau til møbelsnedkeren og hans holdbare produkter. Det samme leverer en dame i Roskilde, da hun erfarer, at hendes datter vil giftes med en snedker. »Havde det endda været en træskomand«, siger hun, »for det skal man da have engang imellem; men møbler, de holder jo evigt!«

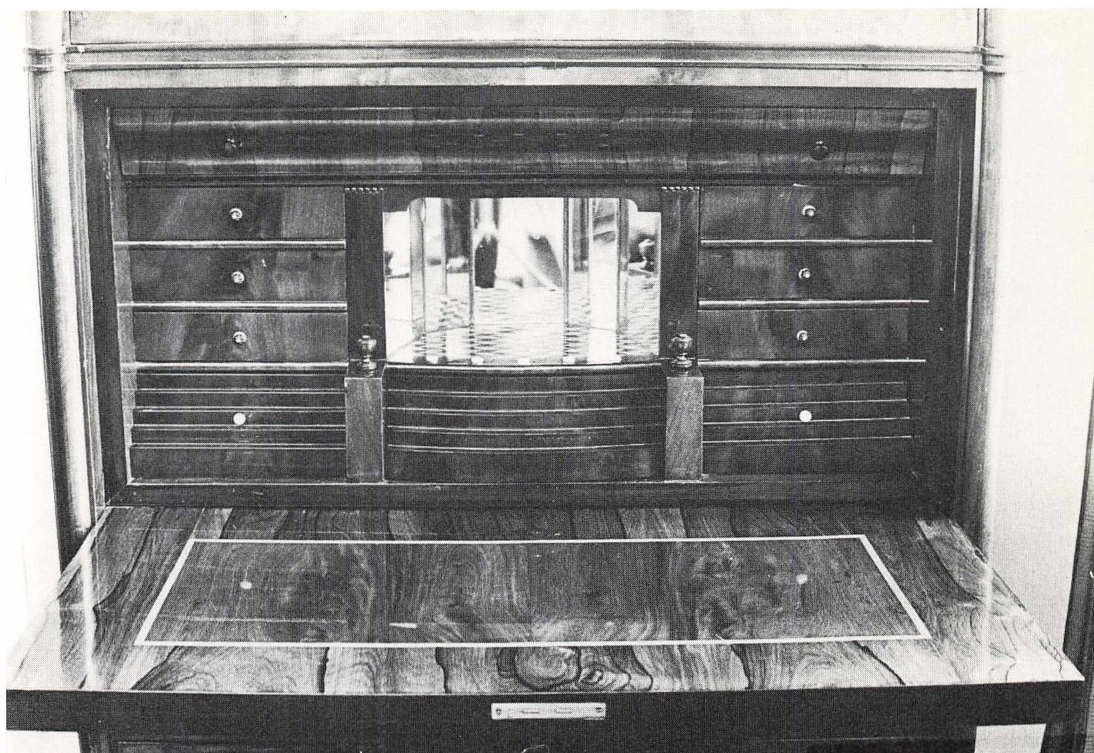
Bekymringer for det daglige brød ligger også i de to citater, og den er særdeles nærværende for værkstedsindehaverne i et hvilket som helst håndværksfag. Med tanke på de økonomisk dårlige betingelser, der er en del af hverdagen, er det særdeles overraskende, at det så ofte har været muligt, i de gamle aviser at følge en og anden møbelsnedker fra den spæde begyndelse og til kulminationen, der typisk lyder således: »I mit Meubelmagasin forefindes bestandigt et stort Oplag af færdige Meubler, saasom Mahogni-Secrétaires, Comoder, Sophaborde ..., Alt poleret, tillige et Udvalg af malede og lakerede Meubler. Alt af eget Fabricat.«

Dertil er der altid en del møbler af andre træsorter, udover de øvrige indenlandske træarter, som endnu i sidste halvdel af århundredet anvendes, er det især bøgetræet, der dominerer i det, der i annoncerne hedder »simple møbler«. Som naturligt er, med hensyn til denne sidste træsorts kvaliteter, er det især stolene, der er udført af bøgetræ.

Alt i alt er det således et ganske betragteligt oplag af færdige møbler, der henstår til kundernes beskuelse, tilmed kan der ofte, selv i en mindre købstad, være to møbelsnedkere, der konkurrerer om kundernes gunst. I form af materialer, arbejde og magasinplads er der tale om en ganske stor investering, oparbejdet i løbet af måske blot tyve år, og hvor begyndelsen ofte var en brugt høvlebænk i et lille ussel lejte lokale. Der er i flertallet af købstæderne en eller to, der når dertil – i 1850, -60, -70 – alt efter byens størrelse og fortsættelsen er i adskillige tilfælde sikret i tilstedeværelsen af en søn, der, med baggrund i faderens virksomhed, har tilegnet sig en udmærket teoretisk og praktisk uddannelse. Engang imellem kommer så, senere, tredje generation til – i Rudkøbing er der således tre »Olsen'er«, der efter hinanden er hos bogtrykkeren for at bestille trykte etiketter til deres møbler.

Alt dette foregår i samme periode, hvor den nye næringslov afføder utallige debatter. De gamle stridigheder mellem stolemagerne og snedkere er ved at være afsluttede, hist og her er stolemagerne ved at blive optaget i snedkerlaugene, og snedkerne forfærdiger siddemøbler – og stolemagerne korpusmøbler. Det gik ikke stille af, enhver holdt på sine gamle, velerhvervede laugsrettigheder, men det blev resultatet, en sjælden gang på »demokratisk« vis – oftest efter snedkernes diktat, de var de fleste! Og derfor var der meget mere rimelighed i, at snedkerne gik ind i stolemagerens arbejdsområde, end der var i det omvendte!

Den nye næringslov fjerner nogle af de skarpe modsætninger i de to møbelfag, den debatteres voldsomt forud for vedtagelsen, fagene forenes i fælles harme over, at »man« nu totalt vil ødelægge alt for samtlige danske håndværkere. Nu er der kun ruinen, den totale ruin, at se imøde, thi når loven begynder at virke i 1860-erne, kan enhver bønhas og fuser nedsætte sig som hvadsomhelst. Alt vil blive kaos –

Detail fra Anton Philipsens mesterstykke. Skriveklappen og den lange skuffe øverst er fine-ret med palisander, i skriveklappen indfældet en mahogni-finer med kant i lyst træ. Bemærk spejlene, fem sammenstil-lede spejle, i det lille rum over den midterste af de trappefor-mige skuffer.

ingen ordentlige produkter vil fremover blive fremstillet.

Det gik ikke helt så galt. Man afgav nogle gamle laugsrettigheder – erhvervede i stedet en større frihed og selvstændighed. Og ser med rædsel et nyt fænomen dukke op: Dampmaskinen. Den får en sang med på vejen i Århus håndværkerforening – med blandede følelser.

Man snart overalt vil se Damp og Maskiner,
 For det vil jo være saa rart.
 Istedetfor man sig dagelang piner,
 Forfærdiges Alt i en Fart!
 Men om Landet egentlig derved vandt!
 Det bliver et Spørgsmaal, er det ikke sandt?

Men også dampmaskinen tager man til sig efterhånden. Hist og her opretter en snedker et savskæreri, der forsyner de lokale kolleger med maskinsavede brædder og finer. I nogle tilfælde, som hos Johansen i Kolding, bliver det en større historie med moderne fabriksbygninger, »Damp-

Sauge- og Høvleværket« hedder det. Hos Johansen foregår det hele – også på værkstederne og i møbelmagasinet »under mit bestandige Tilsyn«.

Trods diverse »anslag« fra næringslov og dampmaskiner kan dansk møbelhåndværk således fortsætte til i dag og til i morgen, i en ubrudt linje fra dengang det hele begyndte – og det var vel på sin vis i 1777 da Det kongelige Meubelmagasin oprettedes, og bestræbelserne her, sammen med lignende mål hos Landhusholdningsselskabet og de lokale patriotiske selskaber, søgte henimod danske kvalitetsprodukter.

Stolemageren

Der er to ting stolemagerne og snedkerne er fælles om: materialet, træet – og så den irriterende kendsgerning, at folk absolut skal købe deres møbler alle andre steder, end netop i deres egen by.

Derudover er de særdeles forskellige, og særdeles uenige. Stolemageren må forfærdige sofaer, kanapeer, stole, taburetter ... alt hvad der er bestemt til at sidde på. Alt andet er snedkerens område. Snedkerne er de fleste og som allerede berørt, tager de sig lov til også at forfærdige sidde-møbler, men enige bliver de først omkring midten af århundredet eller derefter, hvor stolemagerne langsomt nærmer sig snedkernes område også. En sammensmeltning af de to laug bliver i nogle tilfælde resultatet.

Det er dog ikke alle byer, der rummer en stolemager ved år 1800 og det indebærer andre problemer, thi en snedkerfremstillet nyklassicistisk stol kan virke en smule klodset at se på, fremfor en stol, forfærdiget af en fagmand. I Viborg har der været en vis efterspørgsel efter mere elegante sidde-møbler, men beskæmmet konstaterer man, »at man end ikke kan få et stoleben fat«. Blandt meget andet, må man vel så erkende, at sådant er årsag til, at der i borgerskabet skabes næsten en tradition for at søge til de store byer, når der skal købes møbler.

I Viborg er problemet løst i 1813, glad meddeles det at tvende stolemagere, tyskere af fødsel, har nedsat sig her. Deres arbejde fortjener at anbefales, hedder det, da det ikke giver det fra andre byer før bestilte noget efter hvad kvaliteten angår. Kort efter introducerer den ene af de nye stolemagere sig da også i avisen med stole, kanapeer og divaner af moderneste slags.

Desværre er det yderst sjældent, der er lejlighed til at konstatere signerede arbejder fra danske stolemagere, omtrent lige så sjældne er stolemagerens annoncer i datidens aviser. Men en og anden lader sig dog høre, særdeles inter-

*Stol fra Jørgen Jensen, Vejle.
Her er det ikke hverken snedker
eller stolemager, men en drejer,
der har været på spil. Jørgen
Jensen er udlært drejer og kal-
der sig drejer og stolefabrikant.*

essant ville det f.eks. være at blive præsenteret for stolemager Fiedler's arbejder. Han bor i Aalborg og i 1812 fortæller han ganske malende at han forfærdiger »alle Sorter moderneste Stolemager Arbeider, saasom Stole, Divaner, tyrkiske og simple Sofaer, Canopeer m.m. af bedre Slags og Birketræ, indlagte saavel med Messing som med anden Slags udenlandsk Træ, alt med den skjønneste Politur og

ligesaa skjønt som forskrevet Arbeide, der sælges her i By-en«.

Ikke overraskende er de sønderjyske købstæder velforsynede med stolemagere allerede fra 1700-tallet. Slesvig og Holsten er fra gammel tid et af centrene for den danske møbelkunst. Der kommer nye stolemagere til i 1800-tallet, der er en usædvanlig snakkesalig iblandt. Han kommer fra Polen og hedder Amerikaner.

Herman Amerikaner tager borgerskab i Åbenrå i 1832. Han meddeler omgående, at han ofte har måttet bemærke, at man rundt omkring i byen er i besiddelse af stole og sofaer fra Flensborg. Hvilket er en uskik. Herman kan naturligvis levere dem lige så smukke og solide – og til en billigere pris.

»Hvem der gør mig den ære at besøge min bopæl, for der at tage i øjesyn og overbevises«, siger han, »vil til stidighed finde flere sofaer, med og uden toilette, samt stole af forskellige sorter og til forskellige priser. Bestillinger efter foreliggende tegninger vil jeg tillige prompte og nøjagtigt kunne udføre.« Herman slutter med at takke sine medborgere, »at de ikke overser en ung håndværker, der gør sig megen umage for at betjene til alles tilfredshed.«

Indimellem sine skrivelser får han en mængde fra hånden i sit værksted i Westerstrasse. Men fortsat køber man møbler andre steder. »Uden at se hvad der er i byen køber man til højere priser i Hamborg«. Herman Amerikaner

Indslået stempel fra Jørgen Jensens stol som er vist overfor.

har arbejdet i flere store byer, han kender kravene og frem-skaffer tegninger fra bl.a. Hamborg, tilbyder siddemøbler i nyeste og mest moderne faconer. Og gør sig de ihærdigste anstrengelser for at få sine medborgere til at begribe deres tåbeligheder når de ofrer en mængde penge på at tage møbler hjem andre steder fra.

Herman arbejder oftest i mahogni og birketræ, en tid er han borte fra Vestergade, har værksted i Ramsherred, men han kommer tilbage til det bedre strøg og det lykkes for ham at vende udviklingen. I 1840-erne finder man et betydeligt udvalg hos ham og i 1862 anbefaler han sit møbelmagasin, det er dog fortsat stolemagerarbejder alene, der udgør sortimentet.

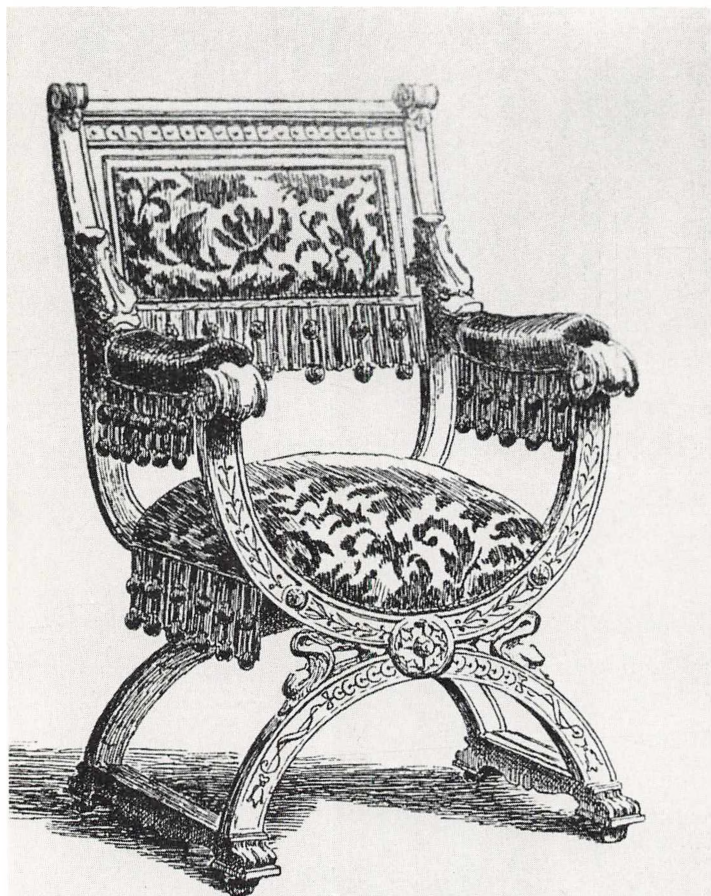

Fig. 193.
fra Snedker *Henning Hansen* (Odense).

Stol fra Henning Hansen i Odense, 1888. Gengivet fra Adolf Bauers bog om udstillingen i København 1888. Henning Hansen blev tilkendt medalje af 1. klasse for sin stol.

En anden stolemager, i Haderslev, går til angreb på en anden front – også han vinder.

Det er stolemager Thomas Høier der – så frækt – annoncerer med møbler, sekretærer, piedestaler, skabe, borde ... fra sit møbelmagasin i Nørregade ved Torvet. Det er i 1855 han, udover sine siddemøbler, »forulemper« snedkerne med denne skandaløse annonce. Der bliver naturligvis en bunke ballade, snedkerne anlægger sag, nu skal Thomas sættes på plads. Det er indgreb i laugsrettighederne, og politiretsdommen sætter et punktum, giver snedkerlauget ret.

Thomas Høier henvender sig til Ministeriet for Hertugdømmet Slesvig, og her finder man den salomoniske løsning: Snedkerlaugets klage og politiretsdommen, der følger lauget, kan ikke anses for begrundet. Thomas Høier har hermed tilladelse til at *sælge* færdige møbler. Det ligger i ordet sælge, hvilket er handel og snedkerlauget uvedkommende!

Efter dette bliver Høiers møbelmagasin forsynet med et betydeligt lager af alle slags møbler, tillige sælger han mahognitræ, bordblade, finer ... og indretter ligkistemagasin. Hvorefter snedkerlauget i Haderslev gør det eneste rigtige: etablerer De forenede Snedkeres Møbelmagasin, i Slots-gade.

En snak over en kop øl har andre steder kunnet løse striden mellem de to fag. I Horsens er der, hedder det i 1840, 32 snedkere og kun én stolemager. Af snedkerne havde adskillige allerede særlig bevilling til også at drive stolemager-professionen og stolemageren samt tyve af snedkerne var enige om at de to møbelfag for fremtiden skulle udgøre ét laug. Stolemageren skulle uden at forfærdige snedker-mesterstykke optages i snedkerlauget og nuværende og kommende snedkere i Horsens skulle, uden stolemagermesterstykke, være berettiget til at arbejde i denne profession også.

Da således alt synes velgennemtænkt, viser det sig at striden alligevel ikke er løst. Man havde glemt noget meget væsentligt, nemlig at spørge først hos de snedkere, der allerede havde stolemagerbevilling. De bliver ganske bestyrte-de over det de hører og henvender sig til borgerrepræsentationen, der erklærer, at disse nye tanker slet ikke stemmer

Stolemager T. P. Høier,

Nørregade Nr. 14, ved Tørbet,

er bestandig forsynet med alle Slags Stole og Sophaer, tilligemed flere Slags Møbler, nemlig Sekretærer, Piedestaler, Hjørnestabe, Sophaborde, Sengesteder med Fjeder-Madrasser og Tang-Madrasser, Speile i Mahogni og forgyldte Hammer, samt flere andre Gjenstande, som sælges til særdeles billige Priser. For Arbeidets Godhed indstaaes.

Annonce fra 1855. Stolemager Thomas P. Høier i Haderslev forskaffer sig en hel del vrøvl med snedkerlauget; som det fremgår af annoncen forhandler han møbler, og, som det fremgår af gulnede papirer, må han helt op på ministerplan for han får lov til det. (Dannevirke 23.1.1855).

overens med byens tarv. Magistraten derimod fandt, at de snedkere, der allerede havde en bevilling, ikke med billighed kunne modsætte sig at deres laugsbrødre fik samme rettigheder, og anbefalede sammenslutningen thi »de i Horsens værende 32 Snedkere ville ikke kunne finde Udkomme for dem selv og Familie, hvis der ikke aabnedes dem Vei til Fortjeneste i hin saa nær beslægtede Profession«. Også amtmanden anbefaler og dernæst Kancelliet, og en kongelig allernaadigst Resolution bliver resultatet: Det de tyve snedkere og stolemageren enedes om stadfæstes, dog med den tilføjelse, at om en stolemager ville slå sig ned i byen »blot paa Stolemagerprofessionen, skal dette ikke være ham formeent, blot han aflægger tilfredsstillende Prøvestykke.«

Således smelter de to fag tid efter anden sammen, stolemagerne lærer sig at forfærdige korpusmøbler og snedkerne at forfærdige stole. Det sidste var det sværeste om resultatet skulle være en elegant 1800-tals stol. Og det skulle det. Dengang.

Træ og finer – og maskiner

Allerede på tidlige 1800-tals møbler kan en vis maskinel forarbejdning af træet konstateres. En forarbejdning af den grovere slags – en opskæring på maskine er det blot, disse maskinskårne brædder må således have været lager-vare hos træhandlere.

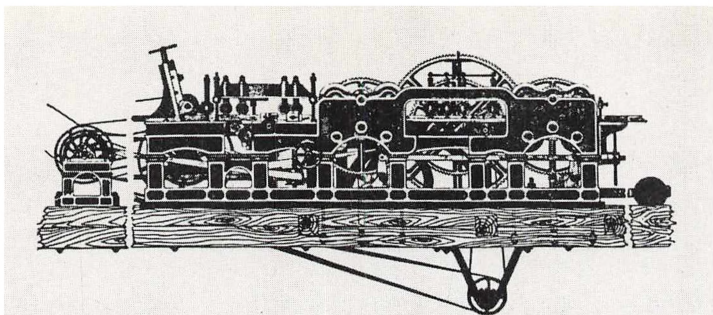
Snedkerne havde endnu ikke maskiner – de er ganske vist opfundet, både rundsaven og båndsaven eksisterer, men trækraften mangler de fleste steder hos den danske købstadssnedker, han har f.eks. ikke en rivende flod udenfor sin dør, hvor vandkraften kunne udnyttes.

Fra »gammel tid« har imidlertid opskåret træ kunnet købes, i havnen hos skipperne, på torvene i byerne, det sidste dog oftest lokalt træ i blokke til videreførelse.

En »bræddeskæremaskine« er igang i København i 1820-erne, »Snedkermestrenes Finermaskine« kommet til samstedts (1823), Dampmaskinen kommer til med sin trækraft til denne grovforarbejdning, men det varer årtier før den sættes ind som trækraft til de egentlige snedkermaskiner, på værkstederne, og da blot på nogle få store værksteder.

Væsentligst kommer, i begyndelsen af 1800-årene, det maskinsavede træ hertil som importvare, over Hamborg f.eks. Men ganske langsomt kan vi selv levere. Snedkermester Brink i Odense meddeler i 1829, at der fra nu af kan bekommes alle mulige sorter finer, skårne på maskine, muligt har han i starten hentet det hjem fra udlandet i skåret tilstand, men de er igang hist og her. Og nu kommer jernstøberierne dem til hjælp – og andre større virksomheder, hvor man af anden grund anskaffer en dampmaskine, kan også finde på at meddele, at man nu tillige har »anlagt en Bræddeskæremaskine«, for at få økonomien i dampmaskinen i orden ... det sidste fortæller de dog ikke.

I Ribe anlægges således på jernstøberiet i 1850-erne, en dampmaskine, der tillige driver en bræddeskæremaskine

Høvelmaskin fra 1880-årene — „med fem roterende Kuttere og faststaaende Pudsejern.“

År 1863

tre år etter at sagbruksprivilegiene var opphevet i Norge, kunne firmaet J. & A. Jensen og Dahl (Myrens Verksted) i det daværende Christiania levere den første norskbygde høvelmaskin. Den var konstruert i klassisk stil, liksom de første norskbygde dampmaskinene som firmaet også var mester for. Siden gikk leveringene slag i slag, i de første årene til bedrifter innenlands, men snart kom også eksporten i gang, og man tør si at Jensen-og-Dahl-maskinene ble en internasjonal suksess. I en avisannonse 1. mars 1890 kan firmaet konstatere at det inntil da hadde levert ca. 400 større høvelmaskiner til bedrifter i Norge og i 11 andre europeiske land.

der skærer helt ned til en kvart tomme »og endda mindre«. Maskinen skærer så jævnt og glatt, at man »straks kan anlegge den saakaldte Dobbelthøvl derpaa«. Og dermed viser det sig at det er et særdeles smukt snit saven præsterer, thi en dobbelthøvl er det vi i dag kaller en pudshøvl, den der afslutter arbejdet.

Allerede disse anlæg fjerner en del af snedkernes slidssomme arbejde, det bliver nu muligt lokalt at få sine planker skårne i de dimensioner, der opstår behov for, og snedkerne kan koncentrere sig om den finere forarbejdning.

En enkelt maskine indenfor møbelfremstilling er århundredgammel: drejebænken, eller drejeladet, som den hedder i tidens sprog. Det er stolemagerens maskine – og drejerens naturligvis – men disse to fag hørte oprindeligt sammen i et laug, derfor var det naturligt at stolemageren fik sin maskine med, såvel som drejeren lik, da de i midten af 1700-tallet dannede hver sit laug. Oprindeligt var det snedkeren forbudt at have et drejelad på sit værksted, drejede arbejder måtte han til stolemageren eller drejeren med. Senere fik han lov til at anskaffe et, men kun til eget forbrug – han måtte ikke dreje for fremmede.

*Høvelmaskine fra 1880-erne.
Fra G. A. Norman: Høvelens
Historie, Lillehammer 1954
(annonce på omslaget).*

Drejeladet drives normalt med et fodtråd, og med et reb derfra rundt om emnet, der skal drejes, og derfra igen op til en fjedrende asketræspind i loftet. Enkelt og primitivt, meget maskine er der ikke i det, men særdeles anvendeligt.

En anden ældre maskine er deкупørens lille sav, hvormed han udskår sine billeder i fineren, en enkel og let lille tingest, som også kunne udstyres med fodtråd.

Og fodarbejdet breder sig, også efter at dampmaskinen er begyndt at sende sine dumpe lyde ud over nogle få værksteder. Helt til elektromotoren bliver et naturligt led i ethvert værksted, finder geniale sjæle ud af nye finesser. Hestegang, vind- og vandkraft er forbi – men foden, som blot uvirksom er anbragt på gulvet mens hånden arbejder, den kan bruges! Spredt og tilfældigt hører vi om det i nogle få korte sætninger, eksempelvis foreviser kleinsmed Thomsen sin nye opfindelse i Randers håndværkerforening i 1870. Det er en »smuk og sindrig Maskine til at træde med Foden«. Den er »til forskjellige mindre Arbeider, der forefalder i Snedkerværksteder, som at sveife, bore, skjære Tappe m.m.«. Maskinen beskues med interesse af de randers-snedkere og »den synes at være vellykket« – mener man forsigtigt, så er der ikke i utide sagt for meget.

Imidlertid er det vi i dag forstår ved maskiner, de egentlige snedkerimaskiner, allerede i disse år inde i en kraftig udvikling. Høvlemaskinen udvikles således i Norge i 1860-erne, og i 80-erne kan man fra fabrikken levere noget så sindrigt som en høvlemaskine med fem roterende kuttere.

Men da er høvlemaskinen hos Johansens »Damp-Sauge- og Høvleværk« på Havnevejen i Kolding allerede ved at være en smule slidt.

Undervisning

Mange københavnere har i tidens løb konstateret, at alt af værdi kommer fra vort »store åndelige centrum«: København. Det er til en vis grad noget vrøvl.

Oplysning, produktudvikling, undervisning osv. foregår overalt – også i 1800-tallet. I 1800-årene er problemet ikke, at der ikke sker noget rundt omkring, men at man ikke ved noget om hvad der foregår undtagen rent lokalt. Og altså ikke aner det fjerneste i København. En sjælden gang bliver problemerne heromkring berørt i aviserne, man kan f.eks. i hovedstaden konstatere, at et produkt, vi hidtil fik fra udlandet, ønskes sat i produktion her, hvorefter man med ildhu går igang – og støder på afsætningsvanskeligheder. Thi man anede ikke, at den samme vare produceredes i Aalborg eller et andet »afsides« sted!

Undervisning af håndværksstandens svende og lærlinge er på samme måde – og i endnu højere grad – lokalt præget. I hele sin karakter må den være det. Det er lokale håndværksmestre der underviser, og det er de lokale folk, der modtager undervisning. Der har ikke været grund til at ofre mange ord på den sag.

Hverdagen har ikke levnet håndværkerlærlingen megen tid til den teoretiske undervisning; fra tidlig morgen til sen aften var den lærdom han fik, den han – på godt og ondt – modtog på værkstedet. Det var der hans plads var! Men tanken om undervisning er fremme og man sørger for det også – lokalt og om søndagen.

I Århus er f.eks. Tegne- og malermester Thorenfeldt i fuld gang kort efter 1800. Han underviser i de »ligesaa behagelige som nyttige Videnskaber« geometri, perspektiv- og frihåndstegning. I Helsingør er andre ifærd med det samme, og i Aalborg, Odense ...

I Århus udvides tilbudet i 1810: Karlos, tegner ved katedralskolen underviser håndværkerlærlinge i tegning hver søndag eftermiddag kl. 2-4. Flere kommer til, en tegnesko-

le skal i 1817 oprettes i Skolegade, dette er en dagskole, men »professionister« kan, om de ikke har tid om dagen, også modtages aften og søndag.

Det er dog ikke tegning alene, der tilbydes; søndag den 21. juni 1812 begynder 12 håndværkersvende og 36 - drenge på en skole, der underviser dem i skrivning og regning samt, naturligvis, tegning. Eleverne inddeles i fire klasser.

I København er på den tid De Massmanske Søndagsskoler i virksomhed, men vi skal helt frem til 1837 før snedkermester Kramp etablerer den senere så kendte »Snedkernes Tegneforening«.

Næsten et årti før oprettes en tilsvarende skole i Århus, en skole der som Kramps bliver kendt udover lokalområdet. Det er snedkermestrene F. Bech og C. Jensen, der i 1828 grundlægger »Prinds Frederik Ferdinands Søndagstegneskole for Kunstnere og Haandværkere«.

Den nyoprettede tegneskole får et langt og et godt liv til gavn – og til glæde – for håndværket. Som det synlige bevis for en mellemstation på vejen til det, der blev de landsdækkende tekniske skoler og Teknologisk Institut, står forhåbentlig endnu – på en hylde et sted i Danmark – en »smagfuld, indvendig forgyldt, Sølvpokal«. Pokalens fremkomst skyldes, »at adskillige af Byens Invaanere har sammen-skudt en Sum«, og ved en højtidelighed på rådsstuen i Århus holder borgmester Fleischer en lille tale, hvorefter han overrækker sølvpokalen til snedkermester Bech.

Indgraveret i pokalen står at læse: »Til Snedkermester F. Bech, 1ste August 1842, for 14 Aars ædel og ufortrøden Opofrelse i Prinds Frederik Ferdinands Søndags-Skole«.

Møbelmagasiner

Fra Odense drager en ung snedkersvend en vinterdag i 1813 til Århus, han var lidt rundt i verden først, bringer et forholdsvis nyt begreb ind i det danske sprog: Møbelmagasin. I det tidligere forår gør han mesterstykke og etablerer sig i Skidengyden. Den lidt »snavsede« adresse til trods, er han manden der modtager den smagfulde sølvpokal i det foregående afsnit: Friderich Bech.

»Stedse har det været min Hensigt«, meddeler han frejdigt nogle få måneder efter ankomsten til byen, »at anlægge her i Aarhus et Møbelmagasin og samme aabnes Fredag den 30te Juli. Det bestaar af forskjellige Sorter Møbler, saavel af Mahogni som andre Træsorter, som Divaner, Stole, Divanborde, Syeborde, Speile m.m., samme Møbelmagasin skal for Eftertiden ei alene vedligeholdes men saavidt mueligt forbedres«.

Der skimles rundt omkring på snedkernes – og stolemagerens – værksteder i byen, denne »tilflytter« har lidt for meget fart på! »Rygtet har sagt mig«, fortæller Bech, »at adskillige af mine Misundere skulde have udbredt det Rygte, at mine Møbler blive forfærdigede af upaalidelige Materialier, men saavel Enhver af de som allerede har, som de

Meubel-Magasinet på Lille Torv i Århus er kommet med på billedet, bygningen tilhøjre, fra 1848. Billedet, af Rasmus Henrik Kruse, er udgivet som postkort af Det kongelige Bibliotek.

der for Eftertiden maatte bekomme af mine Møbler, er jeg forsikret om, vil sige det Modsatte«.

Det var et af landets første møbelmagasiner der nu var etableret, endnu i 1840-erne kan der bekommes møbler derfra, forholdene er større nu, det foregår i Vestergade nr. 664, og i 1845 har sønnen, Fr. Chr. Bech, gjort mesterstykke og overtager en del af faderens værksted, han anbefaler sig med billed- og ornamentskæreri.

Men da var møbelmagasiner allerede ganske almindelige, og af disse oprindeligt enkeltmands-foretagender er noget nyt ved at udvikle sig: Interessentskabet. Et af de første blandt disse åbner i Vestergade nr. 193 i Odense mandag den 15. juni 1829.

Det er snedkermestrene Chr. Hansen, Henr. Hansen og J. Tietgen der etablerer fælles møbelmagasin med smukke mahognimøbler, såvel som simple af bølge- og birketræ. De tre har på dette tidspunkt værksteder i henholdsvis Nørregade 20, Nedergade 674 og Pugestrædet 614.

Det begynder som i Århus i næsten hver eneste købstad; en energisk mand starter med et møbelmagasin, en kollega mener, at det skal han ikke have lov til at være ene om – og etablerer et konkurrerende magasin. Side om side følges de i en generation eller mere, deles om kunderne – og kriges lidt i annoncerne i den lokale avis. Næsten overalt er billedet det samme – kun er størrelsen af købstaden bestemmende for tidspunktet – og for det endelige antal møbelmagasiner.

Det fortsætter som i Odense med dannelsen af interessentskaber, der sjældent holder så længe som de énmands-ejede magasiner, ofte kun ganske få år, men de er der overalt i en periode.

Det er snedkerne der ejer magasinerne, såvel énmands- som interessentskaberne, undtagelserne er hist og her en sadelmager og tapetserer med polstermøbler og en enkelt gang en maler med malede møbler. Senere kommer stolemagerne til med stole- og møbelmagasiner. Ikke før vi når tæt på 1900 dukker fænomenet møbelhandler op.

En udløber af møbelmagasinerne er de såkaldte industrimagasiner, som man især kan møde i de mindre købstæder. Det er den stedlige håndværkerforening der står for

Meubel - Magasin.

Mandagen den 15 Juni aabnes Undertegnede Meubel-Magazin i Gaarden No. 193 paa Vestergade, hvor vi anbefale os med en betydelig Deel smukke og solide Meubler af Mahognie-, Birke- og flere Træsorter til de muligste billige Priser. Magazinet er aabent hver Søndags Formiddag fra Kl. 10 til Eftermiddag Kl. 2; men skulde Liebhaveere uden for den Tid ønske at bese det, da forevises det til enhver Tid, naar Man behager at henvende sig til en af undertegnede Interessentere.

Odense den 2 Juni 1829.

Chr. Hansen,
Nørregade No. 20.

Henr. Hansen,
Nedergade No. 674.

S. Tietgen, Naaestrædet No. 614.

*Åbningsannonce for et nyt
interessentskab i Odense:
Chr. Hansen, Henr. Hansen og
F. Tietgens møbelmagasin
åbner den 15. juni 1829 i
Vestergade No. 193.*

etableringen af disse, og i praksis er de udsalgssteder for håndværkernes produkter i bred almindelighed, med et typisk vareudvalg bestående af møbler – de nævnes altid først, samt skomager-, bødker-, sadelmagerarbejder, tekstiler, alt hvad tænkes kan som velegnet iøvrigt. Til industrimagasinerne er ofte knyttet en censurkomite til bedømmelse af de indleverede varers kvalitet og nogle steder udbetales halvdelen af salgsprisen ved indleveringen når godkendelse har fundet sted.

En censurkomite er ligeledes en fast bestanddel af snedkernes interessentskaber, man vil sikre kvaliteten ved, at det igen sikrer eksistensen. I en del tilfælde er det købstadens snedkerlaug der står for etablering og drift af det fælles magasin, oftere består interessentskabet af nogle få medlemmer, byens egentlige møbelsnedkere, eller nogle af dem.

Med smukt svungne typer meddeles det i avisen, når man etablerer og, næsten uden undtagelse, kommer det nye foretagende til at hedde »De forenede Snedkeres ...« eller »De forenede Snedkermesteres Møbelmagasin«. Annoncen kan have en nydelig ornamenteret ramme akkurat som man ser det på de allerede kendte etiketter. Der er ingen tvivl om, at De forenede Snedkeres Møbelmagasin, til påklæbning i møblerne, har fået trykt etiketter hos bogtrykkeren – som er avisudgiveren! Blot må vi håbe, at man huskede at vedføje byens navn, hvilket man undlod i avisen.

I Kolding åbnes De forenede Snedkermesteres Meubel-

De forenede Snedkeres Møbelmagasin i Haderslev forsynede ifølge annoncen møblerne med stempel, rimeligvis med en etikette som denne annonce fra Dannevirke 1858.

**De forenede Snedkeres
Møbelmagasin**
i Kjøbmand Holms Gaard i Slotsgaden

er steds forsynet med et Udvalg af alle mulige Slags solide og elegante Møbler til betydelig nedsatte Priser; for de Møblers Soliditet og Durabilitet indestaacs, der ere forsynede med Foreningens Stempel.

magasin i Låsbygade 66 i 1862. Her er det snedkerlauget, der står bag, og det har sin forklaring: det skyldes »Johansen« og det skyldes »københavnermøbler« – uden at de to grunde har noget som helst med hinanden at gøre.

Til gengæld skyldes det nok Johansen, at Kolding her skal stå som komponent for, hvad der foregår på området i sidste halvdel af 1800-årene, det sker rundt omkring, måske blot lidt mere markant i Kolding.

Snedkermester Meyer etablerer sig i 1851 med et møbelmagasin i »Losbygade« – eller rettere: han »arrangerer et nyt Meubel-Udsalg med smukke og solide Meubler fra Kjøbenhavn«! Møblerne er i de moderneste facons – han kan ikke selv, staklen, eller, er der penge i det? I det mindste får han følgeskab et par år efter, idet en kollega, Jens Andersen, indretter møbelmagasin i Vestergade – på hjørnet ved kirkegården – han annoncerer med femogtyve forskellige møbelsorter, et imponerende værksted må ligge bag, må man tænke. Indimellem forsynes magasinet med nye udbud af møbler – »efter tilendebragt Indkjøbsreise«,

Petersens møbelmagasin i Køge arves gennem flere generationer, her er det Johs. Chr. Petersen, der er indehaveren, han har borgerskab i 1857. Rimeligvis ser hans etikette ud som annoncerne.

**Snedkermester J. C. Petersens
Meubelmagazin**
paa Torvet i Kjøge

er steds forsynet med gode, solide, saavel Mahogni- som Bøgetræes og malede Meubler, samt Kurvestole og Blomsterborde, som sælges til de billigste Priser. Bestillinger paa Alt til Snedkerprofessionen henhørende modtages og udføres meget hurtigt.

altså også københavnermøbler, eller hamborgmøbler måske.

En stolemager er der også, men han kan selv, han etablerer sig med »H. Meeske's Stolemagasin, Losbyebanke Nr. 45« – derefter kommer A. L. Johansen som også kan selv. Af begge grunde, Johansen og københavnermøblerne, ønsker snedkerlauget derefter at markere sig, som naturligt er, først og fremmest for at kanalisere møbelfremstillingen tilbage til byens egne snedkere igen, men også for at få en bid af den kage, som Johansen kunne befrygtes ellers at beholde selv. Magasinet, De forenede Snedkermeesters, holder dog kun ganske få år, vel nok mindre på grund af Johansen, der er nyetableret, men på grund af organisationsformen: laugets magasin. Det er oftest interesseskaberne, som etableres af en lille sammenslutning af

Spillebord fra Chr. Hansen i Odense. Plade massiv mahogni, sargen mahognifineret.

Etiket fra spillebordet.

Chr. Hansens møbelmagasin i Odense er etableret omkring midten af 1830-erne. I 1850 annoncerer Chr. Hansen med bl.a. palisander lakerede borde med fine landskabsmalerier og forgyldninger.

egentlige møbelsnedkere, der holder længst. Da nu snedkerlaugets magasin er gået op i fugerne, etablerer syv tildels nye navne (se Navneregister; Kolding) »De forenede Snedkeres Møbelmagasin« i Rendebanen nr. 248. Dette sker i 1869 og magasinet holder, tager konkurrencen op fra Johansen i adskillige år, og da interessentskabet opløses, kan hver især fortsætte alene.

Det er dog Johansen der fører, økonomisk, i skattelisten, ligger han der, hvor håndværkere normalt ikke træffes.

Andreas Lorentz Johannsen – med to n'er i begyndelsen – er født i Wasserkoog i 1830, udlært i Husum og etablerer sig i Kolding i 1855. Det er i lejede lokaler, ikke store, i »Maler Aagaards Gaard« i Rendebanen. I december 1856 flytter han til »det mig af Hr. Sadelmager Iversen tilkøbte Sted i Losbygade«, anbefalende sig med divan- og andre borde med massive mahogniplader, som formedelst et heldigt indkøb af mahogni kan leveres til yderst billige priser.

Allerede i 1857 er der planer om et møbelmagasin, men det udsættes uden at vi får at vide hvorfor. Johansen ønsker møblerne, der var bestemt for magasinet, solgt. Der er mahognisekretærer med palisanderindretning og med »forborgne Gjemmer« og der er fortsat bordene med massive mahogniplader, nogle er med krumme ben og nogle på søjle. Der er spilleborde, sofaer, der er malede møbler og alt sammen er det af eget fabrikat. Det sidste fremhæver Jo-

Armstol i bejdsel bøgetræ. De forenede Snedkere i Hobro.

hanssen, med tanke på københavnermøblerne, hver gang han annoncerer.

Hvorefter de to »københavnermagasiner« lukker.

Johansens møbelmagasin indrettes i april 1860 i »Litsenbroder Kapstrups Gaard paa Torvet ved Siden af Raadstuen«, med blandt andet »Divanborde af Palisander med Buketter«. Få år efter får han plads i sin ejendom i Låsbygade og flytter magasinet tilbage hertil, idet han fremhæver »Nutidens smukke sveifede Arbejder og mange andre Luxus-Møbler«. I 1867 kan der leveres fuldstændige møbeler fra de simpleste til de fineste arbejder – på bestilling i løbet af en måned. Johansen indretter Damp-Sauge-

Etikette fra armstolen. De forenede Snedkeres Møbel- Magasin, Hobro.

maskine, han kan ved en udvidet drift tilbyde endnu flere og endnu smukkere møbler og han klarer også at blive sat ud af spillet af en brand. I midten af 70-erne brænder ejendommen i Låsbygade, i måneder synes det hele at være gået i stå, men Johansen fortsætter, han etablerer møbelmagasin i Høffdingsgade i 1876 – og Dampsaugværket på Havnevejen udvides til et Damp-Sauge- og Høvleværk.

Johansens møbelmagasin består endnu – men desværre besluttede hans efterkommere i 1920-erne at indstille møbelproduktionen, således, at det nu er andres møbler, der forhandles. Møbelhistorisk er det naturligvis beklageligt, der dukker tid efter anden møbler op, med Johansens stempel eller etikette – det er i sådanne tilfælde tale om møbler med et næsten »Johansensk« særpræg, og kvaliteten er, sammen med formgivningen, med til at præge netop dette stempel.

Men stempler, etiketter – og personligt præget møbelarbejde – er ikke forbeholdt Kolding. En tilsvarende udvikling kan konstateres i en lang række danske købstæder, for en del af dem kan det anes i navneregistrene bag i bogen – for andre ville en gennemgribende lokal undersøgelse måske kunne vise det, thi en vis grad af tilfældighed præger denne skildring, idet der er store forskelle på, hvormed den enkelte bys møbelsnedkere har følt sig foranledigede til at meddele omverdenen om deres foretagsomhed.

I de mindre købstæder er det ofte kun få ord der »falder af« til avisen; en etableringsannonce måske, nogle år efter

*Dameskrivebord fra
C. R. Schiellerup i Aalborg.
Nøddetræ med nyrenæssance-
skæringer.*

kan en og anden tilfældigt meddele at han har et møbelmagasin, man aner, at han egentligt har ment, at det var en smule fjollet med alt det »annoncevæsen« – enhver i byen vidste jo da i forvejen alt om hans møbelmagasin, for byen var ikke større, end at alle indbyggerne jævnligt måtte pas-

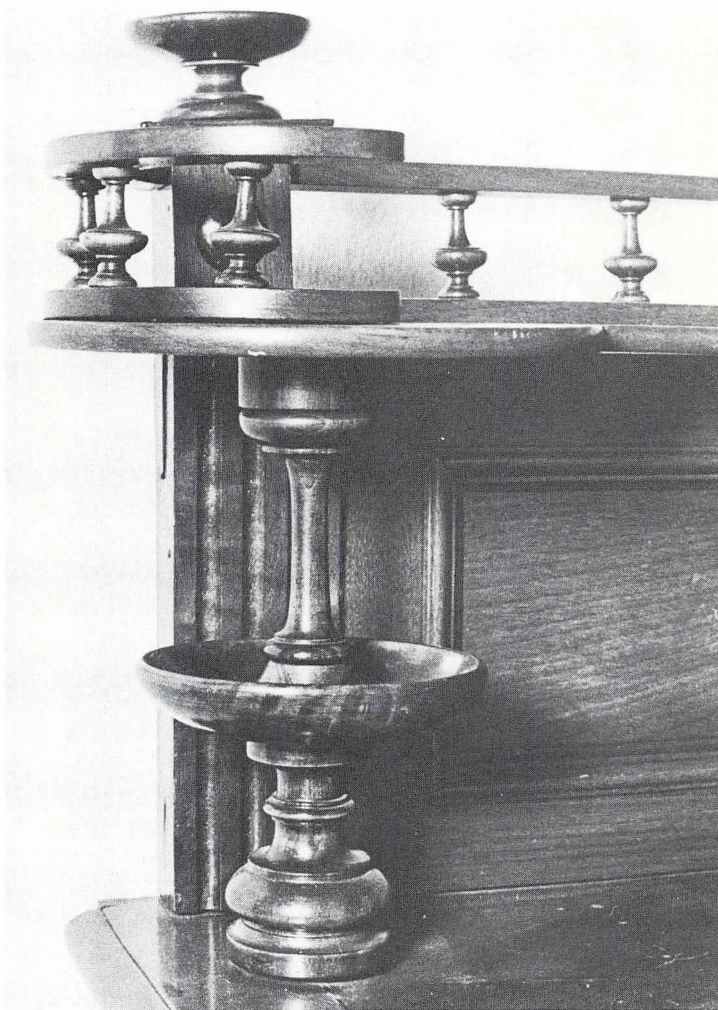

*Schiellerups etikette fra dame-
skrivebordet. En medalje er
gengivet på etiketten, på me-
daljen ses Frederik, Kronprins
senere Frederik VIII. Medaljen
henviser til en tildeling af en
sådan på en udstilling, rimelig-
vis Aalborg 1897.*

sere den. Tilfældigt er det for eksempel, om man erfarer, at en sådan »fåmælt« etablering måske kan være videreført til i dag.

I Lemvig etablerer snedker Christensen sig således i 1871, han meddeler få år efter, at han har en del smukke og solide møbler færdige – det bliver igen til et oplag af såvel malede som mahogni- og nøddetræsmøbler. I slutningen af 70-erne indretter Christensen et rigtigt møbelmagasin med sofaer, stole, ovale piedestaler ...

Ordene er ikke mange, ikke nok til at give et billede af virksomheden. Mange rundt i landet er lige så fåmælte, men det kunne være interessant at se på hvilke muligheder

*Detailfoto fra Schiellerups
dameskrivebord med de for
tiden så karakteristiske drejer-
arbejder.*

Haandværkerforeningens Industrimagasin

paa Hjørnet af Adelgade og Østergade i Bogen-
se er altid forsynet med et godt Udvalg
af smukke og solide Haandværks-Arbejder,
hvorpaa særligt de ærede Landboeres Op-
mærksomhed henledes.

Der forefindes bl. A.:

Møbler: Sofaer, Stole (Rørstole, polstrede
Stole, Flugtstole, Kurvestole, Rjækkensole,
Havestole), Kommoder, Viedestoler, Klæde-
skabe, Borde, Servanter, Vaskedorde, Senge-
steder, Speile, Skilderier, Søjstrin, Søjborde,
Spilleborde, Stumtjenere, Klædesekretærer.

Fodtøj i et meget stort Udvalg af alle Stør-
relser for Herrer, Damer og Børn.

Sadelmagerarbejde: Kuffetter, Badsække, Læ-
sker, Gyngebeste osv.

Dreierarbejde: Tobakspiber til forskellige
Briser.

Bæverarbejde: Bomuldstøj, Tvistlærred,
Haandklæder, Duge, Hvergarn, Volster til
Dynevæar, hjemmevævede Shawler.

Kurvemagerarbejde: Hantelurve, Brændelurve,
Søjkurve, Papirkurve, Stole, Bugaer osv.

Bøtlerarbejde: Spande, Kar og Ballier,
Kjærner osv.

Rebflagerarbejde: " Sengebaand, Jagttasser,
Grimer, Reb af forskjellig Tykkelse, Klæde-
snorer osv.

Garvet Læder i hele og mindre Stykker.

Fotografier med og uden Ramme: Prospekter
af Bogen- og forskellige Partier af Byens
Gader samt Omegnen.

 Magasinet forsynes stadig med
nye Sager, og hvad der ikke
forefindes, skaffes hurtigt efter Bestilling.

*Bogense håndværkerforenings
industrimagasin annoncerer i
1880 med et bredt varesorti-
ment og giver hermed et godt
billede af hvad der fandtes i
disse magasiner, der oprettes
rundt omkring. I Bogense eta-
blerede man med åbning den 6.
november 1877. Et koben-
havnsk blad omtaler begiven-
heden og finder anledning til at
bemærke den store fordel, der
ligger i, at håndværkerne sam-
les omkring et fælles udsalgs-
sted.*

der måtte foreligge for, i dag, at finde en viden om sådanne gamle virksomheder. To byer er valgt til forsøget, Lemvig og Holstebro.

En henvendelse til et eksisterende møbelfirma i Lemvig gav et overraskende resultat – for den ikke lokalt kendte – her kunne man fortælle, at snedker Christensens møbelmagasin i 1971, under nyt navn fra begyndelsen af 1900-tallet, kunne fejre 100 års jubilæum, og at denne gamle snedkers etablering i 1871 ikke alene eksisterer endnu i dag som møbelværksted, men at man tillige har bevaret Christensens gamle arkivalier.

I Holstebro rettedes en tilsvarende forespørgsel til det lokalhistoriske arkiv. Her kunne man fremdrage en lokal artikel fra 1943 om »Et Haandværk i tre Generationer«, som fortæller om snedkermester Ole Knudsen, der i 1857 etablerede i Sønderlandsgade og senere, i Vestergade, overdrog virksomheden til en søn, S. W. Knudsen. I 1895, kort efter overtagelsen, installerer S. W. Knudsen, som en af de første i Jylland, en række snedkermaskiner i værkstedet, maskinerne var så gode, »at de kan bruges den dag i dag«, fremhæver artiklen. Tredie generation overtager ledelsen i 1926, forinden havde denne, såvel som faderen i sin tid, suppleret uddannelsen med et flerårigt ophold i udlandet.

Og således vil en lokalhistoriker kunne fortsætte historien efter 1900 – og måske finde begyndelsen før 1800.

Udstillinger

Tanken om afholdelse af lokale industriudstillinger breder sig i årene efter 1850 med en sådan fart, at man i løbet af et årti eller to møder sådanne udstillinger i det store flertal af købstæderne – måske i dem alle. Oftest bliver det en tilbagevendende begivenhed, der gentages hvert andet eller hvert tredje år.

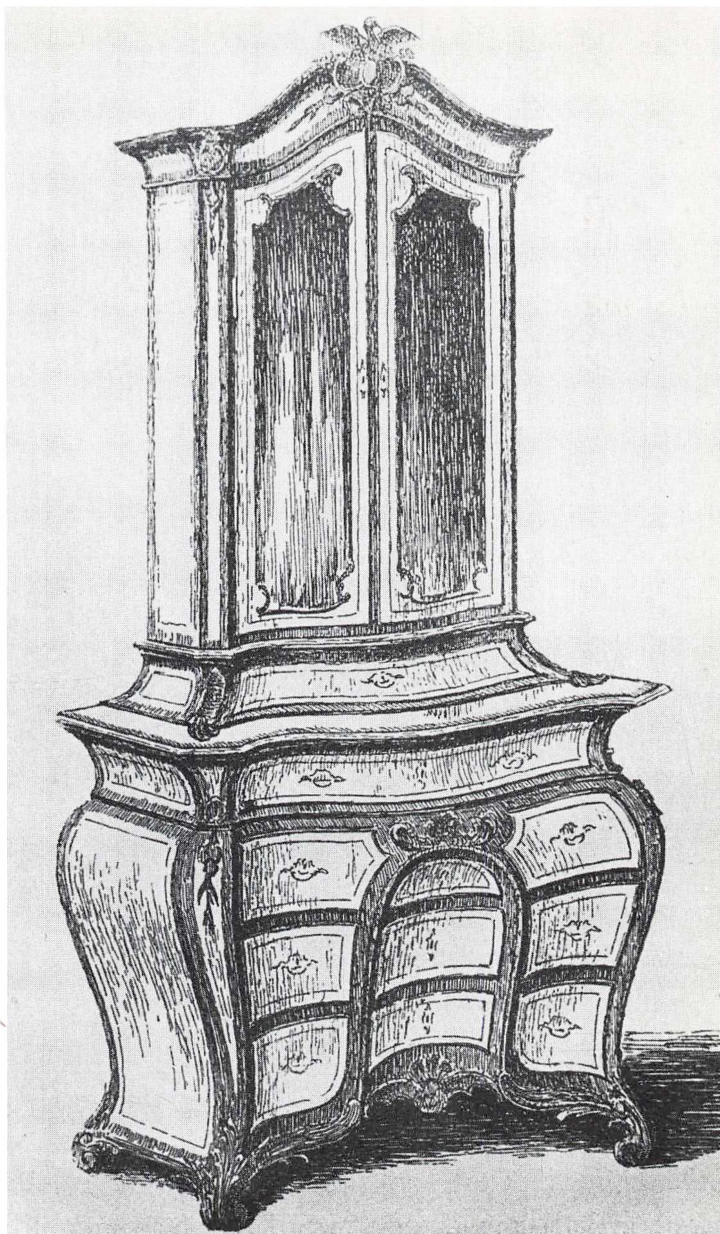
I en årrække afholdes udstillingerne med officiel støtte, idet indenrigsministeriet udbetaler et beløb til udstillingens omkostninger, der svarer til det beløb den lokale håndværker- eller industriforening selv formår at gå ind i projektet med. Helt kontant foreligger der således fra regeringen et ønske, der kan ses som en fortsættelse i officielt regi, af det arbejde som lokalt iværksattes tidligt i århundredet af de patriotiske selskaber.

Formålet, en ophjælpning og videreudvikling af dansk håndværk og industri, får således et videre perspektiv, i og med, at den danske regering aktivt går ind i den, og rundt i købstæderne »Smider man jakken« og går igang. Resultatet står sjældent mål med de store anstrengelser! Den første udstilling er typisk lille og lidt pauver – man har ikke rigtig kunnet få folk med på disse nymodens ideer. Omend der også her er undtagelser, er det først ved afholdelse af den næste udstilling et par år efter, at håndværkerne har set fordelene i at deltage.

Den lokale avis sender en reporter til udstillingens åbning. Han konstaterer måske åbningen med en kort bemærkning om, at så mange udstillere har udstillet så mange genstande, ikke mere om det – folk er jo alligevel selv henne at kikke på!

Indimellem kan anmelderen af udstillingen i den grad lade sig rive med, at han ender i den modsatte grøft: spaltes op og spaltes ned, med fortsættelse i næste nummer og i næste. Hos enkelte af disse sidste står der egentlig ikke meget mere, end tilfældet var med de første! Lykkeligvis fin-

Snedker A. L. Johansen fra Kolding får medalje for sine møbler på udstillingen i København 1888, i bogen om denne udstilling er dette møbel gengivet.

des der en tredje slags reporter. Den sagligt refererende. Og en fjerde slags: Den let vittige. Og hermed overlades ordet til disse to:

Anmelderen refererer talerne ved åbningshøjtideligheden, sangene, der synges – og skålene, der udbringes. Man kan konstatere, at udstillingen »bidrager betydeligt til at

udrydde den Fordom, at man absolut skal gaa til Hovedstaden eller en anden større By, når man ønsker Arbejder, der udmærker sig ved heldig Form, godt Materiale, smuk Udførelse og rimelig Pris ...» – dernæst er det næsten en standardbemærkning at »Snedkerarbeidet er særdeles rigt repræsenteret« på udstillingen. Af hensyn til vort emne er dette en god bemærkning.

Ser man på udstillernes antal, og antal repræsenterede

Årtusindgamle elementer fra det gamle Rom når, via renaissance, til en stue i Danmark anno 1888. Bordfod fra Johansens møblement på udstillingen i 1888.

erhverv, på en sådan udstilling, er det ofte rigtigt; der er en bemærkelsesværdig overrepræsentation af møbelsnedkere.

I Kolding afholdes en udstilling i december 1862, ti møbelsnedkere er mødt – de får et ord med på vejen:

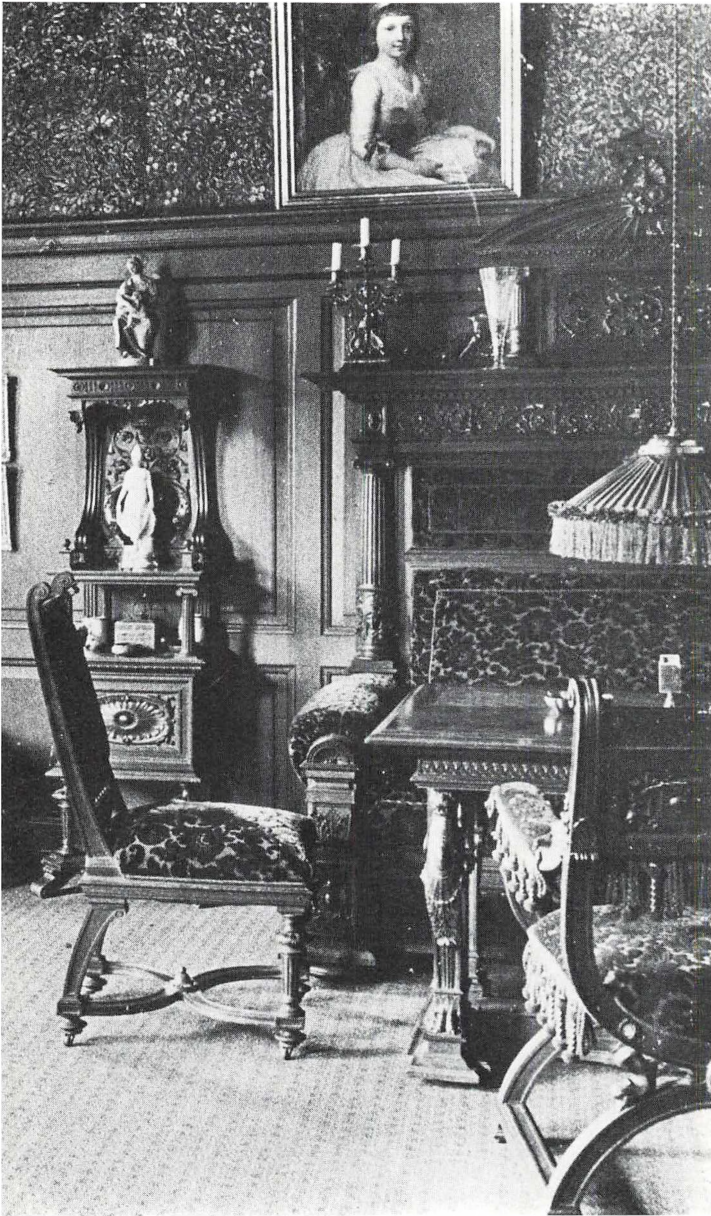
Johansens møbler indtager unægtelig den første plads, kan anmelderen konstatere, idet han fabulerer over århundredgammel stil og moderne snedkerkunst, med anledning i en særdeles elegant buffet med indlagt rosentræ – men der er nu nok ingen der på egnen, der vil købe buffeten, som vist mere er forfærdiget for at vise den ypperste kunnen!

I den anden ende af skalaen er Chr. Hansen mødt med et par fyrretræs kommoder »der skulle være blevet hjemme«.

Snedker Lauridsen udstiller et palisandersybord – det kunne godt være udført pænere – men anmelderen duperes af teknikken: Når sybordets skuffe trækkes ud bevæges pladen samtidig tilbage. H. Nielsen har et særdeles smukt herreskrivebord, hvor der i pladen er indlagt en stenmasse som marmor – det er ikke til at skelne overgangen mellem træet og stenen, og alle skuffer låses på en gang med en nøgle. Peter Rasmussen viser et lille dameskrivebord med to små opsatser til blomstervaser – møblet ville være en prydelse i et par nygiftes dagligstue. J. C. Schou har bl.a. nogle meget smukke spilleborde og J. J. Jessen møder med to syborde, et nydeligt sølvskab, samt en smuk sofa – blot synd, at denne sidste er så elendigt polstret!

I 1868 afholder Nakskov en stor udstilling, hvor også københavnersnedkere er repræsenterede. Det giver anledning til at sammenligne – og til at fremhæve vore egne. Der er 423 udstillere og heraf er henved 30 snedkere.

Anmelderen: »Snedker Molter i Kjøbenhavn har udstillet en overordentlig deilig Buffet, men Prisen er ogsaa derefter, den koster mellem 400 og 500 Rigsdaler. Enhver vil indrømme, at det havde været latterligt, om en af vore Snedkere havde udstillet et lignende Møbel – medmindre det da i Forveien havde været bestilt. Det vil ikke falde nogen ind at sige: »Snedker Molter, ham maa vi søge, han skal i Fremtiden gjøre alt vort Snedkerarbeide, thi naar han kan udstille en saadan Buffet, maa han rage langt frem

A. L. Johansen i Kolding udstillede et møblement af nøddetræ på udstillingen i 1888 i København. Med sine overdådige skæringer i italiensk renaissancestil tog møblet sig således ud, da familien, der erhvervede møblerne på udstillingen, indrettede sig i en villa på Frederiksberg. Et til møblet hørende bogskab er ikke med på billedet.

over Andre«. Man maa naturligvis yde ham al den Ære, der tilkommer ham – det har Bedømmelseskomiteen ogsaa gjort, idet den har tilkjendt ham Sølvmedaljen – men naar vi paa Udstillingen se, at vore egne Snedkere kunne forarbejde særdeles tilfredsstillende, saadanne Møbler, som vi havde brug for, vil der naturligvis ikke være Grund for os til at forlade dem med vort Arbeide«.

Detailbillede af piedestalen fra det gamle fotografi overfor. På møblets bagvæg har Johansen særdeles smukt efterlignet noget af det allerfornemste af de gamle italienske renæssanceskæringer. Feltet, der omkranses af de to arrige delfiner er beklædt med brunt fløjl.

»Af Provingssnedkerne skulle vi først og fremmest nævne Snedker H. J. Gjerding i Nykjøbing p. F., der har udstillet Arbejder, som vistnok vilde blive prisbelønnede paa hvilken som helst Udstilling. Snedker F. Aabye og Søn i Rødby har udstillet et Nøddetræes Dameskrivebord med Opsats, der vakte megen Opsigt. Arbeidet er blevet belønnet med Sølvmedalje, hvad det ogsaa ærlig har fortjent, navnlig naar man tager Hensyn til den smukke Polering og hele smagfulde Udstyrelse, men det kan dog vistnok neppe stilles ved Siden af de af Snedker H. J. Gjerding udstillede Arbejder. – Her fra Byen har baade P. Odde (der har udstillet en Mahogni Sekretær og en Mahogni Komode) og Herman Levison hævdet deres Navne som dygtige Møbel-snedkere, hvorfor de begge ere tilkjendte Broncemedaljen. En af Snedker Reinholdt Paaske udstillet Buffet tror vi ogsaa fortjener at paaagtes, ligeledes et af Maribo Amts Indu-

striloteri udstillet Mahogni Spisebord«.

Det kan gøres kortere: Fredericia 1863: »Snedkerarbeidet var stærkt repræsenteret paa Udstillingen. Vi nævne Veters og J. Hermanns Secretairer samt Niensens Buffet som akkurat og omhyggeligt udført Arbeide. Mathiasens Bogskab som et af Udstillingens meest iøinefaldende og smagfulde Stykker, og A. Hermanns Stole som priisbillige, hvad der er en Mangel ved forannævnte Stykker. Thomsen havde udstillet en Sofa, der i det Væsentlige var vellykket«.

Den første udstilling i Hjørring afholdes i 1878, den omfatter håndværks- og industriprodukter fra byen og husflid fra byen og omegnen. 120 udstiller er repræsenteret med 500 udstillingsgenstande.

Af åbningstalen: »... hvorvel Udstillingen saaledes efter vore Forhold maa anses for at have vundet en stor Tilslutning, kan den dog ikke stilles ved Siden af de store Verdensudstillinger, og vi kunne ikke vente, at den vil kunne give Industrien noget særligt Opsving; men vi kunne sige, at den er Frugten af vort eget Arbeide. For en Menneskealder siden stod vi paa et saa tarveligt Standpunkt med Hensyn til Arbeidets Godhed og Arbeidsmaaden, at Ingen kunne finde det værd at foranstalte en slig Udstilling. Der er imidlertid i de sidst forløbne 50 Aar gjort store Fremskridt; man har ikke her i denne Landsdel staaet stille, men har taget Lod og Del i Fremskridtet ...«

Tre møbelsnedkere har på denne udstilling hver en række møbler som forbliver anonyme med hensyn til deres kvaliteter, måske kan der udledes en smule af en parantes, men det er også alt: J. Christoffersen har blandt andre møbler et sølvskab, her forestiller man sig et møbel i sekretærform, men hvor skriveklappen er erstattet med to skabsdøre, indenfor hvilke der er hylder til sølvtøj. Efter årstallet vil møblet være fineret med nøddetræ med enkle liniære indlægninger af ibenholt, og derefter poleret. Det sidste, fineringen og poleringen, er imidlertid forkert, en parantes oplyser. (Sølvskabet maa nævnes for dets smukke Maling af Hr. Lychegaard). Hvad gemmes der bag en sådan frit i luften svævende sætning? Har de hjørringsnedkere ikke kunnet forfærdige bedre møbler, end at en maler

*Meubelmagazin og Værksted,
A. L. Johansen, Kolding,
Dampsaug- og Høvlværk.
Stempel fra udstillingsmøble-
mentet.*

måtte gøre dem færdige? Begyndelsen til et svar leverer samme taler ved åbningen af udstillingen fem år senere, i 1883: »... glædeligt er det at se, hvorledes Hjørring Byes Snedkere, der jo som bekjendt indføre en stor Deel fremmede Meubler, ved denne Leilighed viser, at de ere i Stand til at forarbejde Meubler, der trodse enhver Konkurrence«.

Denne gang er det da heller ikke malede møbler, men finerede, indlagte og polerede ... Jensen i Søndergade møder med ti forskellige møbler i en ejendommelig nymodens stil – flere er allerede solgte og Haslunds møbler er smukt arbejde med tiltalende former og er i det hele taget noget af det smukkeste, der er vist på denne udstilling.

Snedkermester J. P. Petersens Møbelmagazin,

hvor der stikse forefindes et Udvalg af elegante, og simple **Møbler**, samt **Speile**, til billige og bestemte Priser.

Mahogni Secretairer	fra 60 til 100	af
" Ciffonierer	- 36 -	60 -
" Piedestaler	- 22 -	40 -
" og Bøgetræs Divaner	- 18 -	50 -
" " Evilleborde	- 12 -	20 -
" Divanborde	- 16 -	22 -
" Episkeborde	- 18 -	50 -
" og malede Comeder....	- 11 -	26 -
" " " Sænge	- 8 -	20 -
" og Bøgetræs Skrivesborde	- 12 -	30 -
" Bøgetræs, Viektræs, samt Fyrretræs Stole	- 1½ -	5 -
" indfattede Speile	- 3½ -	33 -
" og Bøgetræs Toiletborde	- 2½ -	5 -
" Egestrue, Tobakskasser, Pipebrætter.....	- 1 -	3 -
Fyrretræs malede og laquerede, enskelt og dobbelte Klædeskabe.....	- 11 -	25 -
" malede og laquerede Frostborde	- 5 -	8 -
" malede og laquerede Badstuebørde.....	- 2 -	4 -
Bøgetræs Rænestole	- 5 -	7 -
Rænestole (utpolstrede)	- 14 -	18 -
Gynge stole (sort laquerede)	- 10 -	14 -

Unbefalende mig med ovennævnte, samt med en deel mere til Faget Henhørende, tillader jeg mig, at anbefale mig til Enhver der ville unde mig deres Bygningsarbejde. — Ligeledes kan hos mig beløms mes Mahogni Planker af forskjellig Tykkelse, påsende til Bordbeem og Bordplader, tillige kan faaes Mahogni Fincet.

Snedkermester J. P. Petersens møbelmagasin i Hjørring, 1856, rummer rimeligvis en del københavnermøbler. Snedkerne i byen indfører en del fremmede møbler, får man at vide af en taler ved åbningshøjtideligheden i forbindelse med en udstilling i 1883. Til gengæld viste de på denne udstilling, at de godt kunne selv.

II. DEL

OPGAVERNE

Malede møbler

Laugsprivilegierne sætter skarpe grænser mellem by og land med hensyn til håndværkerne og deres produkter. Købstadshåndværkeren har rettigheder til at forfærdige en lang række arbejder, som landboerne således må ulejlige sig til byen for at erhverve – men rettighederne er igen forbundne med pligter for byhåndværkeren, han må betale med klingende mønt for sine privilegier. Det sidste er landhåndværkeren så dejligt fri for, til gengæld må han afstå fra at forfærdige alle de ting, som købstadshåndværkeren har »eneret« på.

Købstaden er på den tid skarpt afgrænset fra det øvrige land, der er bogstaveligt talt lukket – med en port for enden af de gader, der fører ud i det åbne land. En tolder påser, at de varer, der passerer byporten, kan ind- eller udlades – og opkræver konsumptionsafgift, den såkaldte accisse.

Alt dette kommer der lange avispolemikker ud af, bl.a. i 1830-erne. Hvorfor kan bonden ikke erhverve det bord, skab eller andet møbel, ja sågar den ligkiste han behøver, hvorfor må han ikke købe disse ting i hans egen landsby, men må ulejlige sig til købstaden herfor, spørger én, hvorfor skal bonden købe sit bohove i byen og betale langt mere for det, end han kunne have fået det for, om han måtte købe det »ved sin Dør« – Hvorfor skal købstadsmanden betale mere for sit smør, sit korn, for kød og mælk, end landmanden må, svares der fra byen – fordi der er noget der hedder forbrugsafgifter, og fordi vi fra gammel tid har købstadsprivilegier som koster købstadsmanden dyrt. Ville man stille landhåndværkeren og købstadshåndværkeren lige måtte man ophæve alle de afgifter, der er ham pålagt i byen, men som han er aldeles fri for på landet.

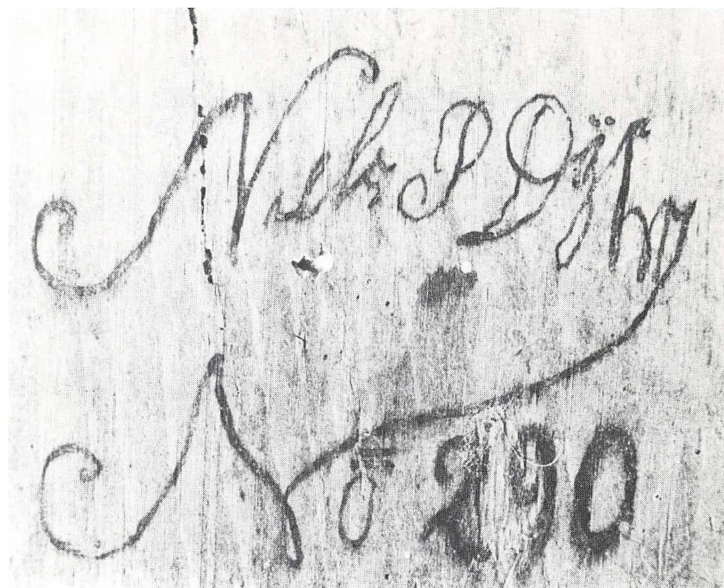
Således, i et kort glimt, er baggrunden for – blandt mange andre ting – de malede bondemøbler, i alt væsentligt et ganske prosaisk billede af den tids skatte- og afgiftspolitik.

En typisk bondestol eller ..., den tilhørende signatur fortæller, at stolen er gjort af B. S. Christensen, Warde, i 1872.

Malet dragkiste fra Niels Dyrh i Nykøbing M., blåmalet med røde kanter og med blomsterdekoration, nye skuffebeslag. Spor af dekoration, tulipaner, på gavl. På øverste skuffe en ejendommelig rankedekoration, afledt af akantusblade og rokokoslyng.

Niels P. Dyrh's signatur i en skuffe fra dragkisten og detailfoto fra draghistens fodstykke. Ejerinitialer MMSD over bladranken. På skuffen fornemmer man såvel fyrretræet bag malingen, som snedkerens høvl og malerens pensel.

Men dejlige er de ligesuldt med deres blå, røde, grønne bundfarver og de fra barokstilen arvede blomsterdekorationer. Smukt og særdeles sikkert er det ofte gjort. Materialet kan være egetræ, engang imellem en anden af de »hårde«

indenlandske træsorter, det er dog i reglen fyrretræet der anvendes.

Emnet har været berørt i et foregående afsnit, det blev nævnt, at snedkeren og maleren kunne være samme person, også denne kendsgerning er med til at tegne billedet af det tidlige 1800-tals håndværker. Han beskæftiger sig med lidt af hvert, men han gør det fagmæssigt – at han indimellem kan have en høkerbutik og klippe folk om søndagen, mens hans kone serverer varm middagsmad og pandekager for »lysthavende«, og de begge passer deres lille jordlod og fodrer koen hører blot med hertil.

Den skarpe grænse mellem by og land er her ganske kort blevet konstateret – men »grænsen« mellem mennesker i by og på land er vist aldrig trukket. Med hensyn til de såkaldte bondemøbler rejser spørgsmålet sig: Hvor har de stået, til hvem blev de forfærdigede? Til bonden naturligvis – som navnet siger!

Rimeligt nok, men hvor er så bonden? Miljøet, bymiljøet, kan findes på landet ligesåvel som bonden og hans miljø er i byen, der har også været kostalde på første sal i København. Det er købstadens natur, groet op af en landsby, også at rumme landmanden, at man så senere lukkede ham inde bag en byport er en anden sag.

Alt dette blot for at bemærke, at adskillige malede bondemøbler såmænd aldrig har været udenfor byens porte! Thi landmanden indenfor porten blev kun langsomt til bymanden, i takt hermed ændredes hans bolig fra landmandens til bymandens. Og købstadshåndværkeren solgte sin enlige ko.

Men det tog tid, en annonce blandt mange kan fortælle lidt af historien: »Undertegnede ønsker underhaanden at bortsælge sit iboende Sted med tilliggende Jorder, der ligger særdeles beqvem for en Haandværksmand som ønskede at holde et Par Køer, og kan om forlanges det Halve af Kjøbesummen blive indestaaende, naar derom accorderes med K. M. salig Dyhr. Nyekjøbing, den 25de Mai 1835« (Thisted Avis 26/5 1835).

Med navnet Dyhr er vi tilbage til de malede bondemøbler og til en af deres mestre: Niels P. Dyhr.

Oftest er disse møbler anonyme i den forstand, at vi ikke

Roskildeskab fra Christian Løndahls værksted. Med træådring og marmorerede søjler, de to store fyldinger viser, også på et sort/hvidt fotografi, at skabet er mahognimalet, idet disse fyldinger tydeligt efterligner den såkaldte pyramidemahogni.

ved hvem der forfærdigede dem. I anden sammenhæng er de absolut ikke anonyme: De er særdeles danske; i deres særpræg skiller de sig ud fra andre landes særpræg på dette område, ofte kan de tilmed inddeles i grupper, engsvis – fra samme værksted måske.

I speciallitteraturen herom, såvel i mindre skrifter og periodika, som i hovedværkerne: Axel Steensberg Danske bondemøbler og Kai Uldalls Dansk folkekunst, er der mængder af møbler og nogle navne er her fremdraget tillige, men derudover er mulighederne for at sætte mester navn på denne møbelgruppe ikke store.

De maledede møbler ændrer karakter sammen med de tilsvarende voksbehandlede eller polerede møbler. Som berørt er de maledede borgermøbler malet i en træimitation allerede før 1800, det er her mahognien der afgør »træsor-ten«, den altdominerende mahogni i første halvdel af 1800-tallet munder ud i mængder af mahognimalede fyrretræsmøbler og følger således de mere fornemme møbler såvel i form som i »materiale«, bliver i århundredets løb til egemalede, nøddemalede osv.

Detailbillede fra Roskildeskabet med skæringer i træ, med støbte ornamenten – og et englehoved!

En særpræget møbelgruppe kan udvikles og dominere en bestemt egn, så møblerne ligefrem tager navn af den egn, hvor de opstår. Et enkelt eksempel er her fremdraget, har næsten »maset sig på«, med et ønske om at få lidt af fordums ære tilbage. Det er »roskildeskabene«, der har stillet kravet. Resultatet blev, at de fra den anonyme gruppe måtte flyttes til gruppen: Signerede møbler!

Hvornår roskildeskabets historie begynder er ikke helt klar, det er snedkermester Christian Palle Løndahl fra Skomagergade i Roskilde, der i en række eksemplarer præsenterer det færdige resultat, såvel i én- som to-dørs udgaver. Christian Løndahl har borgerskab fra 1860 og er søn af snedkermester Gerhardt Løndahl, hvis borgerskabsår er 1822.

»Aar 1859 den 24. November afholdt Snedkerlauget Samling ved hvilken Snedkersvend Chr. P. Løndahl foreviste det af ham forfærdigede Mesterstykke og i den Anledning erlagde til Laugets Kasse 4 Rigsdaler, til Fattigkassen 2 Rigsdaler«, erfarer man i Roskilde Snedkerlaugs protokol.

En tradition for at forfærdige mahognifinerede og polerede møbler har Christian Løndahl med fra faderens værksted, og den udvikles i løbet af et par år til, at der hos Christian »stedse forefindes et godt Udvalg af moderne og solide Meubler«. Tillige har han ligkisteoplag, det sidste sætter sit spor på roskildeskabene!

På roskildeskabets tid er faggrænserne tydeligere, det er ikke mere snedkeren der maler møblerne – eller maleren

Løndahls etikette fra skabet, der er blevet plads på etiketten til lidt reklame, også for: durable og smukke Liigkister, Liigtøier og Voxkrandse.

*J. E. Gottschalk, Malermester
i Roskilde. Skabelonmalet sig-
natur fra Løndahls skab.*

der snedkerer dem. Løndahl bruger et par af byens malermestre som, inspireret af Løndahls etikette, ligeledes sætter navn i møblerne, oftest er det malermester Gottschalk der, på god skabelonmalings-maner, signerer sit arbejde.

Det fuldt udviklede roskildeskab har sin tid i 1860-erne og får ifølge en tradition på egnen udløbere til landsbyerne i Roskilde omegn, en snedker i Aagerup skal således have fortsat denne tradition.

Løndahls produktion af disse skabe stopper brat blot syv år efter etableringen. Han dør i februar 1867 kun 32 år gammel, hans kone Laura prøver at videreføre værkstedet, men lukker året efter. Forinden har hun i efteråret 1867, på industriudstillingen i Roskilde, et »større Klædeskab af en meget smuk Form«. Man tænker sig uvægerligt et roskildeskab udført i ædle træsorter – de træsorter, som de maledede skabe efterligner, uden at have belæg for tanken.

Skabene kendes i en maling, ådring, efterlignende træsorterne mahogni, nød og ahorn. De to fritstående søjler er marmorerede og døren eller dørene er altid buede. Der til den karakteristiske dekoration af en blanding af møbel- og ligkisteornamenter.

En enkelt snedker, C. Nielsen i Ringstedgade, fortæller i 1869, at produktionen fortsætter efter Løndahls død. Et »dobbelt Klædeskab med Søiler og runde Døre«, en kort og fyldestgørende beskrivelse af – et roskildeskab.

Mesterstykker

Når en snedkersvend har gjort mesterstykke er han desværre oftest henvist til at avertere det til salg. Økonomien i dette mesterstykke er af en art, der ikke tillader ham at sætte det ind i sin stue. Slet ikke når han, som formålet jo er, samtidig etablerer sig med eget værksted, det sidste har lagt beslag på de rigsdaler, der overhovedet har kunnet fremskaffes.

Mesterstykkerne genfindes i dag i avisernes spalter – de gamle aviser har tålmodigt bevaret klenodierne i ord, der fortæller, at der her er tale om noget ganske særligt. Som naturligt er, når man har forfærdiget noget smukt og godt, lægges der ikke skjul på det, ikke i annoncen heller.

Mogens Mørch fandt helt sin egen stil, da han i 1840 kunne meddele, at han havde gjort mesterstykke og at det nu står til behageligt eftersyn i hans bopæl på Vestergade i Aalborg, »og vover jeg at anbefale det«, siger han, »som det første der er forfærdiget af denne Slags her i Byen«.

Det ville være godt at stifte bekendtskab med dette møbel! I en lang årrække har Mørch sit møbelmagasin i Vesteragade Nr. 262, efter at han, i mindre format, fra 1841 til 1851 virkede på hjørnet af Urbangade og Kattesundet.

Annoncen, hvor Christian Kleis stiller sit mesterstykke til salg, det tør vist måle sig med ethvert arbejde af dette slags, som endnu har været forfærdiget der i byen, mener Kleis – og er stolt af det, hvilket han også har grund til.

Bed at bekjendtgjøre, at jeg har etableret mig her i Byen som Snedkermester, giver jeg mig tillige Friheden at anbefale mig til Enhver, som maatte behøve mit Arbeide, og vover jeg at fremsende den Forsikkring, at enhver Bestilling skal blive udført til Tilfredshed.

Min Bopæl er paa Nørregade hos Entemad. Wang, hvor det af mig forfærdigede Mesterstykke staaer til Eftersyn for Enhver, som ønsker at overbevise sig om, at det vist tør maale sig med ethvert Arbeide af dette Slags, som endnu har været forfærdiget her i Byen.

Aalborg, den 4de December 1840.

Chr. Kleis.

Etiketter i Christian Kleis's mesterstykke. Det kunne se ud som om kunden, der købte denne fornemme sekretær, har bedt om at få en ekstra seddel i, som dokumentation for mesterstykket.

Det var i november 1840 Mogens Mørch i Aalborg præsenterede »det første af denne slags der i byen«. En måned senere svarer Christian Kleis igen, han har studeret Mørchs annonce med interesse: »... det af mig forfærdigede Mesterstykke staaer til Eftersyn for Enhver, som ønsker at overbevise sig om, at det vist tør maale sig med ethvert Arbeide af dette Slags, som endnu har været forfærdiget her i Byen«! Ordene er Kleis's og et blik på denne bogs omslag vil vise at han har ret, det er ikke blot tomme ord, han har belæg for dem.

Nu er disse to herrers mesterstykke-polemik af en speciel natur, idet ingen af dem fortæller hvad det er for et møbel, det drejer sig om, men det er tiden, hvor chatollet forlades som mesterstykke til fordel for det mere moderne møbel: Sekretæren. Det synes således godtgjort, at det første mesterstykke af sekretærtypen, som præsenteres for Aalborgenserne, er Mørchs, om vi kan tro hans ord. Kleis serverer nummer to – som vist tør måle sig med det første – og denne sidste er afbildet på disse sider.

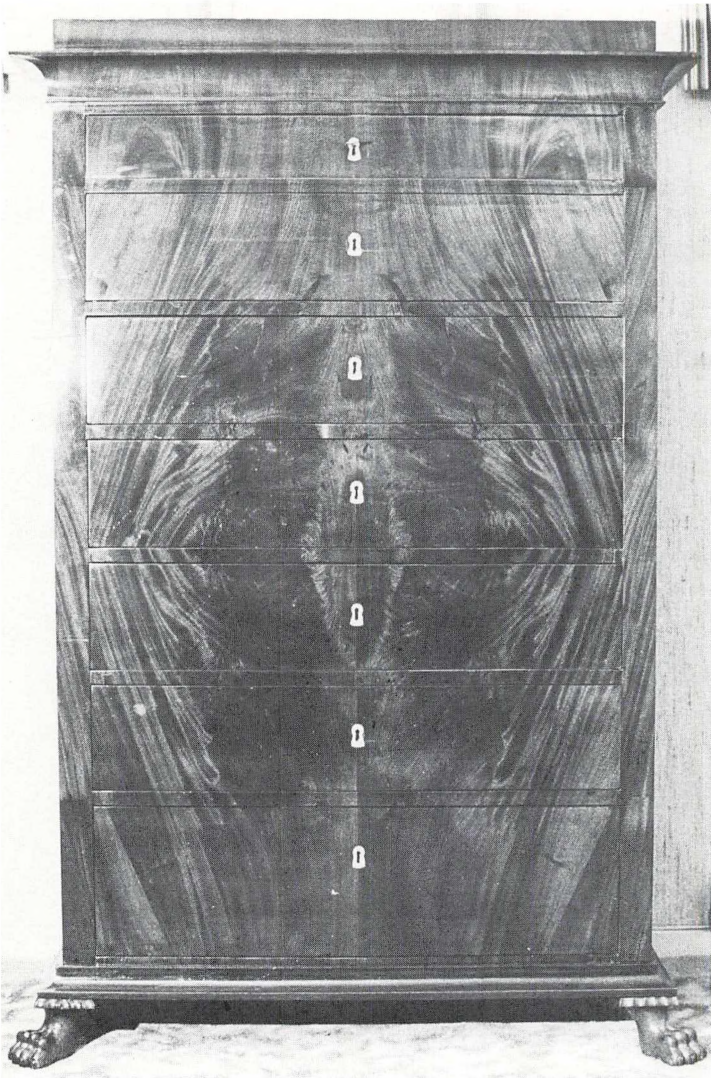
Som Mørch etablerer også Kleis møbelmagasin, i Adelgaden som det fremgår af etiketterne. Tillige deltager han i udstillingen i Aalborg i 1862 med bl.a. møbler med intarsia.

Kleis's mesterstykke, mahognifineret sekretær med palisanderfineret indretning over skriveklappen, med intarsiaarbejde og med tynde elfbensøjler, der flankerer de to åbne rum, der tillige fortil afstulles med en elfbens balusterrække. På bogens omslag ses et detailfoto af midterpartiet.

Også andet udgår fra Kleis's værksted, et par københavnersnedkere blandt andet, har deres udgangspunkt her. Sønnerne Christian Vilhelm og Frederik Richard Kleis etablerer sig i København i 1870-erne, et arbejde er gengivet af førstnævnte – et skrivebord fra 1876 – i Signerede danske møbler.

Få år før de to omtalte Aalborg-mesterstykker, forfærdiger snedker Wedin i Helsingør sin version af sekretæren som mesterstykke, men lægger vægt på noget andet. »Som blot Mesterstykke deler hiint Meubel de samme Fortrin, som i den senere Tid oftere er bemærket ved andre lignen-

Kleis skifter ikke adresse – og påfører ikke sin etikette et løbenummer, der er derfor ikke en mulighed for en nøjagtigere datering af møblerne fra hans magasin, til gengæld kan det konstateres, at det er smukt og velformet arbejde, her en chifoniere.

de», hedder det herom. Wedin er et mekanisk geni, sekretæren har »flere skjulte og meget skuffende Gjemmer og tillige, uden at det mindste udenfor kan bemærkes, Bogskabe i begge Sider«. Tillige kan man til forbløffelse for borgerne i Helsingør – og i København, hvor sekretæren er på udstilling – i skufferne nedlægge ting som, når man igen trækker skuffen ud, er sporløst forsvundne. Når man anden gang trækker skuffen ud, befinder genstandene sig igen der, hvor de oprindeligt blev anbragt. Dette mummespil foregår ved hjælp af »kunstige Indretninger anbragte i

Frontespicen og ved Bagklædningen«.

»Talenter – selv i den mindre Stad – veed, uden andre Hjelpekilder end Læsning og ufortrøden Flid, at udvikle sig og give Haandværket en høiere Retning«, kommenterer Helsingør Avis, og det var allerede i 1836, at disse kloge ord sattes med krøllede typer i dagens avis.

En altertavle

I en lille bog af N. J. Israelsen: »Et sengotisk billedskærerarbejde på Matrup« gives en særdeles kyndig redegørelse for, hvad der var i en kirke, hvor der ikke mere er det, der var det oprindelige. Her skal det modsatte – på godt og ondt – præsenteres. Man kan sammenligne selv!

Det er desværre en kendsgerning, at mange af vore gamle kirker i tidens løb blev berøvede en del af deres gamle inventar. Også 1800-tallet har sine synder i så henseende. Godt fulgt op af tidens lyst til at kassere det gamle inventar, kommer snedkere og malere ind med deres tilbud om fornyelse. Det er altertavlerne, der må holde for og der er samklang mellem gejstlighed og håndværkere, de første er rimeligt nok ikke begejstrede for den billedverden der, fra den katolske tid, boltrer sig på de gamle altertavler, de sidste vil gerne vise hvad de kan. Det fik de lov til hist og her, og viste – at de kunne. Om vi bedømmer dem på den eneste rigtige måde, ud fra deres egen tids intentioner, så kunne de, så var det rigtigt det de gjorde.

I vor tid vasker vi fyrretræet frem på mængder af gamle malede møbler, fjerner smukke træimitationer, for nu er dét rigtigt. Dengang fjernede man prægtige gamle altertavler og smækkede noget ringere op. Da var det rigtigt.

Snedkermester Frederik Christian Preisler i Viborg, søn

Mogens Larsen fra Nationalmuseet fotograferede i 1980 altertavlen i Skarrild kirke i forbindelse med en restaurering. Det »står i avisene«, at maleriet er af Hr. maler Jæger og snedkerarbejdet af Hr. snedkermester Preisler. Avisen er Viborg Stiftstidende 25.9. og 30.10. 1862.

Bekjendtgørelser.

En Egetræs Altertavle med smukt Billedskærerarbejde, er til Salg hos Chr. Knudsen, Snedkermester.

Mahogni-Meubler.

Et Skatol, Sofabord, Piedestal, Servante og 2 Sædeborde samt en Fyrretræs Dragkiste, er færdigt til Salg hos Chr. Knudsen.

Snedkermester Chr. Knudsen i Ribe – lærer ved teknisk skole – annoncerer med møbler og mere bemærkelsesværdigt, med en egetræs altertavle med billedskærerarbejde. Annoncen er fra 1848.

af snedkermester Frederik Christian Preisler – førstnævnte benævner sig af forståelige grunde Fritz Preisler – flytter i 1862 »til sin nye Gaard paa Hjørnet af St. Mathiasgaden og Hjultorvet«, hvor han indretter møbelmagasin. Han tog borgerskab i 1859 og bliver tillige detailhandler i 1873. Faderen er, med sit snedkerborgerskab fra 1825, tillige senere etableret som gæstgiver. Fritz Preislers møbelmagasin er, at dømme efter hans annoncering, ganske anseelig. Han tilbyder sine møbler i adskillige jyske aviser og synes især at sætte ind i de byer, hvor endnu ingen har tænkt på at oprette et møbelmagasin, er måske derfor indirekte årsag til, at de så oprettes. I Viborg har man også en fotograf og malermester Jæger, af indviede er han i dag kendt for sine alterbilleder.

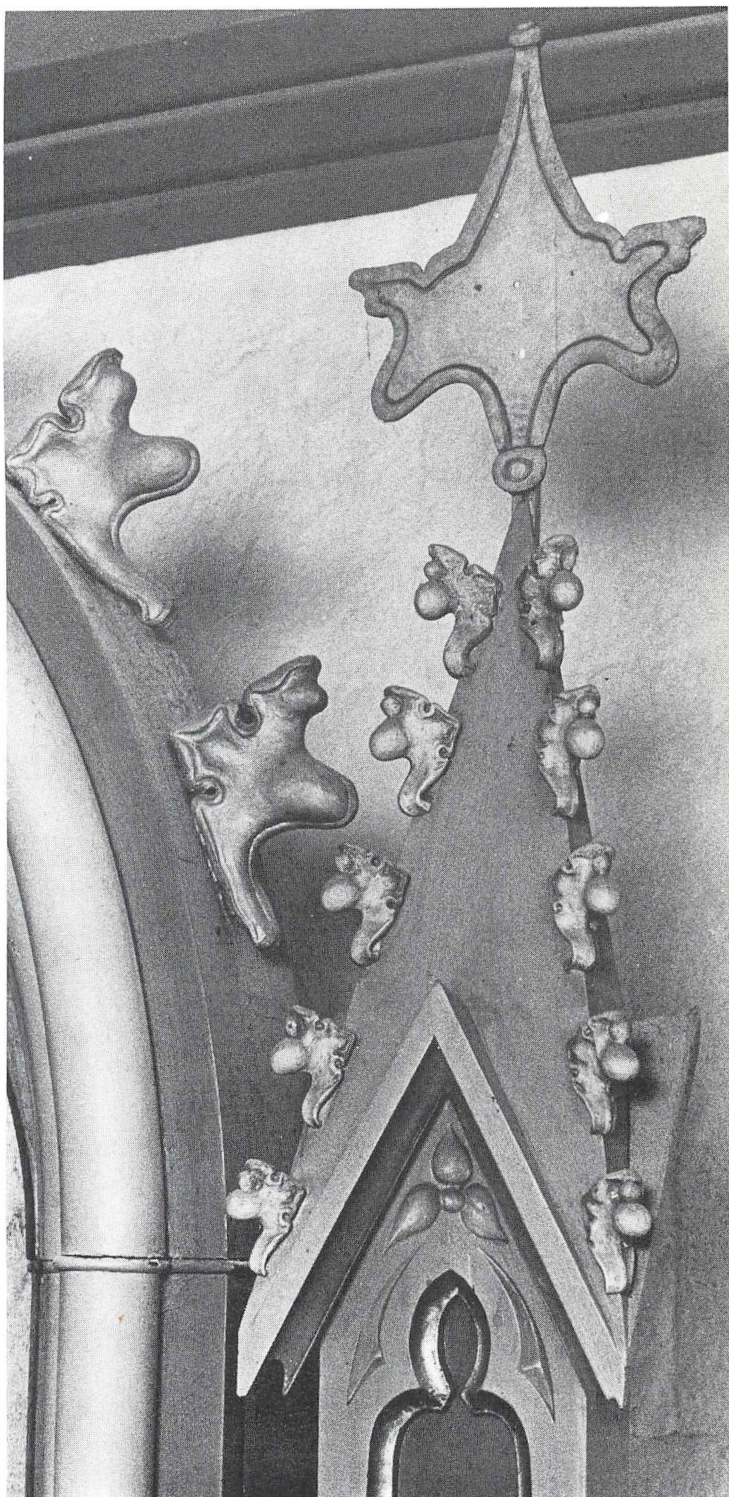
På en udstilling i Viborg i 1862 finder vi disse to, Preisler og Jæger, med en »Altertavle i gothisk Stil med Olie-maleri af Korsfæstelsen«. Maler Jæger udstiller tillige indfatninger med fotografier – og får »Roes« for begge dele.

Udstillingens »større Gjenstand« – altertavlen – bliver solgt »for 250 Rigsdaler til Eierne af Skarrild Kirke ved Herning«, hedder det. Pastor Studsgård i Skarrild har i den anledning kikket i de gamle kirkesynsprotokoller og kan bekræfte: I 1862 er der af præsten og kirkesangeren »til Kirkens Forskjønnelse skjænket den Sum 104 Rd.« Med de to herrers bidrag alene, var man således allerede godt på vej til at råde over halvdelen af købesummen.

Der kommer nogle møbleringsproblemer i kirken i forbindelse med den nye altertavle, der tilsyneladende i første omgang anbringes helt tilbage mod korvæggen. Man noterer omhyggeligt: »Alterbordet med Altertavle bør rykkes c. 1 3/4 Al. frem fra Bagmuren, hvor Præsten anvises en Stol, medens Degnen rykkes ned i Kirken«.

Såvel den daværende præst, pastor Christiansen, som kirkesanger og menighed har været fornøjede med denne tiltrængte fornyelse, som de så smukt har bidraget til.

De kunne ikke kende den dom, vi måske i dag ville afsige, for, som Israelsen siger i sin lille bog: Den kulturhistoriske betydning eller kunsthistoriske værdi, der kunne ligge i et sådant (gammelt) stykke kirkeinventar, savnede man i vid udstrækning forståelse for i 1800-tallets anden halvdel.

For at få hold på de underlige »vinbjergsnegle« der befolker Preislers allertavle, var Mik Eskestad på besøg for et nærbil- lede. De rå fyrrebrædder ne- derst tilvenstre tilkendegiver, at hr. maler Jægers maleri er hos konservatoren. National- museets eksperter fortæller, at Jægers alterbilleder er kendte og kan kendes uden signatur, blot på malemåde og motiv- valg.

Møbelstil og møbeltyper

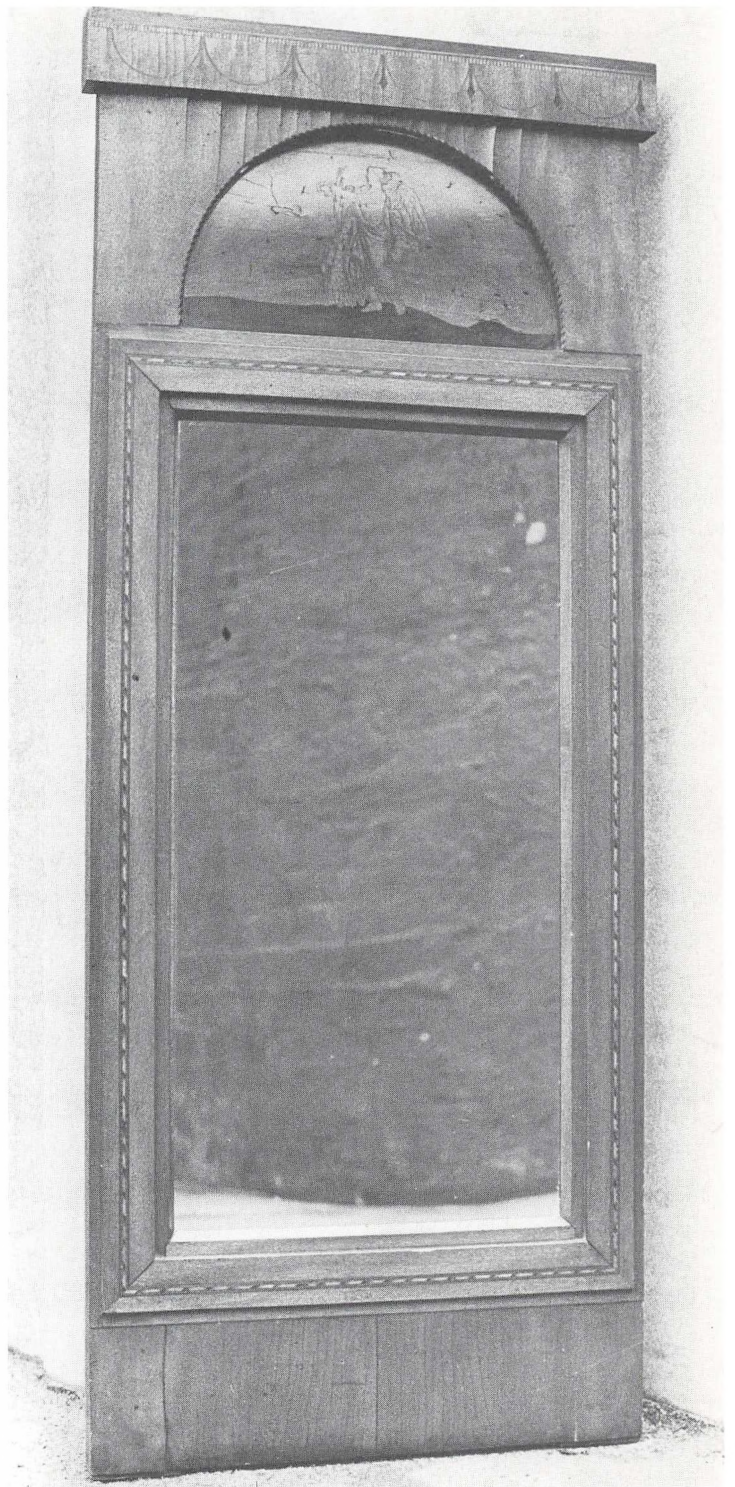
Engang i 1770-erne sidder der en væver i København med noget ganske nyt på sin væv: Hårdug, møbelbetræk af hestehår. Han har set det i England, og hans prøvevævning er særdeles fint håndværk; han viser det med stolthed, sikker på at finde god afsætning, som han er, men han har overset en vigtig kendsgerning som en embedsmand med forstand på de dele leverer ham, endda skriftligt, med sirlige bogstaver: Hårdug bruges til stole af mahognitræ efter engelsk maner, men er ikke meget brugelig her i landet.

Væveren må således, med den besked, opgive at sætte sin smukke hårdug i produktion.

Engang i 1800-årenes første årti – hvor stole af mahognitræ efter engelsk maner i høj grad er brugelig her i landet – ser Landhusholdningsselskabet med stigende mismod på vort voksende forbrug af hårdug – som vi importerer fra England. Selskabet udskriver en konkurrence med præmier til dem, der væver det meste og det bedste af dette efterspurgte møbelbetræk. Ikke så meget som en kvadrattomme hårdug fik man ud af det. Vor dygtige væver var forlængst død – hans enke måtte bede om hjælp til begravelsen. Man kendte ikke sin besøgelsestid på allerhøjeste sted, hvor man først afviste hans væveprøve – og siden måtte udbetale begravelseshjælp.

Nu skal dette ikke være et gravskrift over dansk møbelkunst, kun er beretningen – én af mange – også en side af samme sag, hvor, som det har været nævnt, de patriotiske selskaber kan fremvise til tider særdeles smukke resultater.

Historien kan også fortælle andet end netop at embedsmænd ikke altid har fingeren på pulsen. Den fortæller, at vor interesse for engelsk møbelkunst først for alvor tager fart efter 1770-erne, stilens navn fortæller det samme: Louis Seize – efter de franskes kong Ludvig XVI – er begyndt her i Danmark efter fransk maner og svinger langsomt over mod det engelske i løbet af 1770-erne.

Spejl med etikette fra Lorenz Nielsen i Aabenraa. Det er egentlig kun de forskellige indlagte bånd, der fortæller, hvad etiketten påstår, thi der er ikke meget tilbage af Lorenz Nielsens Louis Seize-slyng. Det er nu, næsten, ren empire.

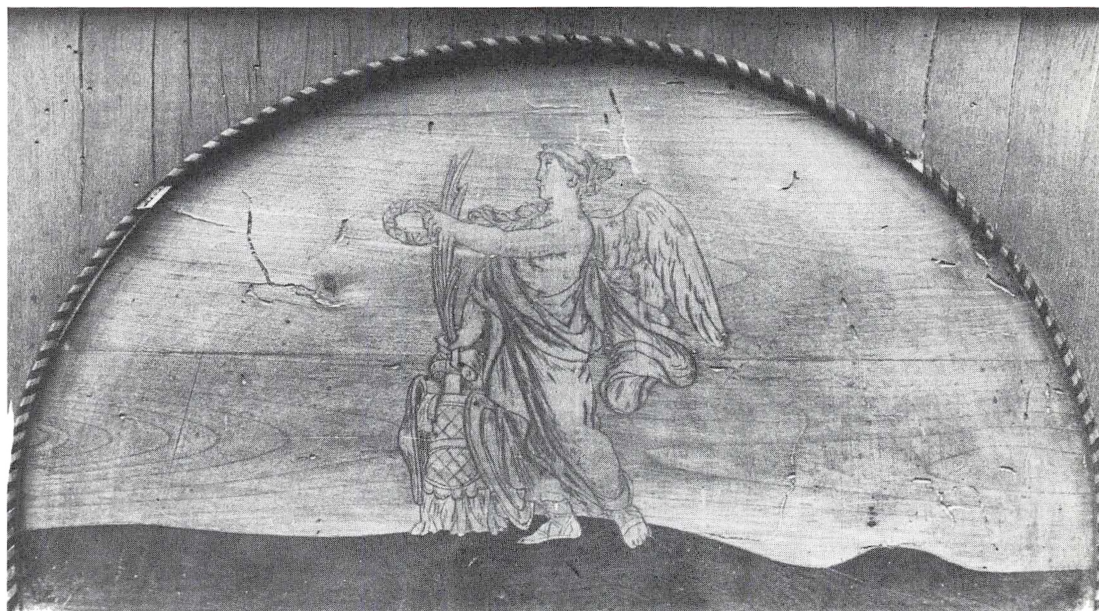

Den franske nyklassicisme, såvel Louis Seize som senere empiren, kan virke lidt tung overlæsset, vi får den over Tyskland, hvilket den ikke bliver lettere af. Vi kan se den nævnte ændring mod det engelske i de snedkeres arbejder, hvis borgerskab er fra 1700-årene, men som virker ind i 1800-tallet. Hos Aabenraasnedkeren Lorenz Nielsen, der har borgerskab fra 1774, kommer det klart til udtryk, hans spejle er kendte over det ganske land med deres overdådige, men tunge, forgyldte dekorationer. En sjælden gang præsenteres man for et sent arbejde af ham – og forbavses over en så stor ændring hos en, da ældre mand: Fra tysk/fransk Louis Seize til dansk/engelsk empire.

På sin vis er det de nordtyske stater der »leverer« os den engelske påvirkning, den bearbejdes der og får ofte sit udtryk så særdeles »engelsk« at man til en forandring ikke kan spore det tunge tyske islæt.

Men den kommer også ad andre kanaler. Den direkte vej til en havneby kan vise sig at være en væsentlig kilde til en fornyelse. Man vil for eksempel i borgerskabsprotokollen for Helsingør møde en del engelskklingende navne og heraf slutte, at en grundig undersøgelse af håndværkernes arbejder der, kunne vise den direkte påvirkning af engelske håndværkere.

Lorenz Nielsen, Spiegel- und Meubelmacher in Apenrade. Etikette fra spejlet.

Detailfoto fra spejlet, med et karakteristisk skræbånd i buens kant og en nydelig engledame med lidt obligatorisk romersk/græsk tilbehør udført som intarsiaarbejde.

Begrebet dansk empire er velkendt, med sine lyse indlægninger i mahognien er det noget af det mest danske man kan forestille sig, det er i de første tyve til tredive år af 1800-tallet vi første gang virkelig formår selv at skabe en møbelkunst, der er national. Den mest interessante møbeltype her indenfor igen er den store danske skabssofa, som i tidens løb har givet anledning til mangan dybsindig spekulation og drøftelse med henblik på at udfinde hvorfor den nu blev som den blev.

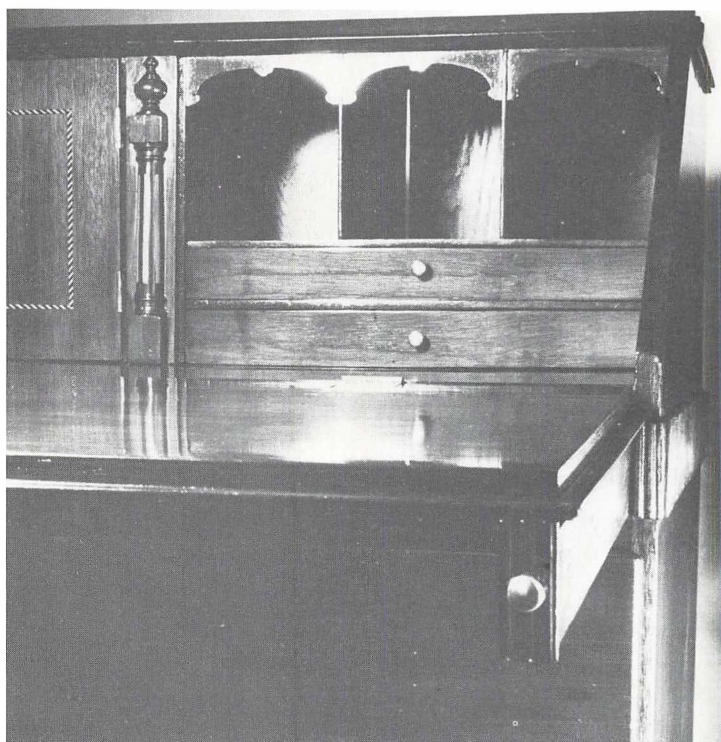
Til de nyklassicistiske stilarter hører også senempiren eller, som vi også har kaldt den, Chr. VIII stilen. Ikke uden grund har man kaldt stilen den mest nyklassicistiske af dem alle, idet den henter de klassiske motiver direkte fra det gamle Romerrige og sætter dem ind i en ny sammenhæng.

Det er her fortsat mahognien, mahognibejdsningen og mahognimalingen, der er det eneste rigtige. Intarsiaen, de indlagte finearbejder, er skiftet ud med billedskåren udsmykning, og møblerne får buede, svejfede former skiftende med store plane flader med en spejlblank polerings lys-spil i flader, buer, krumninger og profilerede lister.

Træsarter skifter, stilarter skifter og for hver gang bliver der skabt nye møbeltyper. I sidste halvdel af 1800-årene får vi kørt alle disse enkeltelementer sammen på en særde-

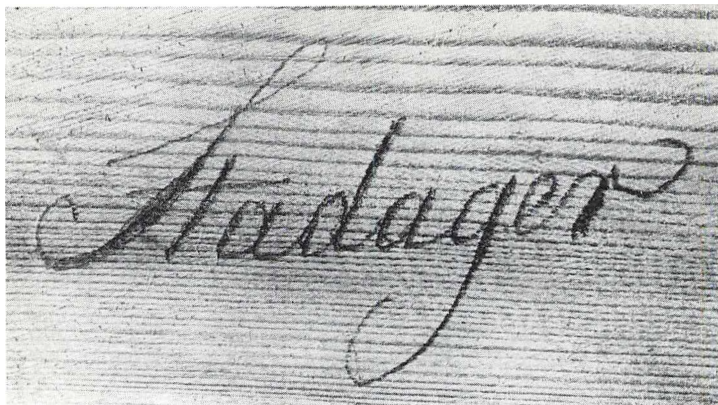
Chatol, typisk engelsk, men dansk arbejde. Chatollet er usigneret men kan tilbageføres til år 1800 til Helsingør, og kan således måske give et lille glimt af helsingørsnedkernes arbejder ved år 1800 og dermed den nære direkte forbindelse til England. Træsorden er mahogni.

Detail fra chatollet, man ser tydeligt den engelske påvirkning og også en af de detaljer, der siger, at møblet er dansk: de overfalsede skuffer er ikke engelske, men ofte anvendt her. Den lille dør har indlagt skråbånd som aabenraaspejlet ovenfor.

Hjørneskab fra Peter Nicolai Stadager i Odense. Skabet er det ene af et par, med en radius på kun 31 cm, ganske smalle skabe, hvis opgave det var, at afslutte en stues væg harmonisk. Højde 144 cm. Mahogni-fineret.

Stadagers signatur under bunden på hjørneskabene. Stadager tog borgerskab i Odense i 1863, de to hjørneskabe må være forfærdigede i årene umiddelbart efter.

les fornøjelig måde – som en eftertid med misbilligelse har set på.

Men nu ser en eftertid altid med misbilligelse på det, der gik forud og i dag er tingene fra dengang på så stor afstand i tid, at vi kan begynde at interessere os for dem »seriøst«. Og de kan nok være værd at se på.

I en enkelt lille bog som denne – der skal rumme henved 80 danske købstæders møbelhåndværk – kan det ikke billedmæssigt komme til udtryk, det kan blot blive til nogle spredte eksempler, revet ud af en større sammenhæng. Nylig blev vi ganske velforsynet med møbelbilleder, da Waagepetersen kom med »Danske Møbler før 1848« – måtte den engang blive fulgt op af en tilsvarende med danske møbler efter ... indtil da kan kun henvises til ældre værker, hvor bl.a. International Møbelhaandbog rummer en del danske møbler – og heriblandt enkelte med signatur fra en købstadssnedker.

Mange enkeltheder fra tiden efter 1850 kunne endnu fremdrages – mange enkeltheder med tilknytning til den enkelte købstad også; spredt i bogen er et og andet beskrevet, navneregistrene kan supplere her og der, men de sidste fylder på bekostning af det første.

I Randers sidder f.eks. snedkermester Carl Hansen i 1860-erne midt i udviklingen af en speciel møbeltype: Børneborde med tilhørende stole, hvor stolen kan vendes således, at barnet sidder »beskyttet mod at falde ud« – men også vendes og bruges af et større barn.

Andre steder tumler man med problemer omkring sovestole, flugstole, hvilestole, osv. Annoncerne bringer be-

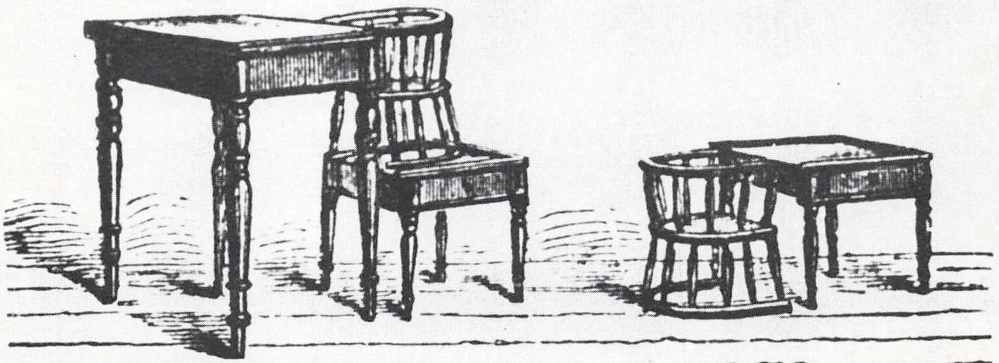
standig flere møbeltyper – og de gamle kendte ændrer form, det gamle kendte hjørneskab kan blive ganske lillebitte og med et minimum af hyldeplads.

De kendte møbeltyper som de nye ikklædes samme dragt, man forlader en tid mahognien til fordel for nøddetræet, dekorationer skifter mellem intarsia og billedskærerarbejde, i perioden med nøddetræ anvendes begge dele, hvor indlægningerne ofte er striber af ibenholt.

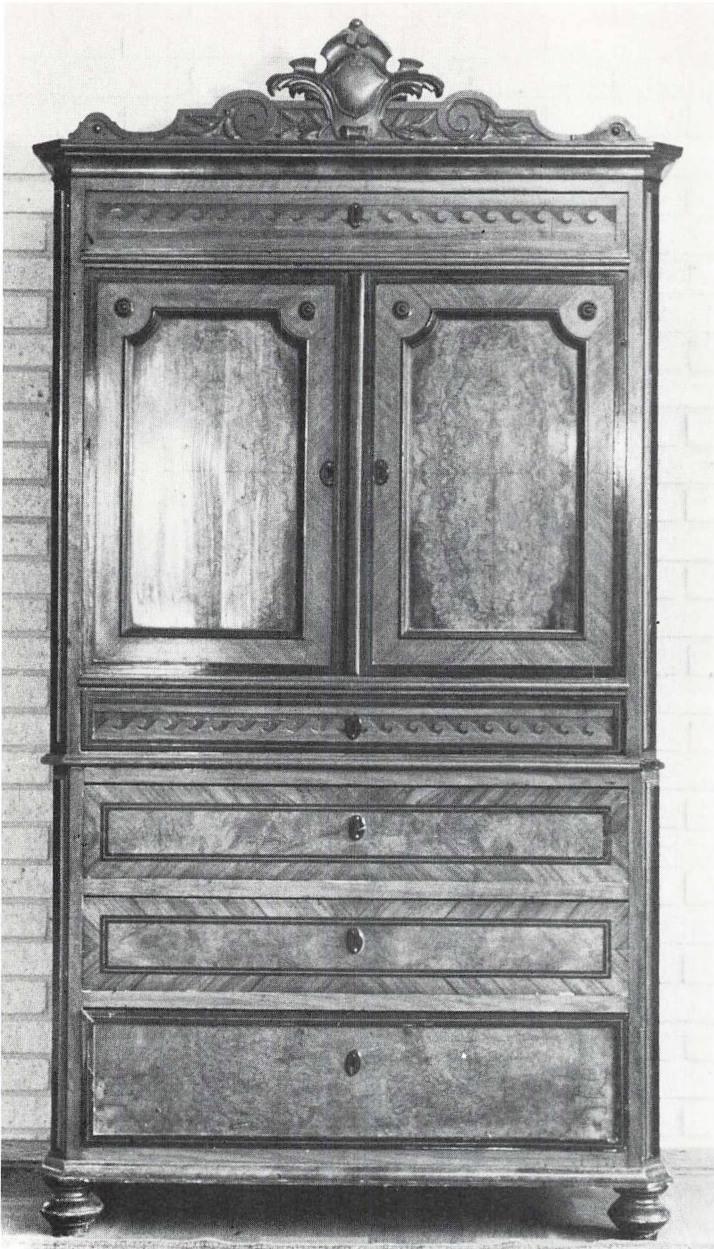
Former skifter, træsorter skifter hermed, stilarterne fra før 1800 genbruges og vi sætter Ny- foran til nyrokoko, nyrenæssance, nybarok, nygotik – her ikke sat i oprindelig rækkefølge men nogenlunde i række som de anvendtes i 1800-årene, dog her ofte omtrent samtidig. Senere er empiren så gammel, at den også kan bruges igen som nyempire. Dertil klunkestilen, tyrkiske møbler, »pudemøbler« som man mente tyrkerne anvendte! En nyskabelse kommer til: Skønvirke. En anden nyskabelse får vi fra Michael Thonet: Wienerstolene, og begge rækker de ind i det nye århundrede. Thonets dampbøjede Wienerstole kommer ind i et møbelmagasin i de fleste købstæder, en enkelt

Annonce fra Randers Avis 1869. Carl Hansen så allerede omkring 1860 en opgave i at udvikle børnemøbler og her kan han præsentere resultatet, ved at vise møblernes anvendelsesmuligheder.

Barneborde med tilhørende Stole,

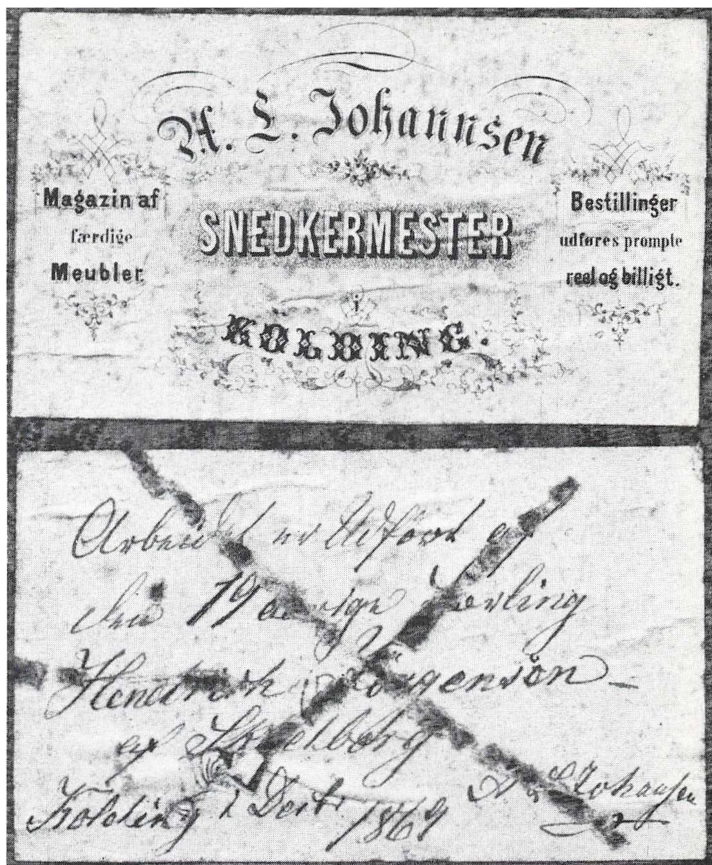
som beskytter Barnet mod at falde ud og tillige (som Afbildningen viser) passer i Høide med et almindeligt Bord, forfærdiges og anbefales nu atter i stort Udvalg fra 3 Rd. til høiere Priser af Snedker Carl Hansen ved Kirken.

En ny møbeltype dukker op i sidste halvdel af århundredet, et sølvskab. Det er sekretæren, der i stedet for skriveklap får to skabsdøre og således ændrer karakter. Bag dørene er der hylde til bl.a. sølvøj. Fineret med nøddetræ, med billedskærerarbejde og med sorte såvel indlagte som pålimede lister.

snedker i hver by får eneret til forhandling, en indenlandsk produktion opstår også på dette område med Svendborg Wiener-Møbel-Fabrik. Og dampen anvendes ikke kun til at bøje træ og til at trække de nye maskiner i et og andet møbelværksted. Dampen kan også befordre mennesker rundt i verden så fantastisk hurtigt og let som aldrig før

Etiketter fra sølvskalet, den øverste en tidlig fra den foran omtalte koldingsnedker A. L. Johansen – her med to n'er – den nederste etikette viser, med Johansens underskrift, at møblet er udført af den 19-årige lærling Hendrich Jørgensen af Skalborg. Dateret dec. 1869.

set. Man benytter sig af tilbudet, lader sig befordre – og vender hjem med nye tanker om det gamle tema: Møbler. Og indimellem også med en lyst til at prøve at gøre de gamle snedkere kunsten efter.

Snedkermester Plaschke fra Nykøbing F. er i Paris omkring århundredskiftet, han lader sig inspirere på museerne der, har blyant og papir med for tilfældet – han vender hjem og »gør« en rokokokommode i sortpoleret fyrretræ og det er snedkerkunst at behandle et stykke fyrretræ og polere det således, at det holder glansen og den glatte overflade i hundrede år, Plaschkes kommode ser ud til at kunne klare det. Snedkermester Plaschkes møbler er kendte på Lolland-Falster, man siger på egnen, at han signerede sine møbler, men en signatur eller en etikette er endnu ikke fundet – af gode grunde – han signerede med lyd, påstås det. Når man lukker en skuffe eller en skabsdør i, skal der,

når der er tale om perfekt møbelarbejde, fremkomme en ganske særlig lyd idet luften presses forbi og ud af den brøkdæl af en millimeter plads, der må være mellem skuffe eller dør og møblets sider.

Plaschkes møbler er med signatur. Når en af hans skuffer eller døre lukkes i lyder det fra møblet: »plaschke«.

Og således er der mange aspekter i dansk møbelkunst.

Kommode af snedkermester Plaschke i Nykøbing F., materialet er fyrretræ, der efter en omhyggelig forbehandling er sortpoleret.

III. DEL
NAVNENE

Svendborg Wiener-Möbel-Fabrik, PETER HANSEN.

N° 14.

N° 15.

N° 16.

N° 17.

N° 18.

N° 19.

N° 20.

N° 21.

N° 22.

Snedkere og stolemagere i Danmarks købstæder

Navneregister

I den følgende alfabetiske oversigt over de enkelte købstæders møbelhåndværkere er der for hver by angivet indbyggertallene ved 1800-årenes begyndelse og slutning, fortrinsvis fra folketællingerne i 1801 og 1901.

Efter denne korte oplysning om hver købstad følger navnet på byens tidligste avis/aviser med angivelse af første udgivelsesår. Den eller de aviser, der er nævnt her, har været anvendt ved udarbejdelse af navneregistret, der væsentligst bygger på snedkernes egne annoncer.

For de større byers vedkommende vil aviserne normalt være gennemsete fra år 1800 eller fra første udgivelsesår og indtil 1870, mens kun få årgange er anvendt af de følgende tyve års aviser og ingen efter 1890.

De mindre købstæders aviser begynder oftest at udkomme ved århundredets midte eller senere, det samme princip har forsåvidt været gældende ved gennemgangen af disse, idet det navnlig er i perioden fra 1840 til 1870, man kan »få fat« på snedkerne igennem deres annoncer, men for de købstæder, der sent får egen avis, vil den være anvendt indtil 1890.

For en fuldstændigere oversigt over udgivne aviser henvises til Fortegnelse over danske aviser 1648-1967 og følgende publikationer udsendt af Minerva Mikrofilm, idet eventuelle »senere« udgivne aviser ikke har været anvendt.

De anvendte avisers »navne« er forkortede i størst muligt omfang. I navneregistrene for de købstæder, hvor kun én avis har været benyttet, er avisens navn helt udeladt, her angiver et årstal, eller dato og årstal, i en parentes i forbindelse med den enkelte snedker, at en annoncering har fundet sted. Et årstal (1800) angiver en almindelig annoncering, og oftest det første år, hvor en annonce er konstateret for den pågældende; er der tillige angivet en dato (1/12 1800) betegner dette en annonce eller andet af mere speciel

interesse. Alle angivelser af »adresser« er ligeledes udledet af annoncer, gadenumre er oftest matrikelnumre.

For byer, hvor to aviser har været anvendt vil en bogstavbetegnelse foran årstallet angive hvilken avis, der henvises til, eksempelvis (L.18- og (DV.18- for henholdsvis Lyna og Dannevirke, begge i Haderslev.

Udover købstædernes egne aviser er enkelte gange anvendt den københavnske »Dagen«, der udkom 1813-43.

For en del købstæder er et lille afsnit betegnet: Udstillinger, her er, hvor ikke andet nævnes, anvendt udstillingskataloger på Det kongelige Bibliotek.

Fra de fire Landsarkiver er – for angivelse af borgerskabsår – anvendt borgerskabsprotokoller og registre her til, samt i nogle tilfælde byfogedprotokoller, en nærlæsning af de sidste vil dog utvivlsomt kunne bringe mere for dagen, end der er kommet med her, de kan – mildt sagt – være svære at læse!

Alle stolemager, der er uddraget af borgerskabsprotokollerne, er medtaget i navnregistrene, idet de er en del af købstædernes møbelhåndværk, men en signatur fra en stolemager er sjældent – en annonce er det også. Det vil altid være angivet med et årstal eller med en »adresse«, at en stolemager har benyttet annoncer.

Udover enkelte snedkere, hvor det ad anden vej – en signatur, udstilling eller andet – vides, at de har beskæftiget sig med møbler, er der i navnregistrene kun medtaget snedkere, hvorfra annoncering er konstateret.

Stillingsbetegnelsen Snedkermester er udeladt i navnregistrene, mens alle andre er angivet med erhverv. Er der efter navnet – istedet for borgerskabsår – anført etableringsår, henviser det til en etableringsannonce, dette har i en del tilfælde kunnet erstatte de manglende borgerskabsår i de sidste årtier af den behandlede periode.

Det har været mere almindeligt end hidtil antaget, at købstadssnedkerne signerede deres møbler. Oftest er der anvendt trykte etiketter og der er en nøje forbindelse mellem snedkerens annoncer og hans etiketter, idet de er trykte sammesteds: Hos byens avisudgiver, der også er byens bogtrykker.

Allinge

Indb. 1801 og 1901: 337-1859.

Udstilling: Niels Sonne, på udst. i Rønne 1881: Sekretær, indvendig med 2 skjulte gemmesteder.

Assens

Indb. 1801 og 1901: 1443-4665. Avis: Vestfyens Avis 1849-(fra 1864 Assens Avis).

Udstillinger. Nordisk Udst. i Kbh. 1872: J. P. Tange: Bogskab.
Odense 1885: C. Gormsen: Bord med 6 stole og armstol, eg.

Chr. Ernst Albinus. Borgerskab 5/4 1825.

»Undertegnede, der nu, efter flere Aar i Udlandet at have fortsat sin i Kjøbenhavn lærte Snekkerprofession, har nedsat sig som Snekermester i Assens, anbefaler sig hermed med forfærdigelse af allehaande smagfulde Meubler og alt andet Snekkerarbejde ...« (Fyens Stifts Adr. Avis 20/5 1825).

M. Andersen.

M. Andersens Møbel-Magasin (1885).

Carl Gormsen.

Assens nye Møbel- og Ligkistemagasin (1890), Møbler i alle Stilarter. Montering af Leiligheder, Tegninger udføres.

H. C. Gormsen. Etableret 1862.

Hj. af Korsgade og Ladegaardsgade (1890).

A. Hettling, stolemager. Borgerskab 1856.

Smukt Udvalg af Stole med og uden Fjedre, Rørstole, Lænestole, Gyngestole, Barnestole, Skriverstole ... (1859), Østergade.

Fr. Justesen. Borgerskab 18/4 1828.
(9/7 1860). Møbler.

N. Knap.

Møbel-Udsalg, Adelgade 4 (1885).

Carl Knudsen. Borgerskab 25/5 1852.

Hj. af Adelgade og Store Kongensgade.

Julius R. Krøpp.

Interessant i Snekernes forenede Meubel- og Ligkistemagasin.

Lars J. Lund. Borgerskab 3/5 1825.

Interessant i Snekernes forenede Meubel og Ligkistemagasin.

H. P. Meyer. Borgerskab 8/5 1849.

H. Meyer-Schultz, sadelmager.

Meubel- og Speilmagazinet, Østergade 59 (1855).

H. Nielsen.

Interessant i Snekernes forenede Meubel og Ligkistemagasin.

Snekernes forenede Meubel- og Ligkistemagasin.

Åbnet den 24. april 1872, ved Torvet. Interessenter: J. R. Krøpp, L. F. Lund.

H. Nielsen. Vistnok ophørt omkring 1880.

Marcus Syberkrøpp. Borgerskab 23/1 1844.

Ny Adelgade (1880).

J. Sørensen, sadelmager.

Nyt Møbelmagasin (1877).

Joh. P. Tange.

Meubel- og Speilmagasin i Ramsherredsgade (1865), flytter til Østergade 49 i 1868 (nr. 50 i samme gade fra 1873). I flere årtier annoncerer Tange meget og stort – og holder øje med kollegernes annoncer – da Snekernes forenede

Meubel- og Ligkistemagasin åbner er der et møbelbillede i deres annoncer, fra samme dag også i Tanges. Da sadelmager J. Sørensen åbner sit møbelmagasin, annoncerer Tange med at han også har ansat »egen Polstringsarbejder«. Snedkermester Tange er så absolut den førende blandt byens møbelsnedkere i sidste halvdel af århundredet; han fremhæver ofte, at hans møbler er forlærdiget på eget værksted. Nye fynske Varelotteri er kunde hos ham, hovedgevinsten i 5. trækning i 1870, et elegant møblement i nøddetræ, er udført af Tange efter tegning af arkitekt J. J. Eckersberg.

Bogense

Indb. 1801 og 1901: 760-2168. Avis: Bogense Avis 1859-.

Udstilling: F. C. L. Fabricius, på udst. i Odense 1885: Nøddetræsbuffet.

A. Evensen.

Flytter fra Adelgade 67 til Torvet 190 i 1878. Udmærkelse for møbler på agerbrugs- og industriudstilling i Bogense i 1886.

Fr. (C. L.) Fabricius.

Møbelmagasin på Østergade 210 (1884).

(Borgerskabsprotokollen har: Jakob Fabricius, 25/6 1828 og Jørgen Julius Fabricius, 12/4 1856).

O. A. Hansen, sadelmager og tapetserer.

Oplag af møbler (1866 og 69).

Haandværkerforeningens Industri-Magasin.

Åbnet den 6. nov. 1877 på hj. af Adelgade og Østergade med salg af div. håndværksfags produkter. Avisen anmelder (10/11) og citerer »et kjøbenhavnsk Blad«, der mener at dette initiativ »fortjener at komme under Overveielse og mulig Gjennemførelse ogsaa i andre Byer ...«. Af gevinstlister over bortlodninger i december (1878-80) får man et lille indblik i industrimagasinet's varesortiment.

Indstriudstilling.

(4/12 1873) Snedkerarbejde er udstillet af Rasmussen og M. Jensen i Bogense, blandt den sidstnævntes forskellige Arbejder skulle vi nævne et smagfuldt Kabinetsbord og en Gyngestol, begge Dele malede af Blaugsted.

Morten Jensen. Borgerskab 7/3 1858.

Østergade 206 (1861).

J. P. Mortensen. Borgerskab 1853.

Carl Møller. Borgerskab 14/5 1816.

Borgerskabsprotokollen har: Kunstsnedker.

Carl Rasmussen.

(1877).

Ebeltoft

Indb. 1801 og 1901: 598-1467. Avis: Ebeltoft Avis 1858. 1872-.

A. Jensen.

Polerede og malede møbler i stort udvalg (1886).

Mathias Chr. Preisler. Mesterstykke 1773. Høfsnedker.

Søn af høfsnedker C. J. Preisler i Kbh., udlært hos faderen og efterfulgte ham som høfsnedker. Død i Ebeltoft 1821.

O. Thomsen, snedkersvend.

Hæderlig omtale for en dekopørmaskine udstillet på industriudstilling i Århus (1876).

N. E. Thuesen.

Møbelmagasin (1883ff), tillige udsalg af stole fra Aarhus Stolefabrik. Et elegant mahogni-dameskrivebord på håndværkerforeningens udstilling i 1885. Søren Nielsen Thuesen. Borgerskab 22/8 1842.

Esbjerg

Indb. 1801 og 1901: 20-13355. Avis: Esbjerg Avis 1890-.

K. Bruhn. Etableret 1894.

(De danske Byerhverv, Jyll. bd.2). Fra 1905 møbelfabrik i tidl. Teknisk Skole. Bruhn & Jørgensen.

Møbel-etablissement ved Torvet (Chr. P. Jensens Elif.).

Dahl.

Kongensgade 46.

Chr. P. Jensen.

Møbel-forretning ved Torvet. Senere Bruhn & Jørgensen.

Johan Jørgensen.

Møbelsnedkeri, Kongensgade 46 (Dahls Elif.).

K. Madsen.

Møbel-etablissement etabl. 1894. Kongensgade 58.

J. A. Nielsen.

Nielsen & Thorøe's Snedker & Sadelmagerforretning, Skolegade.

Udstilling. På amtsudstillingen i Varde i 1897 får Bruhn & Jørgensen bronzemedalje for et dameskrivebord og J. A. Nielsen diplom for udstillede senge.

Fredericia

Indb. 1801 og 1901: 1672-12714. Avis: Fredericia Avis 1849-.

Omtale: Selsk. f. indenlandsk Kunstflids skrifter/B. Bruun: Industriens Tilstand i Fredericia, 1814: »... alle Slags Møbler til Salg, meest af indenlandske Træsorter, og hvoraf flere ret skjønnede allerede ere solgte, som giver Hr. Dalgas det Haab med Tiden her at faae et Møbelmagazin oprettet ...«

Omtalen refererer til snedkermester og maskinbygger Henrik Dalgas, der forsøgte at opbygge en fabrik for maskiner til klædefabrikation og indrettet her en afdeling for møbler. At det ikke lykkedes fortæller Bruun i bl.a. Københavns Skilderier og i Dagen i 1816: »At Tingene ere saaledes beskrevne som de befandt i 1813, at Hr. Dalgas's Maskin- og Meubelværksted dengang var i god Flor, men er siden, paa Mangel af Bestillinger og Indskrænkning af de førgivne Forskudder, standset, og da Hr. Dalgas har taget Interessentskab i en Klædefabrik i Veile, saa er Haabet om et Meubelmagazins Anlæg i Fredericia bleven til et Fremtids Ønske.«

I 1815 var der ifølge »Avis for ti Kjøbstæder« ansat 12 svende hos Dalgas, tillige arbejdede flere af byens håndværksmestre næsten udelukkende som underleverandører til virksomheden.

Udstillinger. Fredericia 1863: A. Hermann: Stole. J. Hermann: Sekretær. Chr. Mathiasen: Bogskab. (J.P.?) Nielsen: Buffet. (C.?) Thomsen: Sofa. Vetter: Sekre-

tær (sekretæren er sikkert Veters mesterstykke, som annonceres til salg et par måneder efter udstillingen). Se iøvrigt omtale af denne udstilling i kapitlet: Udstillinger, foran i bogen.

København 1890: H. Thomsen: Herreskrivebord, svendestykke af H. Larsen, sølvmedalje.

Fredericia 1891: O. Harder: Herreskrivebord, etagereskab, dameskrivebord. P. A. Hermann: Salonmøbel, en gadedør. J. P. Nielsen: Bogskab, spisebord, herreskrivebord. H. J. Poulsen: Fotografiramme og staffeli. H. Thomsen: Møbler til en dagligstue.

B. M. Benjaminsøn. (Uden stillingsang.).

»... at bekomme diverse Sorter Mahogni og andre Meubler, som Chatoller, Comoder, Borde, Divaner ...« (Ribe Stifts Adr. Avis 6/2 1816).

Henrik Dalgas. Borgerskab 12/8 1813.

Udlært hos I. Wollf i København. Lært maskinbygning (væve) hos C. Nordberg. Etableret i Fredericia fra 1811 med maskin- og møbelværksted. (Selsk. f. indentl. Kunstlids Skrifter, bd. II og opl. fra Erik Housted).

O. Harder.

(Udst.katalog 1891).

A. Hermann. Mesterstykke 1853.

Kjøbmagergade 330, flytter 1863 til Prindsessegade – Snedker- og Billedskjærerarbejde. Endnu i 1888 i Prindsessegade.

J. Hermann.

(1863, omtale af udstilling).

Mathias Hermann.

(1880-erne).

P. A. Hermann.

(Udst.katalog 1891).

Johan Chr. Ibsen. Borgerskab 2/2 1852.

Hj. Jyllandsgade og Prindsessegade (1852).

S. Jørgensen.

Prindsessegade 395 (1868).

Chr. Mathiasen. Borgerskab 1850.

Jyllandsgade 483, solide og smukke Meubler af forskellige Sorter, hvori blandt to meget smukke Secretairer (1850). Flytter i 1856 til Danmarksgade (Hj. Vendersgade). Chr. Mathiasen er i mere end 25 år den førende blandt byens møbelsnedkere, hans møbelmagasin er velforsynet og han fremhæver ofte, at »... da Alt er af eget Fabrikat, kan jeg med Vished indestaae for Soliditeten«.

Den Ny Snedkerforretning.

Etableret i Den folkelige Forsamlingsbygning, bestyrer: Ludvig Nielsen. Bygnings-, Møbel- og Liggistefaget. (1887).

J. P. Nielsen.

Dronningensgade 15 (1870).

Peder Nielsen. Borgerskab 14/4 1796.

Auktion den 9. juni 1806 »... hos Peder Nielsen Snedker ... endel nye Møbler af Dragkister, Skatoller, Comoder, Skabe, Kister, Skrine, deels af Ege, deels af Elm, og deels af Valnødtræ ...«, tillige sælges en høvlebænk og snedkerværktøj (Ribe Stifts Adr. Avis 1806).

Rasmus Petersen. Borgerskab 19/5 1842.

Kjøbmagergade 209 (1854).

Hans Jørgen Hansen Poulsen. Borgerskab 25/3 1858.

Alex Theodor Rønzov. Stølmager. Borgerskab 12/9 1839.

Marius Sømidsen. Stølmager. Borgerskab 22/2 1844.

C. Thomsen. Mesterstykke 1854.

Kjøbmagergade i 1870-erne, tidligere i Dalegade.

H. Thomsen.

Danmarksgade 31 (1880-erne).

Chr. Tollmann. Stølemager. Borgerkab 1856.

Wesel.

»Tvende nye Mahogny Spilleborde, forarbejdet i Engelsk Smag og af særdeles fin, fast og beste Sort Mahogny Træ ...« (Ribe Stifts Adr. Avis 1805).

A. J. Vetter. Mesterstykke 1863.

Vendersgade (1863). Div. mahognimøbler og malede møbler (1866).

Frederikshavn

Indb. 1801 og 1901: 463-6538. Avis: Frederikshavns Avis 1853-.

Udstillinger. 1862. Præmier: Snedker Spliid for Meubler og Snedker J. H. Thraene for et Sybord. (Udstillingen er støttet med 150 Rd. fra indenrigsministeriet og med et tilsv. beløb fra Frederikshavn Haandværkerforening, der er 58 udstillere). (FA 1862). I årene 1862-1885 er der ikke afholdt udstillinger i byen. Til udstillingen i 1885 foreligger der katalog samt en overdådig – og vittig – omtale over flere numre i avisen. Nedenstående er et sammendrag af katalog og avis.

1885: C. Aistrup, Frederikshavns Damp-Trævarefabrik: Nøddetræsmaledede og nøddetræspolerede fyrretræsmøbler, mahognipolerede – gule polerede – ahornmalede møbler m.m.m. »Som særlig smukt bør nævnes et egetræsmalet Skrivebord og saa staar der et Katheder, som fortæller om sig selv, at det er solgt til Frederikshavn Realskole ...« Chr. Christensen: Ege buffet med opsats, mahogni piedestal, nøddetræs piedestal og sybord, 2 ovale piedestaler, malet chatol, malede soveværelsesmøbler. »Navnlig en stor og meget smuk Egetræs Buffet og et Soveværelsesmøblement tiltrækker sig Opmærksomheden«. Tildelt en 2. præmie for linerede møbler. A. Nielsen: Buffet, salonbord og sofa. Møblerne »hører til de smukkeste i Salen«. Tildelt en 1. præmie for et divanbord.

På udstillingen i 1885 er der 148 udstillere, hvoraf 90 er fra Frederikshavn; blandt dommerne ses en snedker, Peter Spliid, den samme der fik præmie på udstillingen i 1862. Til udsmykning på udstillingen har malermester N. Jensen malet en mængde emblemer for de forskellige håndværkslag. Man kan også på udstillingen se en seng, »passende for en Pige, der er til at slaa sammen og stille op ad en Væg om Dagen« – det er avisen der er vittig og udstilleren er tømrermester R. Poulsen.

C. Aistrup, Frederikshavns Damp-Trævarefabrik (også: Damp-Savskjæreri og Maskin-Høvleri). En stor annonce i 1885 fortæller, at der også er møbelmagasin, her anvender Aistrup betegnelsen Damp-Snedkeri ...

J. P. Axelsen. Sadelmager og tapetserer.

Stort Oplag af Møbler (1884), på udstillingen i 1885 en »blødt polstret Chaiselongue«.

D. Blicher. Malermester.

Indehaver af Frederikshavns Meubelmagasin med »et betydeligt Udvalg af malede og lakerede Meubler« (1848).

N. C. Bærentz. Borgerkab 1865.

Elter flere Aars Ophold i Hovedstaden ... Bomgaden (1865).

Chr. Christensen. Etableret 1881.

Møbelmagasin i Vestergade, fra 1889 på Torvet. (Se også: J. P. C.).

J. P. Christensen. Etableret 1880.

Møbelmagasin i Vestergade (overtager C. A. Niensens lokaler, da denne i 1880 flytter til Havnegade). En annonce (1/4 1881) med adskillige møbler, knapt et år efter etableringen, er tilsyneladende den sidste; samme år (1881) er Chr. Christensen etableret i Vestergade.

Frederikshavns Damp-Trævarefabrik, se: C. Aistrup.

L. C. Houmøller. Etableret 1888.

Frederikshavns nye Møbelmagasin og Snedkerforretning.

J. Jensen.

»Skulde der være en duelig Snedkersvend, der vilde deltage med mig, at anlægge et Meubelmagazin i Frederikshavn i Nørre Jylland, hvor jeg er boende, saa vilde han behage at henvende sig til Skipper Th. Theil, beliggende ved Knippelsbro, snarest muligt.« (Adresseavisen (København) april 1823).

A. Nielsen.

Se: Udstillingen 1885.

C. A. Nielsen.

Vestergade, alle slags møbler, såvel malede som polerede. Fra 1880 i Havnegade – en del annoncer indtil 1882.

N. C. Olesen.

(1889).

Peter Spliid. Borgerskab 13/11 1850.

Havneveien. »Meubel-Magazin, aabnet 4. November 1857 ... Mahogni og Fyrretræes Meubler, navnlig Secretairer, Chiffonierer, Commoder, Consolskabe, Piedestaler ...«.

A. Sørensen. Drejermester.

»Drejede Stole (salonstole) saavel med Rørsæder som til Broderi kan faaes paa Bestilling. Prøver ere til Eftersyn.« (1878).

J. H. Thrane.

Se: Udstilling 1862.

R. Thrane.

Vesterbomgade, fra 1858 Havneveien.

C. A. Walsted.

Møbler leveres på bestilling (1889).

de Wolff.

Storegade. »En smuk Mahogni Sopha, en Birketræes Dito og 6 Stole« (1855).

»Snedker de Wolff i Frederikshavn anbefaler sig med endel nye Meubler, navnlig Borde, Stole, Commoder, Klæderskabe, Sengesteder m.m.«. (1858).

Frederikssund

Indb. 1801 og 1901: 262-2302. Avis: Isfjordsposten 1861-.

Udstilling: L. A. Jensen, på Nordisk Udt. i Kbh. 1872: Tobakskasser.

L. A. Jensen.

Se: Udstilling.

F. Meyer.

Meubel-Lager, Gjæstgivergaarden »Løven« (1876).

H. P. Rugaard. Etableret 1868.

Meubel-Udsalg, Strandgaden.

P. Rugaard. (1882).

Frederiksværk

Indb. 1801 og 1901: 505-1431. Købstad 1907.

Udstilling: »Modelsnedker D. G. Jensen forfærdiget en Prøveplov som paa Raadstuepladsen i Hillerød blev fremstillet og fandt enhver Kyndigs Bifald.« (Frib. Amts Tid. 8/6 1844).

Fåborg

Indb. 1801 og 1901: 1061-4218. Faaborg Avis 1855-.

Udstillinger. Odense 1885: Faaborg Damp-Save- og Høvleværk: Havemøbler.

Faaborg 1891: K. H. Groth: Kommode. Alfred Petersen: Buffet af eg, svendeprøve, bogskab, skrivebord, biblioteksbord, fem lænestole, chaiselong. Chr. Rasmussen: Toiletmøbel. Elias Sørensen: Klædeskab, rundt bord (Gjenstandene er brugte – tilføjer udstillingskataloget for sidstnævntes møbler).

Faaborg Damp-Save- og Høvleværk (Faaborg Dampsnedkeri) etabl. af Fr. Ferd. Noer.

K. H. Groth.

Se: Udst.

Carl Hansen.

Møbelmagasin. (1855) ... mit Meubelmagasin er ved nye Tilsending blevet forsynet ...

H. Hansen, stolemager.

Stole i stort Udvalg (1878), i 1880-erne: overfor Vester mølle.

Chr. Henriksen. Borgerskab 1853.

Østergade 242. Annoncerer bl.a. med stole i 1858 og -62, kalder sig en enkelt gang Detailhandler (1878) og møbelmagasin i Østergade 242 for Industri-magasinet, annoncerer her med møbler, skomagerarbejde m.v. Leverer kabinetsmøblement til Nye fyenske Varelotteri i 1874.

Rasmus Henriksen. Borgerskab 18/9 1847.

Klostergade.

Industriforeningens Magasin.

Alle Haandværksfrembringelser, navnlig fremhæves Meubler og Fodtøj (1869). Stærkt forøget Afsætning. Fagmænd tilkaldes hver Lørdag, for hvert Fag, til Bedømmelse af de indleverede Gjenstande (1870).

E. Møgensen. Etableret 1857.

Fr. Ferd. Noer. Borgerskab 22/6 1855.

Klostergade. Møbelmagasin. Maskinsnedkeri. »Danmarks ældste Forretninger«, 1915-udgaven, har: Hans Fr. Noer, etabl. ca. 1819, søn Fr. Ferd. N. fra 1849, sønnesøn fra 1891, Faaborg Dampsnedkeri.

Allfred Petersen.

Møbelmagasin i Grønnegade (1890), magasinet er en fortsættelse af F. Poulsens Enkes Møbelmagasin. Se: Udst.

F. Poulsen. Borgerskab 1857.

Møbelmagasin i Grønnegade til 1890, i de sidste år F. Poulsens Enke, forts. af Alfred Petersen.

Chr. Rasmussen.

Se: Udst.

Snedkernes Meubelmagasin.

Klostergade ... forsynet med Mahognie Secretaire, Chilloniere, Comoder og Piedestaler af flere slags ... (1855).

Elias Sørensen.

Se: Udst.

Grenå

Indb. i 1801 og 1901: 760-3257. Avis: Grenaa Avis 1850. 1856-.

H. H. Appeldorff.

Polerede møbler (1871).

- J. P. Appeldorff. Etableret 1862.
Annoncerer med møbler, kalder sig Tømrer og Snedker.
- J. Brink. Borgerskab 23/10 1879.
Møbelmagasin ved Sønderbro (1885).
Cortsen.
Endeel Meubler ... (1858), Overbroen.
- J. Friis. Mesterstykke 1858.
Lillegade. Se Friis & Hedegaards Møbelmagasin.
Friis & Hedegaards Møbelmagasin. Etableret 1875.
I Dreiermester Jørgensens Gaard paa Storegade aabnet et velassorteret Udsalg af smukke og solide Meubler og Speile.
- Hedegaard. Muligvis kurvemager Hedegaard, der samme år som Friis & Hedegaards Møbelmagasin åbner, annoncerer med smukke og særdeles stærke stole. (Dreiermester Jørgensen, se denne, har rimeligvis også leveret møbler til dette magasin).
- Hans Høegh. Borgerskab 23/3 1801.
Ved det jeg nu med en Svend fortsætter min Snedker Profession saavel i fiint som grovt ... (1816, Aarhus St. Tid.).
- Høy, Stolemager. Borgerskab 26/6 1770.
- L. Jensen.
Hj. af Lillegade og Mogensgade (1878), senere møbelmagasin i Storegade.
- S. N. Juul. Borgerskab 12/9 1846.
Efter flere Aars Ophold i Udlandets større Stæder, tillige med Kjøbenhavn, har jeg etableret mig her i Byen ... Mahogni fineret Dame Secretair, mit Mesterstykke, er til Salg. (1846, Aarhus St. Tid.). Solide Meubler ... (G. A. 1856).
- P. S. Jørgensen, Dreiermester.
Stumtjenere til Spilleborde à 3 Rd. Parret (1861).
- Chr. Schou.
Snedker- og Forgylderarbeide (1875), Søndergade.
- S. Schou.
Smuk Mahognie Dame Secretair af nyeste Facong (1838, Aarhus St.Tid.).
- Niels Peter Thustrup. Borgerskab 28/1 1843.
Bøgetræes Commoder, Chatol ... (1859).

Haderslev

Indb. i 1803 og 1900: 4000-9200. Aviser. Lyna 1797-1848. Dannevirke 1838-.

Udstilling: Den nordslesvigske Industriudstilling 1873. Omtalt i Dannevirke 28/6 1873 og fl. følgende. Sølvmedalje på udst.: L. Bahnsen, P. Jørgensen, Slotsgade, C. Mauritzen (samt H. Dreiffen i Flensborg). Broncemedalje: P. Jørgensen, Gaaskjærsgade, C. Mauthiesen. (Tillige S. Christoph i Christiansfeldt og W. Pfeng i Flensborg). Om udstillere og udstillede møbler henvises til navneregistret nedenfor.

Johann Fritz Adolphsen. Etableret 1891. Omtale og foto i »Haderslev Borgere 1920-1925«.

L. Bahnsen.

Udstilling 1873: Kabinetsmøblement, Stole.

Jens Bjørn. Borgerskab 19/4 1800.

Lauritz Borup.

Chatoller med Opsats, Skrivekommoder, Borde, Stole ... (L. 14/1 1813).

Peter S. Creutz. Stolemager. Borgerskab 13/11 1862.

Eide.

Udstilling 1873: Bord.

- Niels Esserich (Escherich). Stolemager. Borgerskab 1853.
Slotsgade.
- Rudolph Fischer. Borgerskab 6/8 1807.
Jomfru-Gangen. (L. 21/6 1812) ... meget smukt Chatol, poleret Elmetræ, med Skab med 3 Laager, dito med rund Klap og Skab.
- De forenede Snedkeres Møbelmagasin.
Slotsgade (Holms Gaard). Etableret 1857 eller tidligere i Naffet Nr. 46. Realiserer i 1859. Et lignende interessenskab etabl. møbelmagasin i 1860 i Gaaskjærgade 378. De forenede Snedkeres Møbelmagasin meddeler (Dv. 12/10 1858) at møblerne er forsynede med Foreningens Stempel.
- C. F. Gippa.
Chatol med Opsats, flere komoder, Almetræ (Dv 1844).
- C. F. Greäff. Stolemager (se Chr. Gräff).
- Chr. Gräff. Stolemager. Borgerskab 18/6 1829.
Mahogni Stole og Sophaer efter de moderneste Facons, Lænestole og Speil, ordinære Stole og Sophaer (Dv. 1852, 1854 og 1860, C. F. Greäff, Smedegade).
- Andreas Guldager. Borgerskab 25/1 1855.
A. Guldagers Møbel-, Speil- og Polstervare-Magasin, Storegaden Nr. 418 (Dv. 1857).
- Hald. Stolemager.
Badstuegaden, fra 1843 Paa Klosteret.
- Jep Hansen Havn. Borgerskab 20/9 1849.
Udstilling 1873: Antikt Skrivebord.
- Carl A. Hølgersen. Borgerskab 1840.
Mahogni Sofaborde, Spilleborde af indenlandske Træsorter (L. 1842).
- Carl Ernst Hølgersen. Borgerskab 24/4 1862.
Møbel- og Speillager, Storegade (Dv. 1868). Udstilling 1873: 2 Sekretærer.
- Thomas P. Høier. Stolemager. Borgerskab 1852 (?).
Nørregade 14 ved Torvet (1857-59 i Gaaskjærgade, fra 1860 igen i Nørregade 14). Høier annoncerer fra 1855 (Dv.) med møbler: Sekretærer, Piedestaler, Hjørneskabe, Sophaborde foruden almindeligt stolemagararbejde og fra 1857 kalder han det for Møbel-Magasin. Høiers møbelmagasin er et af købstædernes første stolemagerejede møbelmagasin og bliver ikke oprettet uden kamp, snedkerlauget klager, en politiretsdom giver snedkerlauget medhold men denne omstødes af Ministeriet for Hertugdømmet Slesvig, der giver Høier tilladelse til at sælge færdige møbler (Haderslev Amt, Journalsag 459, 1856).
- J. H. Jürs.
Slagtergaden, div. mahognimøbler (Dv. 1843 og 47).
- Friederich Jørgensen. Borgerskab 17/4 1845.
Slagtergaden, div. møbler (Dv. 1843).
- Nis Jørgensen. Borgerskab 19/11 1846.
Naffet Nr. 86 indtil 1860.
- P. Jørgensen.
Gaaskjærgade. Udstilling 1873: Skrivebord, sekretær, barnestol med bord, tild. brøncemedalje.
- P. Jørgensen.
Slotsgade. Udstilling 1873: buffet, tild. brøncemedalje.
- Thorlacius Krepping. Stolemager. Borgerskab 9/10 1856.
Udstilling 1873: stole.
- Peter Lauritzen. Stolemager. Borgerskab 6/3 1817.
Gaaskjærgade.
- J. Marquardsen. Borgerskab 1836.
Badstuegade (Dv. 1854).

- Chr. Matthiesen. Borgerskab 1/11 1838.
 Præstegade. Mesterstykke Mahogni-Skrivesekretær med udskaarne Kapitæler (L. 1839). Div. chatoller med opsats (Dv. 1846). Udstilling 1873: malede møbler, tild. bronzemedalje.
- Carl August Mauritzen. Borgerskab 11/9 1856.
 Slotsgade, fra 1862 Søndertorvet. Udstilling 1873: poleret nøddetræsbuffet med spejle og konsoller, sølvmedalje.
- Wilhelm Mevis. Stolemager. Borgerskab 1853.
 Klostergaden. ... arbejdet som Svend hos min Svigerfader. Stolemager Lauritzen herstedes ... (etabl. ann. Dv.).
- Nis Petersen Mortensen. Stolemager. Borgerskab 7/11 1844.
 Storgaden.
- Møbelmagasin (Interessentskab). Åbnet 20/10 1860.
 Gaaskjærgade 378 (hvor stolemager Høier havde møbelmagasin 1857-59). Alle til Snedkeriet hørende Møbler, tillige Sofaer, Stole ... (annoncen er undert. af snedkermester M. Steffens).
- Niels Bentesen Møller. Stolemager. Borgerskab 2/8 1781.
 Udlejer (L. 1801) Karøth med Hester ... til Bryllupper.
- G. C. Nissen. Etableret 1840.
 Apotekergade. ... flere færdige Sophaer (Dv. 1847).
- Joh. Chr. Fr. Pahlé. Stolemager. Borgerskab 13/11 1856.
 Fr. Petersen. Borgerskab 15/4 1852.
 Klosteret (Dv. 1859).
- Jens Petersen, Möbeltischler. Borgerskab 29/8 1854.
 Heinrich Sauerberg. Stolemager. Borgerskab 25/8 1853.
 Slotsgade.
- J. A. G. Schwemmer. Stolemager. Borgerskab 1839.
 Grossen Strasse.
- D. A. E. F. Simonsen. Stolemager. Borgerskab 23/2 1837.
- G. J. Simonsen. Etableret 1867.
 Slotsgade 51. Udstilling 1873: sølvskab.
- Morten Steffens. Borgerskab 26/8 1852.
 Storegaden Nr. 410. Interessent i møbelmagasinet i Gaaskjærgade.
- Caspar Thede. Stolemager.
 Gammelting 628 (Dv. 1841-42).
- L. Tägtmeyer.
 Smedegade 376 (Dv. 1871).
- Jacob Weiler. Stolemager. Borgerskab 1/5 1834.
 Udstilling 1873: finearbejder.
- Johs. Chr. Winding. Borgerskab 1839.
 Fra 1852 Snedkermester Windings Enke.
- Carl August Zugland. Borgerskab 1793.
 Chatoller efter nyeste Mode ... (L. 1811-12), også 1831 og 33, Klingenberg.
- Caspar August Suchlandt. Borgerskab 18/7 1861.
 Severin Lorentz Zugland. Borgerskab 1822.
 Slotsgade (Dv. 1850).

Hasle

Indb. i 1801 og 1901: 513-1252.

N. P. Olsen.
 Meubler efter Bestilling (Bornh. Avis 1870).

Helsingør

Indb. 1801 og 1901: 5282-13902. Avis: Helsingørs Avis 1801-.

Omtale: »Den mahognie Secretair, som den her i Byen fødte og oplærte unge Snedkermester A. P. Wedin foreviser ... fortjener, især som mekanisk Kunststykke, at tages i Øiesyn af Enhver, der føler Glæde ved at Talenter, selv i den mindre Stad, veed uden andre Hjælpkilder end Læsning og uførrøden Flid, at udvikle sig og give Haandværket en højere Retning. Som blot Mesterstykke deler hiint Meubel de samme Fortrin, som i den senere Tid oftere er bemærket ved andre lignende, men neppe har Nogen endnu i al Fald her i Byen, vist at forene dermed saa megen sindrig Mechanisme som den, det er lykkedes Hr. Wedin ved Eftertanke og meer end et Aars Arbeide at anbringe, saa at Secretairen, der ikke optager større Plads end almindelig, ikke blot indbefatter flere skjulte og meget skuffende Gjemmer, men tillige, uden at det minste udenfor kan bemærkes, Bogskabe paa begge Sider. – Dette Kunststykke er indtil Søndag til Eftersyn for Entre-Pris af 1 Mk. paa Hjørnet af Stjerne- og Sudergaden ...« (Avisomtale 27/4 1836).

Udstillinger. Kbh. 1836: Wedin: En mahogni sekretær med forskellige sjældne indretninger, mesterstykke. Udstillingskomiteen udtaler: »Den af Wedin udstilte Sekretær tiltrak sig Manges Opmærksomhed, ved de kunstige Indretninger, som vare anbragte i Frontespicen og ved Bagklædningen, og hvorved det bevirkedes, at Ting, der nedlagdes i Skufferne forsvandt, men igjen kom tilsyne, naar Skufferne anden Gang aabnedes. Stykket vidner om at Forfærdigeren har Talent for Maskinfaget.«

Helsingør 1873: F. Jensen: Egetræs dragkiste, nøddetræs kommode.

L. Niensens Enke: Mahogni buffet, 2 nøddetræs syborde.

Johan Andreas Andersen. Stolemager. Borgerskab 3/6 1845.

Fiolgaden, Rørstole, Mahogni Divaner. Fallitbo i 1848.

J. C. Christensen. Etableret 1833.

Brøndstrædet 198.

Daniel Edberg. Borgerskab 3/10 1797.

Stecngade 430. Divanbord med Divan, 12 Stole, 3 Lænestole, alt af Birketræs (1830).

C. Feldt. Etableret 1835.

Fiolstrædet 460.

E. Goldschmidt. Etableret 1838.

Sudergaden 205.

F. Jensen.

Udst. 1873. Helsingør Theater.

J. Mohr. Etableret 1841.

Brøndstrædet No. 486.

W. Müller. Etableret 1863.

St. Olaigaden 88. Tidl. mestersvend hos L. Niensens Enke. Udstiller mahogni- og palisandermøbler i Helsingør Theater i 1872.

J. C. Møller.

St. Annegade No. 158 (1829).

Lars Nielsen. Etableret 1840.

(Danmarks ældste Forretninger, 1915). Bjergegade Nr. 231, 1861.

L. Niensens Enkes Meubelmagasin, fra 1879 Emil Nielsen.

Udst. 1871 og 72 i Helsingør Theater.

Carl Ludvig Rohleder. Borgerskab 1831.

Tidl. snedkermester i København i 7 år. St. Annegaden 155.

Wilh. E. D. Schneider. Borgerskab 5/12 1822.

Sophiegade 95.

- Th. H. Strand. Borgerskab 1/9 1831.
Svingelporten No. 542. Flytter til København 1835.
- T. G. Thimler. Borgerskab 17/9 1782.
Død 1829, værkstedet fortsættes af enken.
- A. P. Wedin. Mesterstykke 1836.
(Se omt. og udst.). B. Wedin (1833), Brøndstræde 194.
- J. G. Wæver. Stolemager.
Bjerggaden No. 220 i Sidehuset til Venstre. (1829).

Herning

Indb. 1840 og 1901: 21-3760. Købstad 1913. Avis: Herning Avis 1869-71, Herning Folkeblad.

- A. F. Egholm.
Alle mulige Sorter Meubler i et godt og solidt Udvalg (1881).
- P. Høiland.
Herning Møbeletablissement (1881) den største og eneste nogenlunde sorterede Møbelforretning her paa Pladsen. Jeg holder ingen Forretningsbestyrer og kan derfor foruden andre Fordele sælge mine Møbler til de allerbilligste Priser.
- C. Skree Jensen.
Allernyeste Møbelmagasin (1883).
- D. Lorentzen.
Herning ny Møbeletablissement, Vejlegade (1883), polerte som malede Møbler. Forretningsbestyrer J. V. Thomsen.
- A. Ormstrup.
Møbelforretning. Største Oplag af malede Møbler her paa Pladsen.
- H. Sørensen. Sadelmager og Tapetserer.
Oplag af polstrede Møbler.

Hillerød

Indb. 1801 og 1901: 1214-4572. Avis: Frederiksborg Amts Tidende 1839-.

- Harald Methard Andersen. Borgerskab 11/3 1862.
Møbeludsalg i Møllestræde (1872). Stort udvalg af færdige Møbler (1877).
Søger dygtige Snedkere til stadig og godt Arbejde ved Frederiksborg Slots Riddersal (Isefjordsposten 1876).
- Jesper Eggers Bonnesen. Borgerskab 22/9 1840.
Mørkegade.
- Johan Carl Dahlmann. Borgerskab 27/7 1877.
Hj. Helsingørgade og Torvet.
- Anders Hansen. Borgerskab 23/2 1869.
Meubelmagasin i Helsingørgaden (1869). At jeg har etableret et Nyt Meubelmagasin paa Hjørnet af Torvet og Slotsgaden ... (1872). Største og bedst sorterede her i Byen (1878).
- Johan Chr. Hein. Borgerskab 12/2 1835.
Nyhusene.
- Chr. Jørgensen Ncergaard. Borgerskab 21/9 1854.
Mørkegade, Nye Møbler ... Alt forarbejdes paa eget Værksted (1855). Det gamle Udsalg af Snedkerarbejde, billigste og største (1873).
- Stephan Peter Overbye. Borgerskab 14/4 1831, opsagt 1853.
Værksted i Slotsgaden.

Peter Carl Petersen. Borgerskab 28/8 1861.

Arbejdet paa større Værksteder i Kjøbenhavn ... (Etabl.ann. 8/10 1861). Mørkegade 108, fra 1865 Helsingørgade. Der annonceres bl.a. med indlagte møbler, Petersen har lært dekupørarbejde i Kjøbenhavn. Svendeproven, et poleret Divanbord med rige indlægninger, er til salg i 1861.

Georg Fr. Ernst Schmidt. Borgerskab 17/3 1871.
Helsingørgade.

Harald J. Winther. Møbellfabrikant.
Udstiller i Chicago 1893.

Chr. Nathan Sigumfeldt Østergaard. Borgerskab 18/6 1853.

Hjørring

Indb. 1801 og 1901: 744-7901. Avis: Hjørring Amtstidende 1843-.

Udstillinger. Nordisk Udst. Kbh. 1872: S. Jensen: Sovesofa.

Aarhus 1876: J. C. Christensen: Buffet.

Hjørring 1878: H. J. Asmussen: Bogskab, buffet, bord, 2 stole, 2 spisestuestole, klaverstol. Johannes Christoffersen: Sofa, salonstol, 4 stole, dameskrivebord, sølvskab malet af Lyckegaard. Hansen: Lænestol. Erik Pedersen: Sekretær, divanbord, pillespejl, sofaspejl, spejl.

Hjørring 1883: C. M. Christensen: Buffet, bogskab. T. C. Christensen: Chatol, sofa, buffet, sybord. Lauritz Haslund: 2 senge, toiletmøbel, servante, salonbord, salonskab, dameskrivebord, kommode. S. Jensen: Sølvskab, piedestal, sofa, 2 salonborde, dameskrivebord, 6 stole, toiletmøbel, sofa af egetræ, 6 stole af egetræ.

Hjørring Kjøbstad 1805: 3 Snedkermestere, 1 Svend, 2 Dreng (Kommercekollegiet. Produktionslagets Sekr. Journalsager). Borgerskabsprotokollen (1720-1845) har 16 snedkermestre (register i Landsarkivet i Viborg), ingen af de annoncerende snedkere er opført her.

Hans J. Asmussen.

Strømgade, Færdige Meubler, Bestilling paa Meublementer i alle Stilarter, Tegninger leveres. Udst. 1878.

R. K. Brink.

Bryggergade (1886).

C. M. Christensen.

Meubelmagasin, Bassingade (1883). Udst. 1883.

F. V. Christensen.

Østergade (1872). Meubelmagasin, Lille Kirkestræde (1877).

J. C. Christensen.

Udst. 1876.

S. P. Christensen.

Raadhusstræde, polerede og malede Meubler (1860).

T. C. Christensen.

Bryggergade (1883). Af møblerne på udst. omtales chatollet og sybordet som polerede og indlagte.

Johannes Christoffersen.

Meubel-Udsalg (1878). Udst. 1878.

J. P. Gjerum, Etableret 1865.

Nørregade, flytter i nov. 1865 til Nygade, har arbejdet »i flere større Stæder« - stort Udvalg til Finering: Maghoni, Nøddetræ og Palisander. (1865).

Hansen.

Udst. 1878.

Lauritz Haslund.

Meubelmagasin, Østergade (1882). Udst. 1883. En omtale af udstillingen siger, at møblerne er af »tiltalende Former og smukt Arbejde og er noget af det smukkeste der er udstillet«.

C. Henriksen. Stølemager. Etableret 1851.

Etableringsannonce (5/12 1851).

S. Jensen.

Bryggergade (1859), mahognifineret Spisebord med Fløye, til 12 Personer, Spillebord, fuldt Mahogni, 8 polerede Bøgetræsstole ... Flytter til Søndergade i 1866. Udst. 1872, 1878 og 1883. Der er en halv snes møbler på udstillingen i 1878 (avisomtale), bl.a. en kommode i gammeldags stil. I 1883 er de udstillede møbler iflg. anmelderen, »i en ejendommelig nymodens Stil, flere er allerede solgte«.

C. Landberg. Etableret 1847.

Chr. Lassen. Etableret 1857.

Comrad Nielsen. Etableret omkr. 1846.

Div. polerede og lakerede møbler (1848-49). Sælger i 1856 sin Gaard i Skolegaden for 3000 Rd. Agter til foråret (1856), »at beskæftige mig med Snedkerarbejde paa Landet ... for Landboere, som maatte ønske i deres Hjem at faae Meubler reparerede og oppolerede, eller helt nyt Arbejde udført«. Annoncerer igen i 1857 med et smukt udvalg af solide møbler. Død 1859.

Carl Nielsen. Etableret 1865.

Østergade.

Erik Pedersen.

Østergade (1877). Udst. 1878.

J. P. Petersen. Etableret 1855 eller tidl.

Snedkermester J. P. Petersens Meubelmagazin (etabl. 1855), hvor der stedse forefindes et Udvalg af elegante og simple Meubler (1856); flere annoncetekster tyder på, at en del af udvalget er københavnermøbler. I 1859 er der udsalg på grund af anden bestemmelse.

Wilche.

Polerede og malede møbler, havestole (1850).

Hobro

Indb. 1801 og 1901: 488-3161. Avis: Hobro Avis 1855-.

Hobro Borgerrepræsentations Forhandling (1860): En Snedkersvend, som i flere Aar har bestyret et Værksted her i Byen og nu agte at gjøre Mesterstykke, havde paa Grund af den Vanskelighed der er forbunden med at afhænde den Gjenstand, der i Almindelighed her i Byen er forfærdiget til Mesterstykke, nemlig en Sekretær ... Prøven indskrænkes til en poleret Comode, som Supplicanten antog kunne afhændes uden Tab.

Th. A. Christensen. Borgerskab 6/5 1858.

Skibsgaden. Forfærdiget Mesterprøve i Kjøbenhavn (8/5 1858). Malede og polerede møbler (1860).

Claus Clausen. Borgerskab 6/10 1853.

Meubel-Magazin, Skibsgade (1857).

L. W. Fogtmann. Gjæstgiver og Snedkermester.

Udsalg af færdige Meubler (1858-59).

De forenede Snedkeres Meubel-Magazin. Etableret 1869.

Interessentskab oprettet af J. B. Haslund, Niels Jensen, Søren Chr. Præstmark og Lauritz Sørensen. Fra 1872 i C. F. Kjeldsens Gaard. Overtages fra 1. maj 1877 af Lauritz Sørensen, der endnu i 1880-erne er eneindehaver.

- J. B. Haslund. Etableret 1855 eller tidl.
Skibsgade, i 1860-erne Morellgaden. Medindehaver af De forenede Snedkeres Meubel-Magazin.
- Niels Jensen. Borgerskab 4/9 1856.
Medindehaver af De forenede Snedkeres Meubel-Magazin.
- N. C. Johansen. Stølemager.
Lærnestole, en Gyngestol paa Fjedre og en Damestol (1866).
- Søren Chr. Præstmark. Borgerskab 31/8 1854.
Medindehaver af De forenede Snedkeres Meubel-Magazin.
- Lauritz Sørensen. Borgerskab 26/6 1856.
Værksted i Morellgade. Medindehaver af De forenede Snedkeres Meubel-Magazin.

Holbæk

Indb. 1801 og 1901: 1332-4574. Aviser: Avis for Holbæk Kjøbstad ... 1832. Holbæk Amts Avis 1848-.

Udstillinger: Kbh. 1852: N. C. Herløv: Et dameskrivebord.
Kbh. 1880: Anders Andersen: Et egetræs linnedskab udført i 1877 efter egen tegning.

- Anders Andersen. Borgerskab 22/10 1844.
(Udst. katalog 1880 meddelel, at udstilleren har påbegyndt sin virksomhed 22. okt. 1844 og beskæftiger som regel fire arbejdere).
- Hans Andersen. Borgerskab 26/4 1883.
Kirkestræde (1884), Møbelmagasin.
- L. Bjerring.
Møbelmagasin, Ahlgade 8, Hjørnet af Pølsekrogen. Møblerne er fra et af de største magasiner i København (1857). Møblerne udføres på eget værksted (1884).
- N. C. Herløv.
Udstill. 1852. Polerede Bøgetræs Stole og smaa Borde ... (1854).
- Niels Lund og Jens Cordt(sen) Lund.
Niels L. død 1778, Jens C. L. Borgerskab 26/7 1776. Hovedbøger 1755-1806 i Landsarkivet for Sjælland. Hovedbøgerne giver et solidt billede af et købstadsværkstedes forskelligartede opgaver, fra en »Liigkiste til Lars Skræder, 2 Rd.«, over en »Nye Dør Karm og Dør, 1 Rd. 1 Mk.« til »Et Spillebord repareret og købt 4 nye Skruer til Hængslerne, 1 Mk. 1 Sk.« Eksemplerne er fra 1786.
- Frederik Møller. (uden stillingsangivelse).
Holbæk Møbel-Oplag (1879).
- Peder Nielsen. Snedker og Stølemager. Borgerskab 11/12 1786.
Frederik Nicolai Smith. Borgerskab 7/4 1880.
Møbelhandel, Ahlgade 85 (1884).
- F. (Carl Fr.) Thomle. Borgerskab 5/4 1877.
Møbeludsalg, Ahlgade 75 (1879).
- G. J. Thomle. Borgerskab 30/9 1845.
Møbelmagasin i Blegstræde (1860).

Holstebro

Indb. 1801 og 1901: 853-4978. Avis: Holstebro Avis 1851-.

Udstillinger. Aarhus 1876: J. P. Petersen: Sybord af nøddetræ. N. C. Petersen: Møbler. N. H. Stokholm: Dameskrivebord af nøddetræ.

Ole Knudsen. Borgerskab 23/10 1860.
Ved Vesterport (etabl. ann. 1857). Omt. i »Jul i Holstebro« 1943.

N. Lauritzen.
Nørregade (1872).

Niels Meilsøe. Borgerskab 3/12 1850.
Møbel-Udsalg. Østergade (1856).

J. P. Petersen. Borgerskab 1/11 1876.
Udst. 1876.

N. C. Petersen.
Udst. 1876.

Peder Chr. Simonsen. Borgerskab 28/2 1857.
Sønderlandsgade (1858).

Chr. Stockholm.
Møbelmagasin. bet. udvidelse (1884).

Niels Hansen Stockholm. Borgerskab 8/4 1851.
Møbelmagasin i Nørregade. Udst. 1876.

Mads Sørensen. Borgerskab 17/3 1863.
Etabl. ann. 1857. Vestergade (1863).

Horsens

Indb. 1801 og 1901: 2395-22243. Avis: Horsens Avis eller Skanderborg Amtstidende 1828-.

Udstillinger: Nordisk Udst. Kbh. 1872: H. J. Nielsen: Skrivebord.
Aarhus 1876: H. N. Betak: Et linned- og klædeskab af egetræ. E. Erichsen: Et monteret Værelse. H. J. Nielsen: Skrivebord. S. A. Skou: Møbler.

Johan Andersen.
Møbelhandler, Søndergade 18, ophørt 1877.

Svend Andersen. Etableret 1889.
Smedegade. Møbelproduktion efter tegninger af danske arkitekter og ikke, som det hedder omkr. 1900, tegninger »af den tyske masseproduktion« (De danske Byerhverv, Jyll. II, 1906).

Bastian. Trævarefabrik. Etableret 1876.
Udst. i Kbh. 1888. Indehaver: Lensgreve C. E. Krag-Juel-Vind-Friis, Horsens (iflg. udst. katalog). En annonce i 1877 angiver: Smedegade 322, Henrik Sørensen.

Hans N. Betak. Borgerskab 25/4 1862.
Udst. 1876. På en udst. i Horsens 1870 udst. H. N. Betak et egetræs-linnedskab og Johan Betak et palisander-sølvskab.

Rasmus Peter Broe. Borgerskab 17/5 1852.
Møbelmagasin, Søndergade 36 (1855). Kildegade (1863). Udstiller i Horsens 1870.

Søren Rasmussen Broe. Borgerskab 23.4.1855.
Allegade 546.

Henrik Chr. Christensen, Snedker og Stolemager. Borgerskab 5.9.1831.

O. Christensen. Borgerskab 22/7 1857.
Møbelmagasin, Smedegade 355 (1861).

Albert Dam. Etableret 1856.
Smedegade (1863). Udst. i Horsens 1870. Speil- og Møbellager (1887).

Frands Dam. Borgerskab 5/1 1862.
Smedegade.

Jens Peter Danberg. Borgerskab 21/12 1840.
Møbelmagasin i Hospitalsgaden (1847).

- Erik Erichsen. Sadelmager og Tapetserer, Borgerskab 1850, som snedker 1876.
Sønderbro 757 (1877). Udst. 1876.
- Godfried Erichsen. Borgerskab 23/5 1814.
Smedegade 351.
- Zacharias Erichsen. Borgerskab 30.4.1849.
Søndergade 30 (1855). Udst. i Horsens 1870.
- Martin Knud Fischer. Borgerskab 21/3 1859.
Møbelmagasin i Smedegade 371 (1859).
- Chr. Fr. Frisch. Borgerskab 11/12 1852.
En Secretair, forfærdiget til Mesterstykke (Meublet anbefaler sig selv) er at faae ... (27/7 1852).
- F. Gøtze. Borgerskab 14/12 1829.
(Ditmar Fr. Gøtze), Smedegade 371, fra 1859: Gøtze's Enke. Interessent i møbelmagasinet i Søndergade (1844).
- Hans Hansen. Snedker og Stolemager. Borgerskab 12/3 1827 og 1/9 1828.
Interessent i møbelmagasinet i Søndergade (1844).
- Jens Rasmussen Hiernøe. Borgerskab 1773.
Bl.a. altertavle i Vejle St. Nicolaj Kirke, spejle i Horsens Museum. Omt. Tove Clemmensen: Møbler paa Clausholm, Langesø, Holstenshuus.
- Johannes J. Keuffler. Stolemager. Borgerskab 30/7 1781.
(Keuffler), Else Cathrine Keuffler, Enke efter Stolemager Keuffler, fortsætter Værkstedet ... (1829).
- Niels Larsen. Stolemager. Borgerskab 11/3 1856.
- Laurits Lauritzen. Borgerskab 10/6 1851.
Kattesundgade 402, møbelmagasin (1855).
- Hans Jørgen Lindberg. Stolemager. Borgerskab 15/2 1819.
Borgerskab som snedker 1839. Stolemagerarbejde ... ligesaa probert og net som det kan faaes i Kjøbenhavn ... (1820). Grønnegade 288, tvende nye Sophæer, 3 Dousin Stole af forskjellig Facon, hvoraf det ene Dousin er meget brillant, samt tvende nye Lænestole ... (1847). H. J. Lindbergs Enke (1851), Meubelmagasin, alle slags færdige Meubler (1856), udsælger hele Lageret (1871).
- Meubel-Magazin. Interessentskab, etableret 1844.
Aabner sit Udsalg Mandagen den 16de April i Gaarden Nr. 23 paa Søndergade og fremdeles hver Dag fra Kl. 9-12 og 2-5. Gøtze - Thuesen - Stjernholm - Hansen - Momberg - Petersen.
- Meubelmagazin (L. A. Bærentzen).
I denne Tid blev øget med et stort Udvalg af Meubler, deels fra Kjøbenhavn og deels fra Hamborg (1854).
- F. Momberg. Borgerskab 9/12 1839.
(Hans Fr. Jensen Momberg) Pustervig No. 238. Interessent i møbelmagasinet i Søndergade (1844).
- Hans Jacob Nielsen. Borgerskab 28/5 1867.
Udstiller i Horsens 1870. Udst. 1872 og -76.
- Hans Jørgen Petersen. Borgerskab 3/7 1838.
Smedegade 348. Interessent i møbelmagasinet i Søndergade (1844). Eget møbelmagasin i Smedegade 1854.
- S. A. Skou.
Udst. 1876.
- Snedkerlauget.
Kgl. Resolution af 13/12 1839 forunder allernådigst samtlige medlemmer af snedkerlauget i Horsens rettighed til at udøve stolemagerprofessionen. Randers Amts Avis skriver: I Horsens er 32 snedkere og kun 1 Stolemager, men af Snedkerne havde adskillige allerede særlig Bevilling til at drive Stolemager-Professionen. 20 af Snedkerne er tillige med Stolemageren enige om at udgøre eet Laug ... Snedkerne med Stolemager-Bevilling er imod.
- Christen Stiernholm. Borgerskab 15/1 1838.
Ved Aaen No. 190. Interessent i møbelmagasinet i Søndergade (1844).

Anton Sørensen. Etableret 1850.

Hestedamsgade 72.

Hans Thuesen.

Nævnt i Danmarks ældste Forretninger, 1915, som søn af Thue Bertelsen Brechdahl, etabl. 1755.

Lauritz Thuesen. Stolemager. Borgerskab 1/9 1828.

(Navnet Thuesen er blandt interessenterne i møbelmagasinet i Søndergade (1844)).

Ole Peter Wønge. Borgerskab 14/1 1856.

Fugholmsgade 8, Mahogni Secretair (mesterstykke), massiv Asketræes Secretair, massivt Mahogni Divansbord ... (1856).

Trævarefabrikken Thor. Etableret i Sønderbrogade 31 omkring 1885. Navnet Thor fra 1895. Træskæreri og maskinsnedkeri (dampmaskine). Møbler, især stole. Drejer-, billedskærer- og dekupørarbejde til snedkerne.

Omtalt i »De danske Byerhverv«, Jylland II, 1906, der nævner, at fabrikken i 1905 rummer landets største trædrejeri, at der ialt er 180 ansatte og at ti mand alene er beskæftiget med at forfærdige syborde.

Kalundborg

Indb. 1801 og 1901: 1322-4322. Aviser: Callundborg Ugeblad 1837-39. Kalundborg Avis 1857-.

Omtale: »Det Kallundborgske patriotiske Selskabs Præmier for Arbejder, hvis Fuldkommengjørelse ved de nærværende Omstændigheder er befordret og fremskyndet, f. ex. skjønt Møbelarbejde ...« (Dagen, No. 34, 21/2 1809), præmie tildelt Snedker Lars Nielsen.

Udstilling: Kalundborg 1898: Lauritz Olsen: Forskellige møbler.

Peter C. Bentzen. Borgerskab 30/5 1857.

5 mahognilænestole til Roskilde og Holbæk amters Industriloteri (1869).

Carl Chr. Bruun. Borgerskab 11/2 1846.

Møbelmagasin (1870). Forts. 1889 af H. P. Bruun (Danmarks ældste Forretninger, 1915).

Ole Simonsen Dahl. Borgerskab 1/2 1838.

3 svejlede Skriveborde til Damer, af usædvanlig fint Egetræ og af eget Arbejde (1867).

Haandværkerforeningens Meubel-Magasin.

Fortsætter Industriforeningens magasin (1867).

Industri-Foreningens Magasin.

Modtager fremdeles til Forhandling for Byens Industridrivende nye Meubler, samt Husholdnings- og andre Gjenstande, som egne sig for Magasinet. Ved Værelses Antagelse og Indlevering udbetales strax det halve Beløb rentefrit (1865).

Hans Peter Jensen. Borgerskab 2/11 1869.

Møllestræde (1877).

Lars Nielsen. Borgerskab 8/4 1801.

Se: Omtale.

O. C. Nielsen. Bregninge.

Egetræes Kommode med Mahogni Finer (1865). Gulerodder, Hvidkaalshoveder og Løg (1865). Forsk. nye møbler, bl.a. sofabænke (1868 og 1878).

Peter Severin Nimb. Borgerskab 22/9 1837.

Borgerskab i Roskilde 1844.

Jens Peter Olsen. Borgerskab 18/2 1867.

Torvet (1867).

Lauritz Olsen. Borgerskab 16/6 1871.
Udst. 1898.
T. H. Sørensen. Borgerskab 15/6 1865.
Skibbrogade.
Johan Godfried Tyrck. Stolemager. Borgerskab 13/7 1796.
Johan Tobias Türck. Stolemager. Borgerskab 27/11 1835.
Udstilling. Den første udstilling afholdes 23.-25. nov. 1862, O. Dahl får hæderlig omtale for snedkerarbejde, en anden snedker, blot betegnet Petersen, tildeles ros.

Kerteminde

Indb. 1801 og 1901: 1045-2552. Avis: Kjerterminde Avis 1855-.

Christoffer Bom. Borgerskab 7/6 1843.
Rebslagergade. Fra 1891 L. J. Bom (Danmarks ældste Forretninger, 1915).
Lars P. Gregersen. Etableret 1865.
(Danmarks ældste Forretninger, 1915). Gregersens Møbelmagasin (1881). Leverer møbler til Nye fynske Varelotteri efter tegning af arkitekt Brinckopff (bl.a. 1876).
Rasmus Chr. Petersen. Borgerskab 25/2 1843.
Meubel- og Speilmagasin, Langedgade 59, etableret 1855, møbler fra et af Københavns største møbelmagasiner, »af eget Arbejde haves bestandig et vel-assorteret Oplag saavel af polerede som malede Meubler«. (1861).
R. Rasmussen. Borgerskab 6/5 1837.
(1862) Egtræs chatol med opsats, poleret egtræsseng med mahognihimmel.

Kolding

Indb. 1801 og 1901: 1672-12516. Avis: Kolding Avis 1849-.

Udstillinger. Nordisk Udst. Kbh. 1872: A. L. Johansen: Buffet og sekretær.
Århus 1876: J. Lauridsen: Skrivebord med stol, nøddetræ.
Kbh. 1888: A. L. Johansen: Møbler, tildelt medalje af 1. klasse.
Kolding 1897: H. Frederiksen: Døre og vindue. J. Jensen: Sølvskab. J. J. Jensen: Møbler. A. L. Johansen: Møbler. Chr. Kold: Persienner.

En udstilling i Kolding allerede i 1862, hvortil der ikke er konstateret udstillings-katalog, er omtalt i afsnittet om Udstillinger samt i navneregistret.

Jens Andersen. Etableret 1852.
Vestergade 27. Møbelmagasin, efter tilendebragt Indkjøbsreise ... stort Udvalg (1856).
J. J. Bruhn. Stolemager. Etableret 1855.
Jørgen J. Dahl. Borgerskab 27/5 1839.
Udst. i dec. 1862: smukke Kommoder med Toiletspeile.
C. L. Feifer.
Interessant i De forenede Snedkeres Møbelmagasin. Udst. i dec. 1862: To Stumtjenere af Palisander med ejendommelige Ben. Død 1877.
De forenede Snedkermestere. Etableret møbeludsalg 1862.
For at imødekomme Tidens Fordring og give Publicum Leilighed til, samlet paa et Sted at forefinde ..., have denne Byes Snedkermestere etableret et Ud-salg ..., Losbygade Nr. 66 (febr. 1862).

- De forenede Snedkeres Møbelmagasin. Etableret 5/10 1869.
 Interessenter: C. L. Feifer, J. L. Gydesen, S. Hansen, J. Lauridsen, P. Rasmussen, J. G. Schou, S. S. Schou, Rendebanen Nr. 248. Ophør og auktion sept. 1877.
- Ditlev Chr. Gohl. Stolemager. Borgerskab 22/12 1803.
- J. L. Gydesen.
 Interessent i De forenede Snedkeres Møbelmagasin, derefter eget magasin, Koldings billigste Møbelmagasin, i Losbygade 45. Alt er af eget Arbejde ... (1878).
- Christian Hansen.
 Oldermand i 1837, Losbybanke. Møbelmagasin til 1867. Udst. i dec. 1862: Sekretær – og 2 fyrretræs Kommoder der skulle være blevet hjemme! (Oplag af færdige Møbler, Losbygade, C. Hansen (?) (1877).
- S. Hansen.
 Interessent i De forenede Snedkeres Møbelmagasin.
- Peter Hoppe. Stolemager. Borgerskab 29/4 1837.
 Flere Dousin saavel simple som moderne Stole og Sofaer (1852).
- Hans Haagensen. Stolemager. Borgerskab 15/4 1802.
- J. Jensen.
 Udst. i 1897.
- J. J. Jessen.
 Udst. i dec. 1862: To syborde, et sølvskab og – en Sopha med daarlig Polstring. Udst. i 1897.
- Andreas Lorentz Johansen. Etableret 1855.
 Flytter, efter etablering i Rendebanen, i dec. 1856 til egen ejendom i Låsbygade, anbefaler »i særdeleshed Divan- og andre Borde med massive Mahogni-Plader, som formedelst heldigt Indkjøb af denne Træsart kan leveres til yderst billige Priser« (16/12 1856). I 1857 planer om møbelmagasin, der foreløbig opgives, derfor anbefales mahogni sekretærer med forborgne gemmer, mahogni divanborde med krumme ben eller på søjle, spilleborde, sofaer, malede møbler, for hvis soliditet indestås »da de er af eget Fabrikat«. I 1860 oprettes møbelmagasin på Torvet ved siden af rådhuset. I 1867 er møbelmagasinet i Losbygade – fuldstændige møblements, fra de simpleste til de fineste arbejder, leveres stedse i løbet af en måned. 1872 installeres en »Dampsaugemaskine«. 1876 møbelmagasin i Høffdingsgade 408. I 1877 ny høvlemaskine og 1878 anbefales en ny slags sovekamermøbler af sjældent fint træ; 1883 udvides møbelmagasinet i Høffdingsgade.
 Udst. 1 dec. 1862: Elegant buffet med 2 opsatser og spejl i midten, kanterne er indlagt med rosentræ og rigt foriret med snitværk. Endvidere et sølvskab og et dameskrivebord med 2 små skabe. Møblerne er af nøddetræ – og indtager unægtelig den første Plads. Udst. till. i 1872, 88 og 97.
 A. L. Johansens møbelmagasin er fortsat til stede i bybillede i Kolding, men møbelproduktionen ophørte i slutningen af 1920-erne. Forinden udførte firmaet møbler og paneler til tallelsalen på Christiansborg.
- Jens Lauridsen.
 Søndergade (1865). Møbelmagasinet i Losbygade Nr. 82 (1869). Interessent i De forenede Snedkeres Møbelmagasin. Udst. 1876.
- Lauritzen.
 Udst. i dec. 1862: palisandersybord – naar Skuffen under Pladen trækkes ud bevæges Pladen den modsatte Vej.
- H. Meeske. Stolemager. Etableret 1854.
 Mesterstykke: Mahognisofa. H. Meeskes Stolemagasin, Losbybanke Nr. 45 (1855), stort udvalg af solide og moderne sofaer, forskellige stole, lænestole, gyngestole. I 1856 flyttes stolemagasinet til Torvet.
- B. P. Meyer. Borgerskab 10/4 1841.
 Østergade. Nye Meubler til Salg, Mahogni-Secretair, Comoder, Sophæer, Stole ... (Aarhus St.tid. 1841). Udsalg af smukke og solide møbler fra København (1851), Losbygade.

W. Meyer.

Låsbygade, fra 1853 Blåsbjerg.

H. Nielsen.

Udst. i dec. 1862: Herreskrivebord – i Pladen er indlagt en Stenmasse som Marmor, alle Skuffer lukkes paa en Gang med en Nøgle. I 1878 møbelmagasin i Klostergade.

Peter Rasmussen. Etableret 1853.

Mesterstykke: Mahognifineret egetræs damesekretær. Sønderbro. Udst. i dec. 1862: Lille dameskrivebord med 2 små opsatser til blomstervaser – ville være en Prydelse i et Par nygiftes Dagligstue.

Interessant i De forenede Snedkeres Møbelmagasin.

J. C. Schou.

(Muligt: J. G. Schou). Udst. i dec. 1862: Kommode og nogle smukke spilleborde. Vestergade 258 (1867). Interessent i De forenede Snedkeres Møbelmagasin.

S. S. Schou.

Interessant i De forenede Snedkeres Møbelmagasin.

Udstillingen i 1862 er omtalt i Kolding Avis 15. dec. og følg. nr., omtaler snedkerarb. af Dahl, C. Hansen, Jessen, Johansen, Jørgensen, Lauritzen, Nielsen, Pfeifer, Rasmussen og J. C. Schou.

Korsør

Indb. 1801 og 1901: 1219-6054. Avis: Korsør Avis 1855-.

Carl August Dahl. Borgerkab 19/12 1834.

Møbler (1857-58).

N. Jensen.

Møbelmagasin. Leverer møbler til Sorø Amts Industriloteri i 1868. I 1880 etableres et udsalg fra Københavns Møbel-Udsalg, H. Petersen, Graabrødretorv; samtidig annonceres med egne smukt forarbejdede malede møbler. Udstiller i 1884.

J. Jeppesen.

Fiskergade. Pølerede møbler (1867).

Chr. Johannsen.

Malede kommoder (1866).

Landgreen.

Leverer møbler til Sorø Amts Industriloteri 1869-70: Tre mahogni spilleborde, mahogni piedestal og mahogni servante med marmorplade.

Carl Nielsen.

Møbelmagasin på Torvet (1880).

C. Rasmussen.

Udstilling i 1884 i Korsør. Bøgskab.

Thygesen.

Udstiller i 1884: To drejede nøddetræsstole, tre borde.

Udstilling. Den første industriudstilling i Korsør afholdes 25.-27. okt. 1884, udover de ovenfor nævnte udstiller snedkersvend P. Rasmussen udskårne rammer og skrin.

F. F. Ørbech. Borgerkab 28/11 1857.

Ahlgade, div. møbler (1858-59). Leverer til Sorø Amts Industriloteri i 1868: Mahognibuffet, to dameskriveborde.

Køge

Indb. 1801 og 1901: 1527-3992. Aviser: Avis for Kjøge og det østlige Sjælland 1830. Kjøge Avis (Østsjælland Avis) 1851-.

Omtale: Selskabet for indenlandsk Kunstflids skrifter, bind I, 1810: »Blandt flere Snedkere gives her een ved Navn Alexander Hansen, der i Meubelarbeide ikke staaer meget tilbage for Københavns Mestere, og hvis han selv gav sig noget mere af med Professionen, ville han sikkert kunne staae ved Siden af dem«. (Fra Bemærkninger om Industriens Tilstand i Kjøge).

Udstilling: Roskilde 1867 (Roskilde Avis 12/8 1867): »Snedker Clausen i Kjøge har udstillet en meget smuk høirygget Stol i Christian den Fjerdes Stil og Snedker F. R. Hansen, ligeledes i Kjøge, 6 Bøgetræs Stole.«

Johan Christopher Carstensen. Snedkersvend. Bjevskov.

Søger tilladelse til at udøve snedkerhåndværket på landet (1852), snedkerlauget i Køge »vedtog at ytre, at da der her i Byen gives et temmeligt stort Snedkerlaug, hvis Interessentere intet Albræk kunne taale i deres Næringsdrift, kunde man ikke tilraade at Supplicanten meddeles den ansøgte Tilladelse til at drive Snedkerhaandværket i Nærheden af Kjøge, navnlig ikke i Bjevskov.«!

Alfred B. Christensen.

Brogade 235, møbelmagasin (1880).

C. J. Christensen.

Nyt Møbelmagasin, Kirkestræde 119 (1878). C. J. Christensens Enkes Møbelmagasin (1879).

H. Christensen.

Nørregade (1870). Fælles-Møbelmagasinet hos Snedker H. Christensens Enke, Nørregade 194 (1880ff).

J. Christensen.

Et Parti Børnemeubler ... (1852).

C. W. Clausen.

Møbelmagasin i Nørregade, flytter i 1866 til Brogade 234. Se: Udstilling.

Fælles-Møbelmagasinet. Etableret 1880.

Fra fredag 30. jan. er af samtlige snedkere i Køge oprettet et fælles møbelmagasin (Nørregade hos H. Christensens Enke).

Alexander Hansen. Borgerskab 20/7 1802.

Se: Omtale. (Ejer af ejendommen Kirkestræde 130).

F. R. Hansen.

Se: Udstilling.

Karen Marie Pedersen. Borgerskab (Næringsbevis) 6/2 1891.

Født i Herfølge sogn 7/8 1845. Ugift.

Petersen.

Momme (Mamme) P. Borgerskab 13/1 1824. Født i København.

Johannes Chr. P. Borgerskab 28/5 1857 (mesterstykke 1855).

Carl Johan M. P. Borgerskab (næringsbevis) 7/4 1891.

Meubelmagasinet paa Torvet i Kjøge – gennem tre generationer.

Peter Schwartz. Borgerskab 11/4 1833.

Cifferbog med bl.a. regnskaber og opskrifter (Erhvervsarkivet).

Lemvig

Indb. 1801 og 1901: 375-3207. Avis: Lemvig Avis 1863-.

C. P. Christensen. Etableret 1871.

En del smukke og solide Møbler haves færdige (1874). Møbelmagasin (1877).

A. J. Gjede. Etableret 1856.

Mesterstykke: Mahogni-sekretær med Palisander Indretning. Hele Meublementer erholdes og vil blive hurtigst muligt besørget nøjagtigt efter Bestillingen. Søndergade. (Etableringsannonce i Ringkøbing Amtstid. 21/4 1856). Annoncerer en måned senere sammesteds med 2 mahognikomoder og 12 bøgetræs stole.

C. Holm. Etableret 1852.

Christen Holm, fra 1886 Carl Holm (oplysninger fra Danmarks ældste Foreninger, 1915).

Løgstør

Indb. 1801 og 1901: 463-2183. Købstad 1900. Avis: Løgstør Avis 1866, 1871-74, 1882-.

A. Jensen-Rod.

Møbler paa Bestilling (1882).

Udstilling. Håndværkerforeningen afholder industriudstilling 9.-10. febr. 1872 med »adskillige meget rosværdige Frembringelser«. Navne og udstillingsgenstande nævnes ikke.

Mariager

Indb. 1801 og 1901: 414-914. Avis: Mariager Avis 1889-90, 1898-.

Christen Wiingaard. Borgerskab 28/7 1841.

Meubel-Udsalg paa Torvet, malede og lakerede Meubler. (Randers Amts Avis 1865).

Maribo

Indb. 1801 og 1901: 686-3838. Avis: Lollandsposten 1836-.

Udstillinger. Nakskov 1868: P. Diderichsen: Dameskrivebord. C. H. Dohm: Piedestal.

Nakskov 1883: Joh. Krøyer. Forskellige møbler og »Meublement fra det 17. Aarhundrede«.

Kbh. 1888: Joh. Krøyer. Egetræs- og nøddetræs-skabe, tild. »Hæderlig Om-tale«.

Maribo 1898: Edv. Clausen: Møbler.

Edv. Clausen.

Udst. 1898.

P. Diderichsen. Borgerskab 18/11 1863.

Udst. 1868.

- C. H. Dohm.
Udst. 1868.
- Hans R. Flechner. Borgerskab 21/3 1831.
(1840). Borgerskab opsagt af enken i 1859.
- A. Govertz. Borgerskab 1812 (?)
To Par Mahognie Comoder med Toilet i, et Mahognie Theebord, en Askertræs Dame-Secretaire, to Par dito Spilleborde, et Frokostbord og 3de smaae Borde. Alle Sorter Meubler bekommes af fuldt Træ som fineret ... Alt til Kjøbenhavns Priser ... (Løll. Falst. Stifts Adr.-Cont. Efterretning. 1817). Smirkeldivaner og stole (Løll.Falst. ... 1822). Chatoller af Almetræ (1836).
- J. Jochumsen. Borgerskab 21/12 1840.
Tørre Bøgeplanker 3 1/2 á 4 Tommer tykke, kjøbes af Snektersvend Jochumsen (2/10 1840). Forfærdiger Meubler efter nyeste Mode ... (Etabl. ann. 27/12 1840). Etableret et Meubelmagazin (1857).
- Jens Chr. Krøyer. Borgerskab 1/7 1842.
Meubel-Udsalg er i Mariebo hos J. Krøyer ... (1859).
- Joh. Krøyer.
Udst. 1883 og -88. J. Krøyers Møbelmagasin (Illustr. Tidende 1885).

Middelfart

Indb. 1801 og 1901: 1019-4469. Avis: Lille Bælts Tidende 1857-58. Middelfart Avis 1859-.

Udstillinger. Middelfart 1890: A. K. Bennike: Herreskrivebord, sekretær, herrestol. (Udstiller tillige samme år på udst. i Kbh.: Sølvskab af mat nøddetræ, svendeprøve af P. Holst, i svendebrevet udtalt at »Arbeidet er særdeles smukt udført«). A. Rasmussen: To kommoder.

- A. K. Bennike.
Udst. 1890. Møbelmagasin, Chr. Holt's efterfølger (1882).
- P. Fangel.
Møbelmagasin, Nygade (1871).
- Caspar Henriksen. Borgerskab 11/8 1857.
(1860).
- Jens Henriksen. Borgerskab 18/5 1852.
Meubeloplag (1858).
- P. Holst. Snektersvend.
Udlært hos A. Bennike, se udst. 1890.
- Chr. Holt. Borgerskab 1831(?).
Møbler til Nye fyenske Varelotteri i 1870-erne. Virksomheden fortsættes af enken, Johanne Holt, fra 1878 og overtages nogle år senere af A. K. Bennike.
- Søren Lauesen. Borgerskab 24/10 1843.
Undervisning i Meubeltegning for Svende og Dreng, Søndage ... (1859), samme år. Stole, Sophæer, Comoder, dels af Mahogni, dels af Fyrretræ.
- C. Olsen.
Nyt Møbelmagasin, Østergade 84 (1873).
- Julius Petersen. Borgerskab 6/10 1857.
Østergade.
- P. Th. Petersen. Etableret 1859.
Møbelmagasin (1871). Se tillige Skalk, nr. 3, 1979: »Frihjul«, om en tricylek forfærdiget af snedkermester Petersen.
- A. Rasmussen.
Udst. 1890.
- Schröder. Billedskærer.
Møbler til Nye fyenske Varelotteri i 1870-erne.

Nakskov

Indb. 1801 og 1901: 1789-8926. Aviser: Nakskov Avis 1850-90. Nakskov Tidende 1868-.

Udstillinger: Nakskov 1868: Chr. Falck: Et par dobbelt døre. Herman Levison: Egetræs bogskab, nøddetræs sekretær, nøddetræs bogskab, mahogni konsolskab, nøddetræs taffelstole. N. E. Lohse: Mahogni chiffoniere, sofa, spillebord. P. Odde: Mahogni sekretær og kommode. Reinholdt Paaske: Mahogni buffet. W. Wegge: Spisebord med opsats, engelske rigler.

Nakskov 1871: F. Chr. Knuppert: En samling møbler. P. Odde: En samling møbler. Herman Levison: En samling møbler. På Nordisk Udst. i Kbh. i 1872: Bogskab.

Nakskov 1883: Joh. Clausen: En port. F. Chr. Knuppert: Rundt spisebord, 12 taffelstole, buffet, anretningsbord, 2 senge, servante, klædeskab, toiletstol.

Nakskov 1898: Joh. og Chr. Clausen: Spisestue i gotisk stil, salonmøbel i empirestil. R. Eriksen: Møbler. Chr. Larsen: Møbler.

Joh. og Chr. Clausen.

Udst. 1898.

R. Eriksen.

Bibrostræde. Udst. 1898.

Chr. Falck. Borgerskab 5/2 1842.

Udst. 1868.

Hans Peter Jørgensen. Borgerskab 1/7 1826.

Hj. af Gaasetorvet og Veilegade; rundklappet Egetræs Chatol m.fl. møbler (1835). Meubel-Udsalg (1855).

J. Jørgensen.

Bibrostræde, nye Meubler (1862). Smukt Udvalg af færdige Møbler (1874).

Johan Chr. Knuppert. Borgerskab 20/4 1857.

Tilegade. Annoncerer med møbler i 1860-erne. Udst. 1871 og 1883.

Chr. Larsen.

Udst. 1898.

Hartvig Levison. Borgerskab 13/2 1819.

Lillegade No. 186. anbefaler sig til det hoistærede Publicum med alle Slags Meublers forfærdigelse, nyeste og moderneste Mahognie Speile (1820). Snirkeldivan med 12 Stole (1822). Åbner Meubelmagazin i 1845, annoncerer ofte og med mange møbler, forsyner magasinet med møbler efter indkøbsrejser til København, fortæller at møblerne er fra »snedkermester Thomsens velbekjendte Magazin« (C. F. Thomsen i Bredgade). Ophør 1863.

Hermann Levison. Borgerskab 18/1 1864.

Møbelmagasin. Udst. i 1868, 71 og 72. Birgitte Levison, født Neumann, udstiller i 1868 en gyngestol indlagt med perlemor.

Christen Littau. Borgerskab 11/12 1813.

Lillegade 211, færdige Meubler (1820).

P. Littau.

Moderne Meublarbejde (1838).

N. E. Lohse.

Tilegade. Udst. 1868.

Hans Peder Meincke. Borgerskab 24/12 1806.

Koegaden No. 103, Elmechatol med Opsats og to Comoder af samme slags Træ (1816).

Chr. Peder Odde. Borgerskab 19/1 1839.

Meubel-Magazin ved Veilegades Port, meget stort Udvalg (1854). Efter Foraarreise til Kjøbenhavn bleven forsynet ... (1859). Udst. 1868 og 71.

Reinholdt Paaske.

Udvalg af færdigstaaende Meubler (1858). Udst. 1868.

Carl Erich Sove. Borgerskab 17/11 1832.

Div. møbler (1851 og 61).

W. Wegge.

Udst. 1868.

Nexø

Indb. 1801 og 1901: 1274-2523. Avis: Nexø Folkeblad 1896-98.

Udstilling: Rønne 1881: Hammer: Egetræs skrivebord, sølvskab og sybord. Sybordet er udført af snedkerlærling Oluf Hammer, 15 år.

M. P. Hammer.

Udst. 1881.

Lasse Mahler Sonne. Borgerskab 23/10 1819.

Auktion i 1831 over et temmelig anseeligt oplag af nye forfærdigede møbler af alle slags, såsom dragkister, fouteraler til ottedages-stueuhre, senge, sofaer, stole, rejsechatoller, syskrin, spilleborde, lænestole, komoder, div. borde

...

Alle Meubler nye af ham forarbejdede og heraf nogle med udmærket fin Politur og af forskjellig Slags Træ. (Bornh. Avert.Tid. 9/11 1831).

Nibe

Indb. 1801 og 1901: 1044-1723. Avis: Nibe Avis 1867-72 (1872-74 Aalborg Amtstidende).

J. C. Christensen. Malermester.

Malede møbler (1872-73).

Jens Jensen.

(1836, Aalb. Stiftstid.), malet Klædeskab med tvende Døre.

Engelb. Gjelstrup Petersen. Etableret 1849.

(Danmarks ældste Forretninger, 1915), søn Chr. Færgeman P.

N. P. Petersen. Snedker og Stølemager.

Nørregade Nr. 102 (1872).

Nyborg

Indb. 1801 og 1901: 1866-7790. Avis: Nyborg Avis 1851-.

Udstillinger. Nordisk Udst. i Kbh. 1872: A. P. Andersen: Bogskab. R. Rasmussen: Dragkiste. A. Schmidt: Skrivebord.

Aarhus 1876: A. P. Andersen: Møblement til dameværelse.

Andr. Andersen.

Etabl. Møbelmagasin i 1869. Leverer møbler til Nye fynske Varelotteri i 1870-erne. Hj. af Nørregade og Gl. Torv Nr. 51.

A. P. Andersen.

Udst. 1872 og 76.

L. Andersen.

Meubel-Udsalg. Møbelannoncer til 1860 ved enken, Marie Andersen, født Tofte. L. Andersen død 14/12 1852.

- S. Andersen. Etableret 1832.
(Fyns St.Tid.).
- N. Nissen.
Meubel-Udsalg (1859).
- R. Rasmussen.
Udst. 1872.
- P. Saxtorph.
Bestyrer Snedkerlaugets Meubelmagasin, fra 1859 eget møbelmagasin i Vester Voldgade.
- A. Schmidt.
Skippergaden (1862). Udst. i 1872. Leverer møbler til Nye fynske Varelotteri.
- C. Schmidt.
Østervold Nr. 41 (1857).
- Snedkerlaugets Meubelmagasin. Etableret 30/4 1857.
Salgslokale i snedkermester Saxtorphs gård i Vester Voldgade og åbner med bl.a. et udvalg af københavnske møbler, der senere udsælges, hvorefter møblerne skal være forfærdigede af laugets medlemmer. Ophør 1859.
- V. Wendelboe.
Lille Kongensgade. Sofaer og Stole (1876).
- L. Wichmann & Søn.
Etablerer Meubel-Magazin i Mellemgade Nr. 81 i 1857, »Ifølge en almindelig Trang, og efter Opfordring fra Flere, have vi i Forening med vor hidtil førte Haandværk oprettet et Meubelmagasin, som bestandigt vil være assorteret med et smagfuldt Udvalg, hvilket vi ved vort personlige Indkjøb ...«, det sidste fortæller, at man, som tillæddet var med snedkerlaugets magasin, forhandler københavnermøbler. Iøvrigt finder Wichmann & Søn anledning til at meddele, at de »ikke staar i nogensomhelst Forbindelse med Snedkerlaugets Magasin«.

Nykøbing Falster

Indb. 1801 og 1901: 1079-7345. Aviser: Lollands Falsters Stifts Adresse-Contoires Efterretninger 1807-, fra 1835 Lolland-Falsters Stiftstidende.

Omtale: Selsk. f. indenlandsk Kunstflids skrifter/Grundtvig: Om Kunstfliden paa Falster i Aaret 1809: »... udmærket i dette Fag er Snedkermester Ravn i Nykøbing, som forfærdiger alt Slags Snedkerarbejde med megen Opfindsomhed, Næthed og Fuldkommenhed. Især er hans Meubelarbejde fortræffeligt. En stor Mængde Meubler, indlagte med Almetræets Rod, saavel som og af andre Træsarter, ere gangne fra hans Haand til Kjøbenhavn, Jylland og Norge. For et Chatol af første Slags har han for nogle Aar siden faaet en Præmie af Landhusholdnings-selskabet.«

Udstillinger. Nakskov 1868: F. Bahnsen. Bistade. H. J. Gjerding: Divanbord, sofa.

Nakskov 1883: H. J. Gjerding: Eggetræs-spisestuemøbel, svendestykke af Carl Leifer.

Nakskov 1898: J. Fog: Hængeskab. H. Gjerding: Døre, vinduer, indfatninger. L. Plaschke: Soveværelse.

Ole Andresen. Borgerskab 12/9 1853.

Østergade 238 (1868), Meubel-Udsalg.

F. Bahnsen. Borgerskab 27/4 1857.

Nygade 11 (1878). Meubel- og Speiludsalg.

J. Fog.

Udst. 1898.

- H. J. Gjerding. Borgerskab 8/7 1850.
Værksted med adskillige svende, mange møbelannoncer. Se: Udstillinger.
- Carl Leifer. Snektersvend 1883.
Se: Udst.
- Magasinet i Amtsstuegaarden.
Møbler fra Schneiders og Ohlenbostells værksteder (1843).
- Peter Meinke. Borgerskab 24/12 1835.
- J. F. Ohlenbostell. Borgerskab 26/8 1835.
Møbelmagasin på Nykjøbings Hovedgade. Større værksted. I interessentskab med snedkermester Schneider indtil 1838, igen, se: Magasinet i Amtsstuegaarden, 1843.
- Chr. Olsen.
Meubel-Udsalg, Jernbanegade 6 (1878).
- Rasmus Olsen. Borgerskab 22/10 1850.
Store Kirkestræde.
- C. W. Palm.
Meubel-Udsalg, hj. Store Kirkestræde og Klosterstræde (1861).
- Anton M. Philipsen. Borgerskab 16/2 1842.
(Mesterstykke gengivet side 36). Møbeludsalg i Færgestræde. Finermaskine (1852).
- Chr. J. Philipsen. Borgerskab 29/4 1833.
- Niels P. Philipsen. Borgerskab 1/11 1844.
Østergade.
- Ludvig Plaschke. Etableret 1882.
Udst. 1898.
- Peter Ravn. Borgerskab 6/5 1795.
Se: Omtale.
- C. A. Schneider. Borgerskab 20/5 1841.
- C. A. Schneider. Borgerskab 21/9 1802.
Interessentskab med snedkermester Ohlenbostell indtil 1838 og igen i 1843, jfr. Magasinet i Amtsstuegaarden. Begge snedkermestrene Schneider bærer fornavnene Carl August.

Nykøbing Mors

Indb. 1801 og 1901: 651-4492. Avis: Morsø Avis 1855-.

- M. C. Andersen.
(1867 og 69), ved Havnen.
- Niels P. Dyhr. Borgerskab 12/11 1808.
(Omt. i Budstikken 1960/Axel Steensberg: En gruppe malede bondemøbler ...).
- J. Hansen.
Udsalg af færdige Meubler (1857). Bor i den gamle Skole.
- P. Jahn.
(1870 og 80), færdige Møbler.
- L. Nielsen.
Endeel færdige Meubler (1858) præmie på udstilling i 1862. Snedker L. Nielsens Møbelmagasin (1878).
- Chr. Sørensen.
Østergade (1862-69).
- Udstilling åbnet 25. maj 1862. En 7. præmie til snedker Nielsen. Maler Schaurup udst. et særdeles veludført Prospect af Nykøbing.

Nykøbing Sjælland

Indb. 1801 og 1901: 615-2000. Avis: Nykjøbing Avis 1860-.

Udstilling: Kalundborg 1898: G. C. Gotschalk: Soveværelse. Niels Sørensen: Egetræs buffet.

C. F. Bokkenheuser. Malermester.

Gyngestole, smukt lakerede Klædeskabe, Dragkister, Komoder ... (1859).

M. Gotschalck. Etableret 1817.

(Danmarks ældste Forretninger, 1915).

Georg C. Gotschalk.

Udst. 1898.

Jacob Larsen. Etableret 1815.

(Danmarks ældste Forretninger, 1915).

Jacob Larsen. Borgerskab 8/7 1844.

Mahogni Møbler, malede Møbler, (1860), Møbelmagasin (1875).

P. Rasmussen. Borgerskab 1846(?).

Stole (1860).

Niels Sørensen.

Udst. 1898.

S. Sørensen. Værtshusholder.

Oplag af Meubler (1866), i Værtshusholder S. Sørensens Sted.

H. Østerberg. Borgerskab 1/5 1871.

Meubel- og Speilhandel åbnet 3. dec. 1872. 1875: Vesterbro.

Nysted

Indb. 1801 og 1901: 690-1411.

Peter S. Clausen. Borgerskab 28/10 1874.

Meubel-Udsalg (Loll.-Falst. St.tid. 1878).

Industrimagasin.

I Nysted påtænkes opførelse af industribygning, der bl.a. skulle afgive udstillingslokale for færdige arbejder fra de forskellige håndværksfag (notis i flere aviser 1869).

Johan G. Klotz. Borgerskab 29/7 1853.

Meubel-Udsalg (Loll.-Falst. St.tid. 1854).

Næstved

Indb. 1801 og 1901: 1785-7162. Aviser: Næstved Ugeblad 1837-38. Den Sydsjællandske Avis 1839-40. Ny Sjællandspost 1842-43. Næstved Avis 1848-96.

Udstilling: Nordisk Udst. i Kbh. 1872: K. Lyngø: Kabinetsmøblement af egetræ, tild. »Hæderlig Omtale«.

Hans Fr. Bruun. Borgerskab 22/5 1841.

Meubelmagasin udenfor Ringstedport (NA 1848).

Jacob Philip Dessau. Stolemager. Borgerskab 16/6 1821.

Borgerskab opsagt 1824, stolemager i Randers 1824-1832, i Århus 1832-1838 og i Bayonne i Frankrig 1839-1842.

- O. Hansen.
Møbeludsalg (NA 1858).
- Bernhardt Heinrich Hencke. Borgerskab 16/11 1812.
Meubeloplæg (NyS 1843).
- Adolph J. Høyer.
Møbelmagasin i Viinhuusgaden (NA 1863 og 73).
- Fr. Jappe. Borgerskab 29/6 1861.
Ringstedgade. Udstilling (NA 1863). Egetræs Spisebord.
- Christoffer Jensen. Borgerskab 3/1 1857.
Meubeludsalg i Kindhestegade (NA 1858) og i 1860-erne på Hjultorvet.
- Julius Joost. Borgerskab 3/1 1857.
Østergade.
- Hans Chr. Kiertmann. Borgerskab 30/7 1838.
Kiertmanns mesterstykke, et chatol er »udarbejdet efter nyeste Smag med udmærkede, næsten hidtil ube kjente Forzininger, samt endelig saaledes indrettet, at det ikke kan oplukkes indvendig uden at være be kjendt med dets Indretning«. Mesterstykket er omtalt i N. Ugebl. 26/6 og 12/10 1838, og kan vindes ved en skiveskydning.
- Jens B. Lemvig. Borgerskab 8/5 1845.
Gaasegade. Møbeludsalg (NA 1860).
- K. Lyng.
Lynges velrennomerede Møbel-Værksted er i Gaasegade ligefor Banegaardsveien (NA 1870). Udstillinger (NA): I Næstved 1868 bronzemedalje for et bord, i Slagelse 1871 sølvmedalje for egetræsskrivebord. Se till. Udst. 1872.
- C. Møller. Borgerskab 3/12 1852.
Meubelmagasinet paa Kjøbmagergade (NA 1852).
- Jens P. Petersen. Borgerskab 2/8 1859, opsagt 1865.
Meubel-Udsalg. Østergade (NA 1860).
- Jochum Schou. Stølemager. Borgerskab 28/6 1819.
- Hans Emanuel Sorterup. Borgerskab 1841.
Møbelmagasin i Østergade 25, 1842-1848.
- Udstillinger.
Avisomtaler af udstillingerne i okt. 1863 og okt. 1868 i NA, en snedker Petersen udstiller i 1863 en mahognipiedestal, det kan muligt være Jens P. Petersen.
- F. Ypkendanz. Etableret 1868.
(Danmarks ældste Forretninger, 1915). På udstilling i Slagelse 1871, bronzemedalje for nøddetræs bord.

Nørre Sundby

Indb. 1801 og 1901: 606-3544. Købstad 1900. Avis: Nørresundby Avis 1858.

- W. S. Bonne.
Snedkermester og indehaver af møbelmagasin i Aalborg. Åbner »et Meubel-Udsalg i Nørresundby« i 1856.
- R. Jensen.
Færdige Meubler (Aalb. St.tid. 1871).

Lov af 16/2 1856: De der har borgerskab i Aalborg er berettigede til at øve deres næring, enten tillige eller alene, i Nørre Sundby. De der nu driver næring i Nørre Sundby er berettigede til at fortsætte uden at tage borgerskab i Aalborg.

Odense

Indb. 1801 og 1901: 5782-40138. Aviser: Fyens Stifts Adresse-Avis og Avertissements-Tidende 1799-, forts.: Fyens Stiftstidende.

Omtale: »... ogsaa levere Dhrr. Routlund, Hansen og flere af Byens duelige Snedkere meget skønne Meubel-Arbejder, men beklageligt! at man har saa ont ved at faae det fra Haanden, dels af Mangel paa Folk, og dels formedelst Vanskeligheden og næsten Umuligheden i at faae de finere indenlandske Træsorter, som Elm, Ærtræe o.s.v. dertil for Penge.« (FS 12/5 1812 og Dagen 16/5 1812).

Udstillinger. London 1862: Ole Nielsen, snedker og billedskærer. En buffet af egetræ med opsats og gennembrudte ornamentter. Udkast til et chatol.

Stockholm 1866: F. Haugsted: Skrivebord, egetræs bogskab, tild. 'Hæders-Diplom'.

Nordisk Udst. i Kbh. 1872: H. H. Hansen: Skab af indenlandske træsorter. M. P. Hansen: Servante med kloset. C. Jessen: Buffet. Brdr. Rasmussen: Møbelarbejde.

Aarhus 1876: R. Hansen: Snedkerarbejde. Haugsted: Bogskab. Høyer: Kommode. C. Jessen: Snedkerarbejde. Brdr. Rasmussen: Snedkerarbejde. H. Rasmussen: Buffet.

Odense 1885: H. P. Andreasen: Nøddetræs dameskrivebord med indlægninger. L. F. Andresen: Møbleret værelse, tegnet af udstilleren. Henning Hansen: Møbler til herreværelse, i dette 2 vinduer med glasmaleri, udstillet af glarmester Jørgen Rasmussen. J. Chr. Hansen: Sofa, bord og 2 stole. Niels Hansen: Møbler til spisestue. R. Hansen: Møbler til Herreværelse. C. Jessen: Møbler til et værelse. N. Jørgensen: Egetræs buffet. J. G. Karstens: Møbler. S. Karstens, jun.: Patent-spisebord. J. Larsen: En samling dekupørarbejde i forskellige farvede træsorter. P. Chr. Larsen: Lufteklosetter. H. C. Lind Hansen: Salonskab med opsats, nøddetræ. E. S. Mørch, billedskærer: Billedskærerarbejder. Chr. W. Nielsen: Møbler. H. Petersen: Blomsterbord med billedskærerarbejde, luftekloset i form af en servante i elmtræ og med marmorplade. Chr. Rasmussen: Salommøbel. Mappe med tegninger. J. Rasmussen: Skrivebord med stol, nøddetræ. P. H. Stegmann: Egetræs limedskab, salommøbel, chiffoniere.

København 1888: Henning Hansen: Medalje af 1. klasse for møbler.

Kbh. 1890: H. Petersen: Dameskrivebord af nøddetræ, svendeprøve af L. Hansen. Sølvskab af nøddetræ, svendeprøve af L. Petersen. P. H. Stegmann: Skrivebord, svendeprøve af C. A. Bang, tilkendt sølvmedalje. Bogskab, svendeprøve af E. Stegmann.

Faaborg 1891.: K. C. Nielsen: 2 pianoforter, bogskab, 2 salommøbler, sofa og stole.

C. Andersen.

Meubeludsalg paa Klintebjerg (1870).

Peder Andersen. Stølemager.

Død 1815.

H. P. Andreasen.

Udst. 1885.

L. F. Andresen. Snedker, tapetserer og dekoratør.

Møbellager, Slotsgade 20, ny opfindelse: Spiseborde med pantenterede rigler (1878). Møbellabrik og Tapetsereri, Kongensgade 58 (1885). Udst. 1885. Medforfatter til kap.: »Reisedeltagelse i Nordamerika« i »Fra Verdensudstillingen i Philadelphia«, 1878.

R. Brinck.

Alle mulige Sorter Mahognifiner, skaarne paa Maskine er fra nu af og fremdeles at bekomme ... uden Vesterport No. 338 (1829).

- C. Bünger. Stolemager. Borgerskab 6/12 1857.
Betydeligt oplag af stole i 1859, Vestergade, fra 1861 også møbler. C. Büngers Meubelmagazin, Kongensgade 28 fra 1868.
- C. F. Christensen.
Møbelmagasin, Nørrebro 48 (1870).
- J. Christensen. Stolemager.
St. Knuds Kirkestræde 611 (1855), sofaer, stole.
- N. Christiansen.
Nørregade 417 (1857), moderne og solide møbler. Meubel- og Speilhandel, Kongensgade 52 fra 1861. Billed- og ornamentskærmværksted i Nørregade 63. Overtager Saugværket ... med Dampmaskine i Vindegade (1867).
- J. C. Christophersen. Stolemager. Borgerskab 26/1 1825.
Birke- og Bøgetræs polerede Stole (1827), udenfor Vesterport No. 260.
- C. Corvinus. Snedker og møbelhandler. Borgerskab 8/4 1807.
I Vestergade No. 238 er færdigstaaende Meubler af nyeste og moderneste Facon af alle Sorter, især af Mahogni ... (1809).
- S. Eidorff.
Div. møbler (1857ff).
- H. Erichsen. Borgerskab 4/2 1846.
St. Knuds Kirkestræde 608, nye Meubler (1853).
- Fr. Ertner. Borgerskab 26/5 1851.
Nørregade 100 (1867).
- De forenede Snedkermesters Meubelmagazin. Etableret 1848.
Vestergade No. 236 i mellembygningen. Flytter 1849 til Overgade 10 »i den venstre Sidebygningens store Sal.« Ophørt 1863.
- F. Halle. Stolemager og billedhugger.
(1842ff).
- Chr. Hansen.
Meubelmagasin, Vestergade 193 (1829), i interessentskab med Henr. Hansen og F. Tietgen. Værksted i Kongensgade 37.
- Henrich Hansen.
Meubelmagazin, Vestergade 193 (1829) i interessentskab med Chr. Hansen og F. Tietgen. Værksted i Nedergade 674.
- H. H. Hansen.
Udst. 1872.
- Henning Hansen.
Udst. 1885 og 88.
- Holger Hansen. Etableret 1858.
(Danmarks ældste Forretninger; 1915).
- J. Chr. Hansen.
Udst. 1885.
- M. P. Hansen.
Udst. 1872.
- Niels Hansen.
Udst. 1885. Møbel-Etablissement og Speil-Lager, Kongensgade 18.
- Rasmus Hansen.
Udst. 1876 og 85. Møbelmagasin, Kongensgade 17 (Springers Eftf.).
- J. Haugsted.
Meubelmagazin, Nørregade No. 420 (1853). Annoncerer allerede i 1837. En tid, fra 1855, er sønnen, Wilh. Haugsted, optaget som medinteressent: J. og Wilh. Haugsteds Meubelmagazin.
- Wilh. Haugsted. Arkitekt og snedkermester.
Heidemann.
Graabrødrestæde 13 (1863). Kongensgade 3 (1867).
- Høyer.
Udst. 1876.
- C. Jessen. Mesterstykke 1857.
Møbelmagasin, Kongensgade 20 (1878). Udst. 1872, 76 og 85.

- N. Jørgensen.
Udst. 1885.
- Karstens. Etableret 1854.
(Danmarks ældste Forretninger, 1915). Kongensgade 13 (1863). Udst. 1885. (J. G. Karstens – S. Karstens).
- Iver Lindegaard Knudsen. Stølemager. Børgerskab 25/8 1813.
Børgerskab som snedker 1817. St. Knuds Kirkestræde 608.
- J. Lange.
Nørregade No. 450 (1820).
- J. Larsen.
Etablissement for Snedker-, Dekupør- og Billedskærerarbejde, Albanigade 22 (ann. i udst.katalog 1885).
- H. C. Lind Hansen.
Udst. 1885.
- Meubel-Magazin. Etableret 1829.
Åbnet 15. juni i Vestergade 193. Interessenter. Chr. Hansen. Henr. Hansen og F. Tietgen. Tietgen udtrådt i 1832.
- Martinus Milo. Stølemager. Børgerskab 22/9 1813.
Børgerskab som snedker 1817. Død 1853, 63 år.
- J. A. E. Møller. Stølemager. Etableret 1836.
Vestergade.
- E. S. Mørch. Billedskærer.
Udst. 1885.
- Mørch's Fineer-udsalg.
Sortebrødre Torv 160 (1857), Maghoni, Palisander, Rosen og colcur farvede Fineer ... Springlister i 31 forsk. slags. Citrontræ, Nysølv- og Messingaare, glaspapir ...
- Chr. W. Nielsen.
Møbelmagasin, Nørregade 36 (1878). Udst. 1885.
- Julius Nielsen.
Slotsgade 8 (1859). Møbelmagasin, Nørregade 36 fra 1870.
- K. C. Nielsen.
Udst. 1891.
- Ole Nielsen. Snedker og billedskærer.
Møbelmagasin i Vestergade (1857). Udst. 1862.
- Odense fælles Meubelmagasin.
Vestergade 36 (1870).
- Chr. Petersen.
Frederiksgade (1859).
- Henrik Petersen.
Ved Frederiksbroen (1860). Besøger udstillingen i Paris 1867. Udst. 1885 og 90.
- Brødrene Rasmussen.
Albanigade 9, 1870 nr. 10, Udst. 1872 og 76.
- Chr. Rasmussen.
Udst. 1885.
- F. Rasmussen.
(1857), Kongensgade 30 (1870).
- H. Rasmussen.
Klingenberg No. 4 (1860), Nørregade 86 (1867). Udst. 1876.
- J. Rasmussen.
Sortebrødretorv 34 (1863), Overgade 50 fra 1865, ophør med butik i 1870.
Udst. 1885.
- K. Roulund.
Nogle faa færdig staaende Meubler ... (1814), Vestergade 297, fra 1820 Store Torv. Se: Omtale.
- Mauritz Schiær. Børgerskab 26/11 1845.
Møbelmagasin i Vestergade endnu i 1870.

- Martinus Schmidt. Stolemager. Borgerskab 1/9 1813.
 Borgerskab som snedker 1814.
 Snedkerlauget.
 Forhandling den 25/3 1845: Jernstøber, Mechanicus og Snedkersvend Frederik Jensen vil gøre Mesterstykke. Lauget vedtager, at der kun maa være een ad Gangen (hvilket varer omtrent et Aar) og da nu alt Een havde meldt sig, maatte Frederik Jensen vente ...(!)
 N. Springer.
 Kongensgade. (Springer og Erichsen, Adclgade 624, 1844).
 I 1870-erne: Springers Eflf. Rasmus Hansen.
 Peter Nicolai Stadager. Borgerskab 11/12 1863, opsagt 1881.
 Klingenberg No. 4 (1861).
 P. H. Stegmann.
 Skamby (1867), Odense i 1880-erne. Udst. 1885 og 90.
 F. Tietgen.
 Puges trædet 614. Meubelmagasinet i Vestergade 193 i interessentskab med Chr. og Henr. Hansen 1829-32. Overgade fra 1840.
 S. Wendelboe.
 Frue Kirkestræde i 1840-erne. (H. Wendelboe i 1859).

Præstø

- Indb. 1801 og 1901: 480-1497. Aviser: Præstø Amts Avis 1847. Præstø Avis 1858-.
- Hans P. F. Arentsen. Mesterstykke 19/4 1859.
 Div. møbler (1860).
 E. Bigum. Borgerskab før 1845, som marskandiser 1865.
 Præmie for velforarbejdet lænestol på udst. i 1872.
 Hans Jacobsen. Borgerskab 11/10 1870.
 Grønnegade. Præmie på udst. i 1872.
 Carl A. Chr. Jensen. Etableret 1879.
 Grønnegade Nr. 151. Fortsætter Jørgen Jensens værksted, tidl. arbejdet hos snedkermester Jappe i Næstved i 7 år.
 Jørgen Jensen. Borgerskab 11/1 1847.
 Grønnegade No. 90. Præmie for to syborde af palisander og nøddetræ på udst. i 1862. Død 1870, 51 år, værkstedet fortsættes af enken og overtages af Carl. A. Chr. Jensen i 1879.
 P. Jensen.
 Vesterbro. Udst. poleret piedestal i 1860. Præmie for damesekretær i udst. i 1862.
 Thorvald Jensen. Borgerskab 31/1 1871.
 Møbelsalg, Vesterbro.
 Udstillinger i Præstø. Okt. 1860 og dec. 1862, til den sidste kommenterer avisen:
 »Det er især Snedkerne som have anstrængt sig, der er flere Ting i dette Fag som er særdeles smukt ...«. Udstilling igen i 72.
 Østerberg.
 Udst. i 1860, polerede stole, i 1862 chiffoniere med skriveindretning, tild. præmie (Østerbergs Enke) og igen i 1872 præmie for særdeles smukt forarbejdede møbler.

Randers

- Indb. 1801 og 1901: 4562-20057. Avis: Randers Amts Avis 1810-.

Omtale: »Stolemagere og Hattemagere afsætte en ikke ubetydelig Deel af deres Arbeide i Norge ...« Neckelmann: Kjøbstaden Randers i Aaret 1830 (RA 21/6 1830).

Udstillinger.

Viborg 1862: L. C. og A. P. Dich: Chaisesuse med fjedersæde, frokostbord med 8 fløje, antik lænestol, upolstret lænestol, kakkellovnskærm, Chr. 4. stol, damestol.

Nordisk Udst. Kbh. 1872: N. C. M. Hansen: Havemøbler, trappestole.

Århus 1876: C. Thulstrup: Alterbord med altertavle.

Randers 1886: C. Christensen: 2 bogskabe. H. C. Jensen: 2 chatoller. A. Juul: Dameskrivebord, nød. N. Laursen: 2 salonskabe, polerede, den ene eg, den anden nød. A. Lindskou: 3 sofaer. Menne: Skrivebord med skabe, do med opsats, nød. R. Nellemann: 2 buffeter og skab, eg, spisebord, 2 små borde, 2 stole, toiletmøbel, pillespejl med konsol. Vilh. Odgaard: Skrivebord med skabe, eg. Th. Odgaard: 2 salonborde.

R. S. Bang.

Vestergrave 396 (1865).

Chr. Christensen. Etableret 1862.

Vestergade. Udst. 1886.

S. Christensen.

Møbelmagasin i Nygade 108 sammen med N. N. Juul og R. Jørgensen (1852).

Eget magasin i Torvegade 30 fra 1856.

Jacob Philip Dessau. Stolemager. Borgerskab 1824.

Stolemagermester i Næstved 1821-24, i Århus 1832-38, i Bayonne i Frankrig 1839-42. Trangstræde.

K. M. Dich. Stolemager.

(1838).

L. C. Dich og A. P. Dich. Stolemagere.

Meubelmagasin i Ladegaardsgaden No. 209 (1853). Udst. 1862.

N. P. Dich. Stolemager.

Møbelmagasin (1869).

Jacob Engstrøm. Borgerskab 17/1 1855.

Nygade 108. Oplag af Meubler (1861).

Fr. Guldmann. Borgerskab 11/10 1843.

Meubel-Udsalg, Dytmarsken No. 251 (1861).

Carl Hansen. Etableret 1862.

Fortsætter snedkermester Thomsens møbelmagasin i Vester Kirkestræde 549.

Annoncerer i 1880-erne med »de velrenomerede Børneborde med vedhæftet Stol.«.

H. C. Jensen.

Udst. 1886.

P. Justesen.

Betydelig Udvidelse af Meubelmagasinet i Vestergade 509 (1856).

A. Juul.

Udst. 1886.

N. N. Juul.

Etableret før 1841. Åbner møbelmagasin i Nygade 108 i 1852 sammen med S. Christensen og R. Jørgensen.

Niels Juul. Borgerskab 23/1 1792.

Lille Møllestræde.

R. Jørgensen. Etableret 1830.

Slotsgade. Interessent i møbelmagasinet i Nygade 108 sammen med S. Christensen og N. N. Juul.

N. Laursen. Borgerskab 7/10 1868.

Storegade Nr. 8. Udst. 1886.

- Lindberg. Stølemager.
Jacob Philip Dessau er udlært hos Lindberg i 1813.
- A. Lindskou. Stølemager.
Udst. 1886.
- Chr. Lodberg. Borgerskab 17/5 1848.
Dymærskén No. 318.
- Peter Lodberg. Borgerskab 10/5 1854.
Dymærskén 321, møbelmagasin (1865).
- N. S. Lund. Stølemager.
Vestergade (1833), moderne stole og divaner.
- Menne.
Udst. 1886.
- Møbelmagasin. Etableret 16/10 1852.
Nygade 108. Interessentskab mellem S. Christensen, N. N. Juul og R. Jørgensen. Ophørt 1856.
- R. S. Nellenmann. Etableret 1861.
Meubel-Magasin, Trangstræde No. 309. Udst. 1886.
- Th. Odgaard.
Udst. 1886.
- Vilh. Odgaard.
Udst. 1886.
- C. Pamperic. Stølemager. Etableret 1813.
Skibsgade.
- Chr. Richardt. Borgerskab 18/1 1865.
Frederikspladsen 151 (1868).
- J. A. Rigenstrop. Stølemager. Etableret 1834.
Smedebakken (1845).
- Th. Schielde. Etableret 1820.
Forfærdiger alle Slags fine og simple Meubler af hvad Træe der forlanges.
Min Boepæl er paa Jordsmaalet.
- N. C. Schou.
Møbelmagasin, Østergade 166 (1854).
- C. Thomsen. Etableret 1836.
Vestre Kirkestræde 549, møbelmagasinet overtages af Carl Hansen i 1862.
- C. Thustrup.
Udst. 1876.

Ribe

Indb. 1801 og 1901: 1994-4213. Avis: Ribe Stiftis Adresse-avis 1786-, fra 1849 Ribe Stiftis-Tidende.

- A. Andersen.
(1856).
- J. L. Andersen. Etableret 1859.
(Danmarks ældste Forretninger, 1915).
- O. Bang. Borgerskab 1854.
(O. Bang Hansen), etablerer møbelmagasin i 1856, Sortebrødregade. Salg til kolleger af intarsiaarbejde, finer m.v.
- Chr. Fr. Bøhm. Borgerskab 1850.
Puggaardsgade. Gode solide, nye Møbler (1868).
- Jens Grølsted. Borgerskab 1835.
Skibbroen. Secretair af Sukkerkistenræ (1856).
- S. P. Hansen.
Badstuegade (1857).

- Thomas Hansen. Borgerskab 1834,
Grønnegade.
Høyer.
Grønnegade, annoncerer med stole 1815-21.
- Chr. Knudsen. Borgerskab 1831.
Sortebrødregade indtil 1855, møbelværksted med flere svende. Annoncerer en del med mahognimøbler. I 1848 er »En Egetræs Altertavle med smuk Billedskjæfterarbejde til Salg«. Lærer ved Tegneskolen.
- Hans Lund. Borgerskab 1847.
Møbel-Magazin i Skolegade ved Postgaarden.
- H. P. Møller. Stølemager. Etableret 1859.
Grønnegade.
- Søren Pedersen Møller. Borgerskab 19/12 1822.
Et Dousin gode solide Stole og 2 Egetræs Kommoder, Sønderportsgade (1859).
- Chr. Pedersen. Etableret 1837.
- N. Hansen Puggaard.
Meubel-Magazin i Hundegade (1870).
- Niels Jacob Sørup. Snedkerfrimester. Etableret 1816.
Puggaardsgade.
- Tegneskole.
Den geometriske Tegneskole i Ribe, oprettet 1839, undervisning Sommer som Vinter, Søndag Kl. 1-4. Lærer: Snedkerfrimester Chr. Knudsen.
- A. Hansen Tjærreborg.
Udsalg af nye Møbler, Hundegade (1872).
- H. P. Hansen Tjærreborg.
Udsalg af nye Møbler (1868).
- Peder Ussing. Borgerskab 18/12 1817.
Grydergade. Etableret en kort tid, 1822-23, i Varde som snedker og tegnelærer. »En ny Secretaire af Sukkerkistetræ med Skab paa og hensigtsmæssigere indrettet end et Chatol ...« (1827). Kaldes sig Snedkerfrimester og Maler (1847).

(Sukkerkistetræ har været nævnt et par gange, det er en lys og let mahogniart, kommet til landet som emballage for importeret sukker og derefter solgt til snedkerne. Træet var billigt at erhverve og anvendtes i nogen grad af københavner-snedkerne. Herudover er Ribe den eneste by, hvor anvendelse af sukkerkistetræ er konstateret).

Ringkøbing

Indb. 1801 og 1901: 771-2712. Avis: Ringkjøbing Avis 1839-.

Udstilling: Aarhus 1876: Snedkerlærling J. M. Møller. En sykasse m.m.

- Peder Arent. Borgerskab 13/3 1853.
Fortsætter sin Fader; afdøde Snedkerfrimester Høyer Arents forhen drevne Værksted ... (1853). Meubler ... Mahogni Træ og Finer (1868). Møbelmagasin, fortsættes af Frederik Arent 1895.
- Niels Chr. Brostrup. Borgerskab 13/4 1850.
Meubel-Udsalg (1870).
- Søren B. Faurbye. Borgerskab 15/4 1842.
Moderne og gode Sophaer og Stole, forfærdigede i Kjøbenhavn, haves til Udsalg. Bestilling paa Meubler (1862).
- Ole Chr. Harpoth. Borgerskab 29/3 1841.
Værktøj, 2 Høvløbænke, Fyrre- og Mahogniplanker, af hvilke Sidste er en 3

- Alen lang og flere Stykker passende at skjære til Finering ... Snedker Harpoths Enke (1853).
A. M. Korsgaard. Borgerskab 28/2 1862.
Meubel-Magasin (1863).
N. M. Mikkelsen.
Meubel-Udsalg (1868).

Ringsted

Indb. 1801 og 1901: 817-3320. Avis: Sjællandsposten 1853-.

Udstilling: Ringsted 1883: C. A. Malling: Møbler. J. Petersen, marskandiser og møbellfabrikant: Møbler.

Egede.

- Jens Eskildsen Egede. Borgerskab 1752.
Snedker Egede (Vestsjæll. Avis 1834).
N. Egede, Meubelmagasin (1881).
Carl William Egede. Borgerskab 1883.
Bernhard Hornung. Borgerskab 15/7 1857.
Foreviste Mesterstykke i 1/4 1857: Tegning til og forfærdelse af damesekretær og sammenstemmet dør. Skuemestrene Zimm og Petersen udtaler: Sekretæren er meget godt arbejde, men samme er 3/4 tomme højere end tegningen og de øvrige mål svarer i nogen grad heller ikke til tegningen – herom har de overtydet Hornung med opmåling i hans overværelse – man turde ikke antage mesterstykket. Den 10. juli samme år fremlægger Hornung en skrivelse til Sorø Amtsmandskab fra Indenrigsministeriet – og får sit borgerskab. Hornung indreter derefter sit Meubelmagasin, overlør Apoteket, skriver han i annoncerne (1860).
Frederik Jensen. Borgerskab 25/4 1857.
Meubelmagasin i Krigsraad Krebs's Gaard (1857). Tidligere borgerskab i Slagelse af 20/10 1847.
Jens Peter Krogerup. Borgerskab 22/2 1875.
Møbelsnedker og tapetserer. P. Kragerups Meubeloplæg (1875ff).
Carl Alfred Malling. Borgerskab 13/4 1880.
Søn af snedkermester Chr. Malling. Udst. 1883.
J. Petersen. Marschandiser og Meubellfabrikant.
Ringsted Meubelmagasin, ved Torvet (1881), tidl. P. Kragerups møbeloplæg. Udst. 1883.
Niels Peter Zimm. Borgerskab 9/10 1847, opsagt 1968.
Pileborggaden (1860), færdige Meubler.
Søn: Johan Fr. Zimm, svendeprøve 20/5 1857.

Roskilde

Indb. 1801 og 1901: 1768-8368. Aviser: Avis for Roskilde By og Omegn (Roskilde Avis) 1829-. Roskilde Tidende 1874-.

Omtale/Udstilling: Kbh. 1836: Lauritz Hansen udstiller en dame-påklædningskommode med vase, opsats og spejl, der i form og smag »fortjene mindre Opmærksomhed, end det gode Arbejde, der viste en meget duelig Snedker«.

Roskilde 1867 (RA 12/8 1867): »Industri-Udstilling aabnet den 10. august ... Af Snedkerarbejder maa særlig fremhæves et rundt Palisandertræes Bord med en udmærket smuk Indlægning af kulørte Træsorter, udført af Snedker J. Petersen i

Hersegade. Det er et Arbeide man ikke kan blive kjed af daglig at have for øje, Formen er smagfuld, Materialet smukt og Prisen, i forhold til det smukke Arbeide, billig. Fra Snedker Nielsen i Olsgade er udstillet forskellige Stole og en smuk Komode med indlagt Arbeide, i hvilken der er indrettet en Dame-Skrivepult. Af Snedker Løndahls Enke er udstillet et større Klædeskab af en meget smuk form.«
Roskilde 1873: Snedkersvend C. Andersen: Sybord, tildelt 'Hæderlig Omtale'. M. Nielsen: Snedkerarbejde (sammen med sadelmager N. Madsen: nøddetræs møbler). J. Petersen: Snedkerarbejde, tild. brøncemedalje.

Hans Andersen. Borgerskab 18/9 1863.

Hirsegade, 1865 Bondethinget, 1866 Ringstedgade 60, »tidl. Snedker Kragh's Sted«.

Hans Chrstiaan Andersen. Borgerskab 21/2 1827.

Ringstedgade. Fra 1867 Snedker H. C. Andersens Enke. Borgerskab opsagt 1870.

Ole Wilhelm Andersen. Borgerskab 14/11 1870.

Søn af H. C. A., bestyrer værkstedet før moderen 1867-70, overtager værkstedet 1870.

Jens Dübiger. Borgerskab 2/4 1817.

Kun få annoncer, som regel med svendestykker.

William Dübiger. Borgerskab 12/12 1862, opsagt 1866.

J. C. Gottschalk. Malermester. Signaturer i roskildeskabe.

Udstiller i 1860 en optisk malerisamling. Industriudstilling 1873: Hæderlig omtale for malerier.

Lauritz Hansen. Borgerskab 1/10 1828, opsagt 1865.

Olsgade. (Se Omtale/Udstilling 1836).

Tønnes Holm. Borgerskab 4/6 1858.

Annoncerer med: Løvefødder, Snirkelfødder, Gallerier, Massearbeide til Liigkister.

Carl Wilhelm Hutzen. Borgerskab 29/4 1835.

Skomagergade.

Niels Kragh. Borgerskab 23/10 1811, opsagt 1861.

Auktion 1862 (RA 27/3) bl.a. »en betydelig Deel forskellige nye Meubler ...« Ringstedgade.

Lars Larsen. Borgerskab 13/2 1878.

Møbel- og Spejllageret Skomagergade 87, bl.a. en stor annonce 1883 (RT 28/3), fra 1890 L. Larsens Eftf.

Ole Lentz. Borgerskab 21/2 1840.

Hjørnet af Algade og Torvet. Fra 1862 Snedkermester Lentz's Enke, annoncerer 1863 (RA 19/3) med »endeel færdige Meubler, bestaaende af Borde, Stole, Skabe ...«.

Christian P. Løndahl. Borgerskab 20/4 1860.

Skomagergade. Annoncer (bl.a. RA 28/2 1864). »... forefindes stedse et gode Udvalg af moderne og solide Meubler«. Død 14/2 1867, Laura Løndahl op-hæver værkstedet 1868. Udstiller 1867. Annonce s.å. (RA 22/10): »Dobbelt og enkelte Klædeskabe, nogle i Form af Sekretairer, andre i Form af Sølvskabe ...«

Gjerhardt Løndahl. Borgerskab 30/10 1822.

Ses ikke at annoncere før 1875 (RA 26/1): Et Egetræs Chatol med Opsats«. Ringstedgade. Omtalt i »Borgermøbler 1830-1880«, side 37-39, her fejlagtigt kaldet Niels L.

Niels T. Muurbach. Borgerskab 27/8 1834.

Ohlsgade.

Christian W. Nielsen. Borgerskab 18/10 1862.

Allerede fra 1862 forsynet med et stort udvalg af møbler, »saavel polerede som lakerede«. Skomagergade 85, fra 1869 Ringstedgade 66. (RA 18/12 1869): Bl.a. »dobbelt Klædeskab med Søiler og runde Døre«. (Roskildeskab). Udsælger 1877 på grund af bortrejse.

Mads Nielsen. Borgerskab 10/2 1865.

Etableret i Himmelev 1862-65. Fra 1865 »i forhen Snedker Hansens Sted i Ols-gaden No. 221«. Annoncerer med møbler, ligkister og »forskjellige Slags Stads til Liiggkister, saavel af Træ som af Masse«. Udstiller 1867. I 1872 åbner Mads Nielsen møbelmagasin i »Ahlgade ligefør Klosterhaven« (RA 27/11), med »polerede og malede Møbler til Kjøbenhavns Priser«, i 1876 bliver »Magasinet henflyttet til min Eiendom i St. Ols-gade«. I 1883 udsælges hele oplaget på grund af ombygning af magasinet (RT 6/3), og i 1890 hedder det »Mit store Møbellager ...«, samme adresse men med nyt nummer, Ols-gade 18.

Peder Nielsen, stolemager. Borgerskab 21/2 1840.

Ringstedgade. Annoncer 1840-60 bl.a. (RA 22/12 1840): »tvende moderne Lænestole, den ene med Fjeder i Sædet 8 Rd., den anden med Hø, 5 Rd.« 1868 udsælger stolemager Niensens enke div. møbler, værktøj, bøger og landkort.

Peter Severin Nimb. Borgerskab i Kalundborg 1837, i Roskilde 1/11 1844. I 1867 borgerskab som marskandiser.

Christian F. Oppenheuser. Borgerskab 9/1 1852.

Bygningsarbejde, ligkister og møbler. Død 9/4 1871, enken fortsætter værkstedet til omkr. 1876.

Jacob Petersen. Borgerskab 21/11 1862.

Udstiller 1867. Fra 1870 møbel- og spejlhandel ved Rødeport.

Jacob Chr. Roesner. Borgerskab 2/4 1817.

Hersgade.

Niels Schiellerup. Borgerskab 13/10 1819.

Annoncerer med møbler og ofte også med stole, »sæerdeles sufficante Bøgetræs Stole« (RA 23/1 1830). Død 8/5 1844, værkstedet fortsættes af enken til omkr. 1848.

Hans Steffensen. Borgerskab 5/10 1831.

Skomagergade. (RA 25/8 1831): »12 nye polerede Bøgetræs Stole af en smuk Facon«.

Jens P. S. Sørensen. Borgerskab 22/3 1886.

Skomagergade 6. (RT 3/1 1890): Det billigste Udsalg af færdige Skabe, Komoder og andre Møbler«.

Frederik E. Wismann. Borgerskab 6/1 1854.

Ligkister og møbler. (RA 22/3 1859): »en Bøgetræs poleret Sopha og en Deel smukke Stole«. 1885 (RT): »Udsalg af billige Møbler«.

O. Aaby. Borgerskab 3/5 1888.

Hersgade 19.

Rudkøbing

Indb. 1801 og 1901: 1141-3462. Avis: Langelands Avis 1850-.

Udstillinger: Nordisk Udst. Kbh. 1872: L. H. Olsen: Egetræs spisebord. H. J. Winther: Lænestol og dragkiste.

Rudkøbing 1884: Peter Hansen: Kommode og piedestal af mahogni. Klædeskabssekretær m.m. L. H. Olsen: Egetræsspisebord med rigler, 6 egetræsstole, lille kommode og 2 kabinetsborde af nøddetræ, 2 store pillespejle, salonmøbel, sølvskab. J. Thomsen: Egetræs etagerebord (anretterbord). H. J. Winther: Sekretær. 2 salonstole, sybord, 4 stole, lille chatol til toiletgenstande.

Peter Hansen.

Meubelmagasin, gode og solide Meubler, saavel af fremmed som af eget Fabricat (1852). Gaasetorvet, P. A. Hansen (1860). Udst. 1884, Peter Hansen.

B. og L. Hofmann.

Leverer møbler til Nye fyenske Varelotteri (1869).

J. J. Jean. Snedkermester og Møbelhandler.

Bevilling som møbelhandl. i 1856. »Meubelmagazin i mit iboende Sted ved Nørreport, ved Siden af den grevelige Magazingaard«. I 1858 er magasinet »til Julen forsynet« med møbler såvel af »kjøbenhavnsk Arbeide som af eget Fabrikat«.

Chr. Krogh. Mesterstykke 1856.

Nørregade, sælger en del nye møbler i 1860 p.g.a. anden bestemmelse.

Emilius Larsen.

Udstiller i 1862: Chiffoniere.

P. Larsen.

Østergade (1859). Udstiller i 1862: 2 polerede piedestaler.

Ole Peder Olsen. Borgerskab 7/2 1828.

Etableret i Østergade 10. Død 1848. Til 1857: O. P. Olsens Enke.

Wilhelm A. Olsen. Etableret 1857.

Østergade, nye færdige Meubler. Udstiller i 1862: Komode, komode med skab og opsats, lænestol og mindre stol, begge i Chr. IV stil.

Ludvig Hoffmann Olsen.

Møbelmagasin på Torvet fra 1867. Er i Paris samme år – hjemtager en »Samling af Tegninger paa alle mulige Slags Meubel- og Bygnings-Arbeide i moderneste Stil«. Udstiller, som snedkersvend, i 1862: Damestol, sybord, skammel. Se till. Udst. 1872 og 84.

J. Thomsen.

Nygade, Mahognitræs Divans- og Spilleborde, Sophær med og uden Fjelder-Stopning, Stole til forskellige Priser ... (1857). Udst. 1884.

Udstilling. Den første udst. i Rudkøbing afholdes 18.-25. juni 1862 (omt. i avisen 21/6). Udstillere af møbler. Emilius Larsen. P. Larsen. L. Olsen. W. Olsen. H. J. Winther.

H. J. Winther.

Smedegade, en Egetræs Dragkiste, et Klædeskab, nogle Stole ... (1860). Udstiller i 1862: Sofa, lænestole, 2 feltstole. Se till. udst. 1872 og 84.

Rødby

Indb. 1801 og 1901: 776-1726. Avis: Rødby Avis 1872-.

Udstillinger. Nakskov 1868: F. Aabye og Søn: Nøddetræs dameskrivebord med opsats.

Nordisk Udst. Kbh. 1872: R: J. Aabye: Bogskab.

Chr. Frederiksen.

Svendeprøve 30/9 1861. Møbel- og Speiloplag (1875).

Julius Hansen. Borgerskab 16/4 1881.

Møbel- og Speiludsalg, hjørnet af Torvet og Nørregade (1885).

F. Aabye og Søn.

Udst. 1868.

Rasmus Julius Aabye. Borgerskab 3/7 1869.

Udst. 1872.

Rønne

Indb. 1801 og 1901: 2436-9292. Avis: Bornholms Avis 1828-.

Udstillinger. Nordisk Udst. Kbh. 1872: P. A. Jespersen: Sybord og syæske. P. H. Snedker. Skrivebord.

Rønne 1881: H. P. Bidstrup: Vinduer, kirkedør, skolebord, tild. sølvmedalje.
Chr. Espersen: Sekretær. P. A. Jespersen: Egetræsbord, 2 egetræsstole i renæssance, dragkiste i rokokostil, et 100 år gammelt bord, istandsat af udstilleren. Snedkerarbejdet er af udstilleren, mens bordpladen er dekoreret af dekorationsmaler Cordsen, hovederne på stolene er af billedskærer H. P. Jensen og broderiet er udført af udstillerens datter Andrea Jespersen. Broncemedalje. P. H. Snedker: Sofa, 4 stole, bord, stol med broderi. Broncemedalje. J. Sonne: 4 stole og 2 spejle i rokokostil. 2 rundryggede stole og 1 figur af træ.

Kbh. 1888. P. H. Snedker: Møbler, tild. 'Hæderlig Omtale'.

Johannes Laurentius Balle. Borgerskab 19/8 1830.

Undertegnede kan modtage en Læredreng, hvis nogen skulle have Lyst til at lære fiint Meubel-Snedker-Arbejde (1829). De som for Eftertiden maatte ønske Meubler forarbejdet af mig, kan erholde samme med en fiin og ægte Skedevands-Beitsning, som nylig er opfundet, og for hvis smukke og varige Couleur, jeg vil indestaae for ikke skal falme. Det mørkner med Tiden ligesom Mahogny, og jo ældre den bliver, jo mørkere og smukkere bliver den (1831).

Jens Mogens Bech. Borgerskab 7/8 1848.

Storegade. 1870 Østergade. Annoncerer en del i 1850-erne med polerede møbler af mahogni, birke træ og elmetræ.

Chr. Espersen. Borgerskab 1858 (?).

Udst. 1881.

J. Hansen.

(1829) Meubelsnedker.

Jens Peder Jensen. Stolemager. Borgerskab 5/4 1804.

Østerqvarter Nr. 197a (skifte 1835).

Peter Andreas Jespersen. Borgerskab 4/2 1858.

Udst. 1872 og 81. Møbel-Udsalg i Østergade (1881).

Peter Vilhelm Malmberg. Borgerskab 26/7 1859.

Har været Snedkermester i Kjøbenhavn i 14 Aar ..., Rolighedsgaden. Ophør 1874.

Lars Andreas Macher. Etableret omkr. 1900.

Tekst på etiketter. Alt til Møbellaget henhørende. Bestillinger modtages saavel paa enkelte Stykker som hele Udstyr og leveres saavel i Nøddetræ og Mahogni som Egetræ. Elegant og solidt Arbejde – Moderate Priser. Tegninger ligge til behageligt Eftersyn. Stettestræde 414, skraas for St. Mortensgade.

Ole Jensen Schou.

Møbelauktioner 14/3 1832 og 13/12 1834.

Fritz Schultz. Borgerskab 17/3 1835.

Søndre qvarter No. 135. Etableret i okt. 1834 efter at være »ankommen hertil fra Kjøbenhavn«.

P. Hansen Snedker.

Meubel-Magasin i Store Torvegade. Udst. 1872, 81 og 88.

Hans Jørgen Sonne. Borgerskab 28/1 1852.

Meubelmagazin v. Store Torv.

J. M. Sonne.

Meubelmagazin v. Kirken. Annoncerer 1855ff.

Jørgen Jensen Sonne. Borgerskab 31/8 1857.

Udst. 1881.

Lars Severin Sørensen. Borgerskab 16/10 1832.

Maledte møbler (1850-erne).

Sakskøbing

Indb. 1801 og 1901: 549-1560.

Hülсен. Etableret 1806.

(Danmarks ældste Forretninger, 1915).

Peder Lauenborg Hyllesen. Borgerskab 27/6 1806, borgerskab som glarmester 1831.

Anthon David Hülсен. Snedker og glarmester. Borgerskab 27/3 1849. Møbel- og bygningsarbejde.

Christian Jensen. Borgerskab 18/12 1834.

Snedker C. Jensens Meubel-Udsalg (1857).

Wagner. Stølemager.

Auktion 30. aug. 1813 p.g.a. forandring af bopæl, bl.a. en ny dragkiste, 2 nye borde og 6 nye stole. (Løll.-Falst. St.tid.).

Hendrich Wøgersen. Stølemager. Borgerskab 8/6 1811.

Silkeborg

Indb. 1801 og 1901: 44-7228. Købstad 1900. Avis: Silkeborg Avis 1857-.

J. P. Bang. Snedker- og Tømrermester.

Meubelmagasin paa Hovedgaden (Aarh. St.tid. 1856).

P. J. Grundahl. Stølemager.

Flere forsk. Slags solide Stole og Sophaer (1859).

Carl Jensen.

Nygade 126. Møbelmagasin (1826ff).

Johan Manly. Etableret 1857.

(Danmarks ældste Forretninger, 1915). Flytter fra Søgade til Nygade i 1859.

Møbelmagasin. I 1870-erne i Tværgade.

Meubelmagasin. Etableret 1856.

Snedkermesterne i Silkeborg have, efter dertil meddelt Bevilling, aabnet et Meubelmagasin paa Hovedgaden ... (Aarh. St.tid. 6/1 1856).

C. Schieldt.

Nye Meubler ... (1870-erne).

Skagen

Indb. 1801 og 1901: 843-2438.

Borgerskabsprotokollen før 1857:

Tellef Chr. Tellefsen. Borgerskab 5/9 1842.

Peter Spliid. Borgerskab 20/3 1843.

Peter Christopher Tellefsen. Borgerskab 12/8 1844.

Kommercekollegiets Fabrikslister 1808: ingen Snedkere i Skagen.

Skanderborg

Indb. 1801 og 1901: 488-2721. Avis: Skanderborg Amtsavis og Avertissements-Tidende (Horsens Avis) 1828-.

Udstilling: Aarhus 1876: Fr. Behr. Bogskab af nøddetræ.

Fr. Behr.

Udst. 1876.

Poul Pedersen Bæhr. Borgerskab 16/3 1838.

Hans Nilson Lindberg. Borgerskab 6/11 1812.

Lars Lindberg. Borgerskab 26/4 1844.

Regner. Etableret 1866.

(Danmarks ældste Forretninger, 1915). Adelgade (1884), møbler.

Skive

Indb. 1801 og 1901: 520-4591. Avis: Skive Avis 1858-.

Udstilling: Aarhus 1876: Henrik Knudsen: Nøddetræs Sybord, plade og ben massive.

P. Etzerodt.

Møbler (Vib. St.tid. 1857).

J. C. Jespersen.

Udstiller i 1870 hvidt fyrretræs skrivebord.

Jens Jespersen.

Udstiller i 1870 mahognispejl med konsol.

Niels Schou Isager. Borgerskab 9/7 1841.

Borgerskab opsagt 1855, flytter til Aalborg.

F. Kloch. Etableret 1856.

Mesterstykke: Mahognifineret Secretair med Palisander Indretning samt Decoupør-Arbejde (Vib. St.tid. 29/10 1856). Meubel-Magasin (1862). Udstiller i 1870 mahognisekretær.

Henrik Knudsen.

Nørregade. Udstiller i 1870 mahognisybord med indlægningsarbejde. Se till. Udstilling 1876.

H. P. Mehlsen.

Meubelmagasin, stort Udvalg. Bestilling modtages paa hvad der ikke findes færdigt (1858).

J. N. Nørlov.

Billiarder med Tilbehør (Thisted Avis 1860). Udstiller i 1870 egetræschatol. Møbler (1879).

P. Pedersen. Etableret 1876.

Østergade. Møbler (1879).

W. Sørensen.

Vestergade. Udstiller i 1870. Meubel-Udsalg (1876).

Udstilling i Skive 13.-20. marts 1870 omtalt i avisen.

Skælskør

Indb. 1801 og 1901: 567-2501. Avis: Skælskør Avis 1859-.

Udstillinger. Nordisk Udst. Kbh. 1873: J. J. Møller. Skrivebord.

Skælskør 1893: Jean Bruun: Soveværelse. G. Dørge: Egetræs buffet. C. Hovland: Møbler. N. J. Riis: Nøddetræs kanape, bord, 4 stole. Egetræs bord, sofa, bogskab, skrivebord (naturfarve), dobb. seng, servante med marmorplade.

Jean Bruun.
 Udst. 1893. Annonce i udst. katalog: Stort udvalg af alle slags kurante møbler.

G. Dørgé.
 Udst. 1893.

Lave Olsen Hjørdrup. Borgerskab 4/3 1830.
 Død 18/8 1831. Enken driver værkstedet til 1842, hvor sønnen Ole Didrich overtager det.

Ole Didrich Hjørdrup. Borgerskab 13/9 1842.
 Nytorv, møbler. Opsiger borgerskab 1880.

Andreas Hornung. Borgerskab 3/6 1833.
 Borgerskab opsagt 1836, etablerer i Slagelse.

C. C. Hornung. Borgerskab 30/7 1829.
 Borgerskab opsagt 1834, flytter til Slagelse.

Svend Olsen Hovland. Borgerskab 12/6 1858.

C. Hovland.
 Leverer møbler til Sorø Amts Industrielotteri 1870. Udst. 1893.

Johan Jacob Møller. Borgerskab 16/4 1855.
 Udst. 1872.

Niels Fr. Jørgensen Riis. Borgerskab 2/2 1885.
 Udst. 1893. Møbelmagasin.

Willh. Edv. Walther. Borgerskab 10/3 1856.
 Møbelmagasin.

Slagelse

Indb. 1801 og 1901: 1732-8958. Avis for ti Kjøbstæder (Den Vest-Sjællandske Avis/Sorø Amtstidende) 1815-.

Omtale: »... ogsaa Slagelse Bye har Grund til at være stolt af nu at besidde udmærkede Professionister, i hvis Arbeide man sporer Tegnekunstens heldige Indvirkning; saaledes har den ... en Snedker Lange, som gjør foretreffelige Meubler med indlagt Arbeide, der kan tilfredsstille alles Ønsker, og som enhver patriotiskindet Beboer i Egnen, der anskaffe sig nye Meubler, burde sætte en Glæde i at betjene sig af.« (8/7 1815). »... her i Slagelse har man blot nødig at tage Hr. Snedkermester Langes skønne Meubelmagazin, som han er i Begreb med at oprette, i Øjesyn ...« (18/3 1817).

Ludv. Christensen.

Smedegade, møbelmagasin (1870-erne).

Johan Fobian.

Smedegade (1834). Færdige Meubler, Smedegade 31 (1862).

Jacob J. Herløv. Borgerskab 27/4 1808.

Smedegade, moderne Chatoller (1824).

Andreas Hornung. Borgerskab 21/11 1836.

Borgerskab i Skælskør 1833-36. Kgl. bevilling til udsalg af snedkerverer 5/4 1842. Meubelmagazinet ved Bredgades Port (fra 1838, tidl. i Smedegade).

Conrad Chr. Hornung. Borgerskab 23/4 1834, opsagt 1842.

Borgerskab i Skælskør 1829-34. Instrumentmager og Snedkermester. »... i nogle Aar har boet i Skielskør, og været værdigt en Deel Bestillinger af Fortepianoer og alle mulige Sorter Meubler, saavidt han selv drister sig til at antage, med almindeligt Bifald, er nu flyttet til Slagelse og anbefaler sig til Enhver, som maatte behøve hans Arbeide, lovende at ingen Flid skal blive sparet paa at præstere godt Arbeide efter de brugelige Faconer ... Hvad Instrumenterne angaaer, saa vil som oftest et findes hos mig som kan undersøges og prøves af dem som ønsker det. Slagelse, den 26de Mai 1834. C. C. Hornung.«

Åbner møbelmagasin i 1839 med »brilliant som simple Meubler ...«. Etablerer som Instrumentmager i Holmens Kanal No. 259 i København i 1842 (Hornung & Møller), overdrager virksomheden til H. P. Møller i 1851.

C. C. Hornung: Et Haandværkerliv i forrige Aarhundrede, Odense 1904. Hornungs selvbiografi udkom første gang i 1868, og giver et særdeles levende billede af tidens håndværkere. Se også: Ib Geil: Pianofortet og dets publikum i 1860'erne i Erhvervshistorisk Årbog 1973.

C. Hornung. Mesterstykke 1843.

(24/4 1843). Etableringsannonce 5/5 1845. Møbler. Fortepianoer modt. til Reparation (1847). Flytter til København i 1851, med ansættelse som instrumentmager hos Hornung & Møller. Genetablerer i Rosengade i Slagelse i 1853, fortrinsvis som instrumentmager.

Peter B. Jacobsen. Borgerskab 9/2 1831.

Bredgade til 1836, derefter Slotsgade i nr. 80 og 81. Annoncerer ofte og med særdeles smukke møbler. Maghonié Piedestal med fristaaende Søiler (1838), Elmetræs ovalt Bord paa Søilefod, 2 Komoder i smuk Façon (1839), smuk Mahogni Thronstol til 2 Personer (1849). Flytter til Lille Antvorskov i 1853, Indgangen til Oplaget tillige med Værksteder er igjennem Porten. I Smedegade i 1860-erne.

Urban Lange. Borgerskab 30/12 1812.

Smedegade. Nogle Duzin moderneste Birketræs Stole, saavel simple som med Figurer ... (20/6 1815). Annonce fra samme år gengivet side 23. Se till. omtale.

W. F. Langebeck. Stølemager.

Sveitzerpladsen (1866), Udvalg af smukke og solide Stole. 'Hæderlig Omtale' på udstilling i Næstved 1868. Udvider værksted og møbelmagasin, nu i Løvegade nr. 327, i 1876.

J. Larsen. Divan- og Stølemagermester. Borgerskab 29/11 1838.

Adresseavisen (Kbh.) juli 1838: Stølemagermester J. Larsen med Kone, tre smaa Børn, Pige og Læredreng maatte forlade Stedet ... (referat af ildebrand i Smallegade 11 på Frederiksberg). Den Vest-Sjællandske Avis dec. 1838: Undertegnede, der er flyttet fra Kjøbenhavn her til Byen ..., Slottensgade, Divan- og Støleoplæg. 1846-48 møbelmagasin i Smedegade i et interessentskab med snedkermestrene C. Mathiesen og C. Peytz (formentlig i Peytz's ejendom Smedegade 23). Bygger ny ejendom på Sveitzerpladsen ved Nytorv i 1847, hertil flyttes Divan- og Støleoplæg i 1848, med en kgl. bevilling til også at forfærdige snedkerarbejde bliver det i maj samme år til et Meubelmagasin. I 1858 er der auktion p.g.a. forandring af næringsdrift.

Aron Magnus. Borgerskab 27/12 1820.

Moderne Mahognitræs Sopha med blaat Bombasins Betræk (1822). Snirkel Divan af Masert Birk med forgyldte Zirater (1823).

Hans Peter Chr. Mathiesen (C. Mathiesen). Borgerskab 12/10 1842.

Etabl. annonce 13/10 1842, hjørnet af Bredegade og Herrestrædet. Møbelmagasin i interessentskab med J. Larsen og C. Peytz fra 1846, ophørt 1849. Fra omkring 1850 fortrinsvis bygningsarb.

L. Mathiesen.

Meubelmagasin udenfor Slagelse Nyport (1862). Betydelig udvidelse af lokaler (1866).

Meubel-Magazin.

Interessentskab 1846-49. Stølemager J. Larsen og snedkerne C. Mathiesen og C. Peytz.

Hans Petersen.

Magazin for Meubler, Smedegade (1866).

C. Peytz. Mesterstykke 1833.

(24/9 1833). Smedegade, interessent i møbelmagasin sammen med J. Larsen og C. Mathiesen 1846-49. Peytz's Meubelmagasin, Smedegade 23 (1862).

Peder Hansen Thers. Borgerskab 12/5 1830.

Slotsgade. To par birketræs kommoder og tre spejle i mahognirammer (1837).

Udstilling i Slagelse okt./nov. 1862.

Broncemedalje: Christensen, Hornung og Peytz.

Sorø

Indb. 1801 og 1901: 592-2241. Avis: Sorø Amtstidende (udg. i Slagelse fra 1815 (Avis for ti Kjøbstæder)).

Emil Julius Fobian. Borgerskab 22/3 1858.

Julius Th. Lodberg. Borgerskab 7/3 1856.

Attest fra det kongelige Academie for de skønne Kunster af 15/12 1851, hvorefter han har forfærdiget Mesterstykket. (udskrift af Kbh. Raadstueprotokol, Borgerskab i Kbh. opsagt).

N. D. Parbst.

Færdige Meubler ..., boende i Rolighed (1862).

Carl W. Mandrup Poulsen.

Malede, lakerede og polerede Meubler, Priorgaden (1861). Meubelmagasinet (1866). Leverer møbler til Sorø Amts Industrilotteri 1868-70.

P. C. Poulsen.

Møbelmagasin, Baggade Nr. 59 (1878).

Stege

Indb. 1801 og 1901: 917-2245. Avis: Møens Avis 1859-50, 1852-.

J. P. Jensen.

Møbelmagasin, Storegade (1875).

Adolph Møller.

Møbelmagasin, Møllebrøndstræde (1855).

Conrad Møller. Borgerskab 24/11 1840.

Storegade (1868).

Carl Wulff.

Udstilling i Stege 1865, sølvmedalje for nøddetræsbord og udskåret egetræsramme, anerkendelse for kontorstol.

Jørgen Fr. Wulff. Borgerskab 24/3 1835.

Emil Wulff. Borgerskab 14/6 1842.

Store Kirkestræde. Flytter til Skammelstræde – i det nye Huus op til Raadstuen – i 1854. Meubel-Udsalg, smukt og solidt Arbejde.

M. C. Wulff.

Tekst på etikette anvendt i 1820-erne: M. C. Wulff. Borger og Snedkermester i Stege paa Møen.

Store Heddinge

Indb. 1801 og 1901: 576-1816. Avis: Stevns Avis 1861-.

Lund.

Mahognimalede Klædeskabe, Piedestalskabe, Kommoder, Borde, Stole. Alt nyt og forsvarligt Arbejde (1862).

- N. P. Nielsen.
Egestræde, Møbel- og bygn.arb. (1879).
- O. Pedersen. Tømmer og Snekker.
Solide og billige Møbler ... til Kjøbenhavns billigste Priser (1879).
- A. Petersen. Etableret 1862.
Præmieret for snedkerarbejde på udstilling i St. Heddinge 20.-22 marts 1875.

Stubbekøbing

Indb. 1801 og 1901: 467-1615. Avis: Stubbekøbing Avis 1860-.

Udstilling: Nakskov 1868: H. P. Arentzen: Kommode. B. Haurum: Dameskrivebord, sybord. N. P. Nielsen. Buffet, spisebord, 2 stole.

H. P. Arentzen. Etableret 1860.

(Danmarks ældste Forretninger, 1915). Udst. 1868.

Jørgen Christensen. Børgerskab 28/6 1827.

Meubel-Udsalg, endnu i 1860-erne.

Jørgen Hansen. Børgerskab 2/2 1836.

Poleret Egetræs Chatol, Commoder ... (Løll.-Falst. St.tid. 1854).

Rasmus P. Haurum. Børgerskab 21/2 1848, opsagt 1855.

B. Haurum. Etableret 1864.

(Danmarks ældste Forretninger, 1915). Udst. 1868.

Ludvig Jacobsen. Børgerskab 9/3 1852.

Meubeludsalg (Løll.-Falst. St.tid. 1857).

N. P. Nielsen.

Udst. 1868.

P. Pedersen. Stølemager.

(Løll.-Falst. St.tid. 1852).

H. L. Therkelsen.

Meubel-Udsalg (1861).

Udstilling i Stubbekøbing 11.-13. juli 1863, Præmier: Arentzen, Christensen, Therkelsen. For 4 skilling kunne købes et skrift af Aurula: Et Par Betragtninger og historiske Bemærkninger i Anledning af Industriudstillingen i Stubbekøbing.

Svaneke

Indb. 1801 og 1901: 662-1304.

Udstilling: Rønne 1881: C. Edemann: Maler, 1 stk. malet mahognitræ og 1 stk. malet egetræ, poleret af snedker J. A. Lund. C. Westh: 1 Dzierzans bistade af forbedret konstruktion.

Auktion (Bornholms Avis nr. 10, 1849): Torsdagen den 8de Februar lader Enken efter afgangne Captain og Snedker L. M. Sonne, heri Byen, paa sin Boepæl ved Auction bortsælge Meubler, bestaaende af Borde, Stole, En Sophabænk ..., Snedkerværktøi, en Høvlbænk, et Dreielad, endeel opskaaet Meubeltræ og Huset 10 Fag af Bindingsværk med Tegtag.

Svendborg

Indb. 1801 og 1901: 1912-11543. Aviser: Svendborg Amtstidende 1842-. Svendborg Avis 1863-.

Udstillinger. Nordisk Udst. Kbh. 1872: Buffet, udført af billedskærer Mikkelsen og snedkerne, Brødrene Selck. Møblement af nøddetræ, udst. af Svendborgs nye Møbelmagasin, bestyrer H. Bentzien.

Aarhus 1876: Brdr. Selck: Møblement til herreværelse.

Odense 1885: C. A. Larsen: Et møbel, et skibsrat. Svendborg Wiener-Møbel-Fabrik, Peter Hansen: Wienermøbler.

Kbh. 1888: Svendborg Wiener-Møbel-Fabrik, L. Heilmann og J. Sørensen: Wienermøbler.

H. C. Dreier. Borgerskab 8/7 1843.

Møbelmagasin ved Raadhuset (1850-erne), kalder sig Slagter og Marchandiser, senere Slagter og Meubelhandler.

Carl Chr. Hansen. Borgerskab 28/4 1862.

Bagergade, Udsalg af Meubler. Leverer møbler til Nye fyenske Varelotteri 1869.

Peter Hansen.

Svendborg Wiener-Møbel-Fabrik. Annonce i Udst.katalog, Odense 1885.

E. Hauswedel. Borgerskab 3/11 1842.

Brogaden Nr. 49, 1. Sal. Nye Meubler (1848).

L. Heilmann.

Medindehaver af Svendborg Wiener-Møbel-Fabrik (1888).

J. Henningsen.

Møbelmagasin i Møllergade, etableret 1852. Leverer møbler til Nye fyenske Varelotteri i 1869.

Hilman. Stølemagere.

Casper Mathiasen H. Borgerskab 21/5 1764.

Hans Jocum H. Borgerskab 9/3 1768.

C. N. Hylleqvist. Etableret 1838.

Meubel-Etablissement, Skattegade No. 121 (Fyens St.tid. 22/3 1838). (Muligvis er det: Christian Nielsen, med tiltaget Navn Hylleqvist, født i Kjøbenhavn, 57 Aar gammel, den 12. Sept. 1839 foreviste Mesterstykke i Snedkerprofessionen, vandt Borgerskab som Snedkermester i Lauget den 28. Dec. 1850. Borgerskab som Spækhøker i Kjøbenhavn af 12. juni 1832 opsagt i 1838). Oplysningerne er fra borgerskabsprotokollen i Kbh.

Carl Alexius Larsen. Borgerskab 31/5 1876.

Møbelmagasin, Møllergade 345 (annonce i Udst.katalog, 1885). Udst. 1885. Libroth (Liebroth). Stølemagere.

August L. Borgerskab 19/3 1810.

Jesper L. Borgerskab 10/8 1812.

Johan Henrich L. Borgerskab 15/7 1772.

Mikkelsen (Michelsen). Billedskærer.

Udst. 1872. Leverer møbler til Nye fyenske Varelotteri.

C. H. F. Petersen.

Møbler (1868), Kullinggade 94. Træ- og Finerhandel.

W. Rützou. Sadelmager og Meubelhandler.

Møbelmagasin, Gjerritsgade 18 (1850-erne), i 1874: Gjerritsgade Nr. 20.

R. A. Scheil. Meubelhandler.

Møllergade Nr. 215 (1848).

Brdr. Selck.

Udst. 1872 og 76. Leverer møbler til Nye fyenske Varelotteri i 1870-erne.

Johan Fritz Selck. Borgerskab 17/3 1879.

Svendborg nye Meubelmagasin. Etableret 19/4 1870.

Gjerritsgade Nr. 11. Stort Udvalg af solide og smukke indenbys Meubler (1872). Bestyrer H. Benzien. Udst. 1872. (Møbelmagasinet er et interessentskab af nogle af byens møbelsnedkere; forinden åbningen foranstaltedes en udstilling af møbler i rådhusalen (12.-16. april), hvor tillige salg kunne finde sted. Alt arbejde er forfærdiget i Svendborg og »Kjøberne gives 1 Aars Garanti«).

Svendborg Wiener-Møbel-Fabrik. Grundlagt 1881.

Peter Hansen (1885). L. Heilmann og J. Sørensen (1888). Udst. 1885 og 88.

Sæby

Indb. 1801 og 1901: 517-2122. Avis: Sæby Avis 1875-.

Udstillinger: Frederikshavn 1885: E. A. Bech: Rensemaskiner. Joh. Johnsen, snedkervend: Spejl med udkåret ramme, udkåret maleriramme, toiletspejl, blomsterbord, fotografirammer.

Carl Beck.

Møbler (Frh. Avis 1863).

J. Johansen.

Malede Fyrretræs-Meubler (Frh. Avis 1869).

(Kommercekollegiets Fabrikslister 1808): Snedkere i Sæby:

Johannes Salsbech.

Lars Biergene.

Ole Hjørring.

Sønderborg

Indb. 1803 og 1901: 2761-5522. Aviser: Sønderborg Avis (Sonderburger Zeitung) 1865-. Dybbøl Posten 1868-.

M. E. Andersen. Stolemager.

Stole og Sophaer i stort Udvalg (SA 1866).

Andreas Andresen. Borgerskab 4/2 1861.

Udstilling 1876: Sofaer (DP 24/11 1876).

H. Christensen.

Møbelmagasin i Storegade Nr. 52 fra 1869.

Peter Christensen. Stolemager. Borgerskab 17/11 1851.

Møbelmagasin, Udvalg af Stolemagerarbejde samt Snedkerarbejde. Det bemærkes, at dette Oplag ikke er tilsendt, men fabrikeret her i Byen (DP 1868 og 70).

A. E. Clausen. (Uden stillingsang.).

Fleire Chatoller, hvoraf 2 rundklappede ..., boende i 1. Qv. Nr. 42 (SA 1867).

Hans Conradsen. Stolemager. Borgerskab 3/5 1858.

Hans Peter Hansen. Borgerskab 10/6 1862.

Udstilling 1876: Kommode af Valbirk, tilkendt Diplom (DP 24. og 28/11 1876).

Industriforeningens Magasin.

Møbler, sadelmagerarbejde, smedearbejde, bødkerarbejde ... (DP 1879).

Hans Johansen. Stolemager. Borgerskab 26/7 1852.

Chr. Jørgensen.

Mahognimøbler som gevinster i skiveskydning (SA 1867).

- Chr. Koch. Stolemager. Borgerskab 9/6 1856.
 Chr. Lorentzen. Stolemager. Borgerskab 19/12 1853.
 Hans Nielsen.
 Mit Møbelmagasin, der *kun* indeholder selvforfærdiget Arbeide ... (DP 1880).
 P. Nielsen.
 Udstilling 1876: Blomstervase, tilkendt Diplom (DP 24. og 28/11 1876).
 Søren Nielsen. Borgerskab 8/9 1851.
 1. Qv. Nr. 52 (SA 1867) en deel færdige Møbler. Meubel-magasin (DP 1868)
 alle Slags Meubler i Nutidens smukkeste Faconer. Meubelmagasin nu i 1. Qv.
 Nr. 77 (DP 1872). Udstilling 1876: Elegant Sekretær, tilkendt Diplom (DP 24.
 og 28/11 1876).
 Jørgen Christensen Nissen. Etableret 1858.
 (Etabl.annonce DP 4/5 1858), 1. Qv. Nr. 141. J. C. Nissens Møbelmagasin,
 smukt Udvalg af forsk. Møbler. Sekretærer, Sofaer, Borde, Stole ..., Middell-
 gade Nr. 23 (DP 1879).
 Hans Chr. Petersen.
 To sofaer, to cylindere ... Mahognisekretær ... (SW 1842 og 43).
 P. Petersen.
 Nyt Møbelmagasin, stort Udvalg ..., Brückenstrasse 97 (DP 27/10 1875). Ud-
 stilling 1876: Sybord med Opsats. Fra 1879 eneforhandling af Wienerstole fra
 Thonet.
 H. Rasmussen.
 Nyt Møbelmagasin, Storegade 111 (DP 1875 og 76). Mit Møbelmagasin ...,
 bestaar af selvforarbejdede Møbler, Augustenborg Chausse (1879).
 Runge (Uden stillingsang.).
 Udstilling 1876: En gammeldags Lænestol med Traskærerarbeide af Skipper
 Petersen (DP 24/11 1876).
- (SW: Sonderburger Wochenblatt).

Thisted

- Indb. 1801 og 1901: 1068-6172. Avis: Den nord Cimbriske Tilskuer (Thisted
 Amts-Avis) 1824-.
- Udstillinger. Nordisk Udst. Kbh. 1872: A. Schou: Sybord med stol.
 Kbh. 1890: G. Carstens, snedkersvend. Sølvskab af poleret nøddetræ, svende-
 stykke.
- C. Christensen. Stolemager. Etableret 1840.
 Mesterstykke: Sofa. Bopæl udenfor Øster-Bom.
 P. C. Hesseldahl. Etableret 1844.
 Vestergade. Mesterstykke: Rundklappet Chatol med Opsats – saavel indven-
 dig som udvendig af Egetræs og med Mahogniindretning (sektionen med små
 skuffer over skriveplade).
 J. C. Lange. Snedkersvend.
 Underviser i theoretisk, praktisk og architectisk Tegning for Snedkere, Tøm-
 mermænd og Murere ..., Maskine-Tegning og mathematisk Regning. Time-
 Information i fornævnte Videnskaber kan daglig, efter visse Timer om Ugen
 erholdes ..., Grydetorvet (1838).
 J. C. Lassen. Stolemager. Etableret 1845 v. Nørre Træbroe.
 A. Nielsen. Etableret 1847.
 Arbeidet i flere Aar i Kjøbenhavn ..., Mesterstykke, en moderne Mahogni-
 Sekretair. Østergade. Flytter til Vinkelstræde 1852.
 J. B. Schou.
 Medlem af Snedkernes Tegneforening i København 1863.

- A. Schou.
Udst. 1872.
- J. R. Schou. Etableret 1860.
Møbelmagasin, Strømgade, fra omkr. 1863. Søn af O. J. Schou.
- O. J. Schou.
(1860).
- A. N. Strand.
Storegade (1847).

Tønder

Indb. 1860 og 1910: 3216-4807. Aviser: Wöchentliches Intelligenzblatt für Tøndern 1813-43, 1855-80. Vestslesvigs Tidende 1856-.

- Matthias Andersen. Stolemager. Borgerskab 18/5 1857.
Færdige sofaer, stole og lænestole (1863).
- Johann Detlef Andresen. Stolemager. Borgerskab 2/7 1845.
- Martin Andresen. Stolemager. Borgerskab 30/8 1867.
Spiekerstrasse.
- De forenede Snedkermestres Møbelmagasin.
Østergade, flytter til Smedegade 1870. Wohllassortiertes Lager von selbstverfertigen Möbeln ..., man har dog også møbler fra Berlin. Se: Snedkerlaugets Møbelmagasin.
- Chr. Jensen. Stolemager. Borgerskab 11/7 1808.
Norderstrasse 12 (1815).
- Andreas Johannsen. Stolemager. Borgerskab 13/11 1843.
- Johs. Lorenzen. Stolemager. Borgerskab 1/8 1853.
- Cornelius Chr. Ohrt. Stolemager. Borgerskab 9/5 1836.
Als Stuhlmacher etablirt habe ..., allen Sorten sowohl mahogani, fourmirten, als polirten ..., Süderstrasse (etabl. ann. 22/10 1835). I ulvegaden 1860. I 1867 Osterstrasse, annoncerer sammen med P. Chr. Ohrt.
- P. Chr. Ohrt. Stolemager. Etableret 1863.
Westerstrasse, annoncerer sammen med C. C. Ohrt (28/8 1867).
- L. P. Petersen. Etableret 1867.
Osterstrasse.
- Lorenz Peter Petersen. Borgerskab 14/5 1855.
Schmiedestrasse.
- Peter Pløhn. Borgerskab 28/11 1831.
Westerstrasse. 1863: P. Pløhns enke, annoncerer med stole af massiv, bojet træ som dem »auf den Bahnhof«.
- C. Reich. Stolemager.
Mühlwege (1826).
- Heinrich G. Sehestedt. Borgerskab 15/12 1856.
H. Sehestedt's Møbelmagasin, Norderstrasse 59, nyindrettet velassorteret »Berliner-møbelmagasin« med solide og moderne arbejder (11/2 1869).
- Snedkerlaugets Møbelmagasin. Etableret 1858.
Snedkerlauget hersteds bringer herved til offentlig Kundskab, at det i Hr. J. A. Hansens Gjæstgivergaard i Østergaden har anlagt et Møbelmagasin og beder om god Søgning. Tønder, den 31. October 1858 (VT 15/11 1858). Muligt identisk med De forenede Snedkermestres Møbelmagasin.
- Hans Tüchsen. Stolemager. Borgerskab 24/12 1860.
- Niels Woltesen. (Wollesen). Borgerskab 17/5 1852.
Færdige Meubler ... (VT 1858).

Varde

Indb. 1801 og 1901: 1020-4611. Aviser: Vesterjydsk Avis 1854-. Varde Folkeblad 1866-.

Udstillinger. Kbh. 1812: Lauritz Christensen. Pibehoved af elletræ og pibehoved af mahogni.

Nordisk Udst. Kbh. 1872: J. Chr. Sørensen: 6 stole.

Lauritz Christensen.

Udst. 1812.

Niels Chr. Christensen. Borgerskab 30/6 1880.

Ny Møbellforretning i Nørregade (13/2 1880).

A. Hornum.

Møbelmagasin, Skovbogade (1858).

S. Jensen.

Stole-Udsalg (1860).

Peder Chr. Keller. Borgerskab 24/11 1851.

Udstiller i 1868: Stole i Chr. 4. stil. Møbel-Udsalg i Skovbogade (1880), C. Keller.

Anders Nielsen. Borgerskab 2/7 1828.

Et næsten nyt Hus paa 9 Fag i Smedegade i Varde tilfals i Anledning af Flytning (Ribe St. Avis 13/4 1830). Møbler og stole, Nørregade (1862).

C. C. Nielsen.

Udstiller i 1868: En gyngest. Brogade i 1880.

L. Raackmann.

Oplag af færdige møbler, Skovbogade (1871).

Peter Hansen Severinsen. Etableret 1858.

Udstiller i 1868: Stole. Færdige Møbler, Brogade (1870).

Jens Chr. Sørensen. Borgerskab 10/6 1861.

Udsalg af møbler, Smedegade, i 1862, flytter til Lille Kirkegaard (Nygade) i aug. 1863. Møbelmagasin paa Lille Kirkegaard ... (1879). Se till. Udst. 1872, udstiller første gang i 1868: Forskellige møbler.

Udstilling i Varde 20. dec. 1868, omt. i avisen.

Vejele

Indb. 1801 og 1901: 1310-14592. Aviser: Weile Amts Avis og Avertissements-tidende 1828-.

Udstillinger. Aarhus 1876: Jørgen J. Jensen: Stole i forskellige faconer. P. W. Johansen: Bogskab.

Paris 1878: Jørgen J. Jensen: Stole. tild. 'Hæderlig Omtale'.

Malmø 1896: Henrik Schmidt: Møbler.

Chr. Allerup.

Grønnegade 422, Møbellager (1880-erne).

Peter Allerup. Borgerskab 8/4 1847 (borgersk. i Kolding 2/3 1845, opsagt 22/3 1847). Meubelmagasin i Grønnegade.

P. Allerup, jun.

Meubellageret, Torvegade 320 (1880).

J. V. Boesen.

Horsensvejen, hj. af Gulkrog (1880-erne).

Hans Peter Thomsen Ernst. Borgerskab 27/2 1858.

Meubelmagasin, Nørregade 455 (1870-erne).

Godske Hansen. Borgerskab 28/2 1859.
 Hans Hansen. Borgerskab 11/10 1852.
 Kirketorvet (1855).
 Jens Mathias Hendriksen. Borgerskab 28/10 1868.
 Meubelmagasin, Nørregade 446 (1888).
 J. P. Holm.
 Torvegade 320 (1888).
 Harald R. Honoré.
 Torvegade 320, 1880: Søndergade 108.
 Jørgen J. Jensen. Drejer. Stolefabrikant.
 (Se udstillinger). Sorinelund.
 Peder Jensen. Borgerskab 18/10 1835.
 Meubeludsalg i Nørregade 13 til 1876.
 P. W. Johansen.
 Meubelmagazinet, Kirketorvet 195 (1870-erne), tidl. H. W. Kaalund. (Se till. udstillinger).
 Casper Peder Keiffer. Stolemager. Borgerskab 17/6 1819.
 Peter Michael Kleistrup. Borgerskab 2/7 1847.
 (I annoncer: Klædstrup).
 Hans Wilhelm Kaalund. Stolemager. Borgerskab 17/7 1837.
 Meubelmagasin, Kirketorvet 195 (forts. af P. W. Johansen).
 Peder Bentzon Kaalund. Borgerskab 1854, opsagt 1860.
 Jens Lauritzen.
 Meubel-Magasin, Søndergade 108. (1884).
 Hans Chr. P. Lunde, stolemager. Borgerskab 1859 ændret til Detaillist 1868.
 Meubel- og Speilhandel i Vcile.
 Undertegnede er traadt i Forbindelse med et af de større Meubel- og Speil-oplag i Kjøbenhavn ... Brdr. Bøegh (1847).
 H. O. Nissen.
 Meubelmagasin, Torvegade 322, fra 1888 i Hotel Royal.
 Chr. Petersen. Borgerskab 3/11 1866.
 Meubelmagasin, Nørregade.
 A. Rønnov, stolemager.
 Nye færdige staaende Meubler, som Sophaer, Stole m.m. Bestilling modtages paa alt Slags Stolemager-Arbejde (18/8 1837).
 Henrik Schmidt. Etableret 1889. (De danske Byerhverv, Jyll. II).
 Grønnegade. (Se udstilling).
 Henrik Wegener. Borgerskab 15/8 1839.
 Meubelmagasin i Torvegade, realiserer 1878.

Viborg

Indb. 1801 og 1901: 2379-8623. Aviser: Viborger Samler (Viborg Stifts-Tidende) 1773-. Viborg Stifts Folkeblad 1877-.

Omtale: Selsk. for indenlandsk Kunstflids Skrifter/H. C. Zahrmann: Kunstflidens Tilstand i Viborg ... 1811: »Saaledes har Snedkerarbejdet her i de senere Aar udmærket sig som en Green af forædlet indenlandsk Kunstflid. Snedkermesterne Wendelin og Retrup have, af Elmetræ og Birketræ, forfærdiget mangt et Meubel, der med Rette burde sættes ved Siden af de smukkeste Mahogni-Meubler. Dersom disse Mænd havde Forlag til at anlægge et tilstrækkeligt Magazin af tørt Træ, vilde de bringe det meget vidt.«

Dagen, 13/7 1813: »Viborg. Blandt flere meget duelige Haandværkere, især af Snedkere, som Byen cier, have og 2de Stolemagere, Tydskere af Fødsel, navnlig Richel og Bauradt nedsat sig her. Deres Arbejde fortjener at anbefales, da det

ikke giver det fra andre Stæder før bestilte noget efter. Før var Byen saa fattig paa Stølemagere, at man ikke kunde faae et Støleben fat.«

VST 25/9 1862: »Af større Gjenstande er en Altertavle i gothisk Stil med Olie-maleri, forestillende Korsfæstelsen – Maleriet er af Hr. Maler Jæger, sen. og Træarbejdet af Hr. Snedkermester Preisler – solgt for 250 Rd. til Eierne af Skarrild Kirke pr. Herning« (Omtale af udstilling).

Udstillinger. Viborg 1862: C. Andersen, snedkervend: Et fuglebur. A. Bendix: Mahogni dameskrivebord, spejl i mahogniramme, birketræs tebord, stumtjener, barnestol. J. Bønding: Mahognikommode, mahognimalet fyrretræskommode, malet fyrretræs sekretær-klædeskab, palisanderlakeret skrivebord, mahogni divansbord, bogreol, pibebræt, mahognibord. C. Lund: Klæde-sekretær, mahognifineret. (Fr. Preisler. Altertavle).

Nordisk Udst. Kbh. 1872: J. Bønding: Skrivebord. F. V. L. Hansen: Sølvskab. F. D. Voetmann: Bogskab.

Aarhus 1876: J. Bønding: En sekretær eller sølvskab. Fr. Preisler: Bogskab af nøddetræ.

Viborg 1887: A. Bendix: Gyngestol med rørfletning. A. Bønding: Kabinettsmøblement, egetræs buffet. J. Bønding: Nøddetræs skrivebord med 5 skuffer. Vald. Ditzel: Nøddetræs skrivebord, bogskab, 4 stole, antikt egetræsskab. A. P. Halkjær: Nøddetræs etagereskab, sovekammermøblement. P. C. Holm: Sybord. Th. Hoppe: Skærnbræts-ramme. J. Thim: En port.

Carl Friderich Baurath. Stølemager. Borgerskab 3/8 1813.

Muligt: Bauradt. Se: Omtale. Etabl. annonce 6/5 1813, Mathisgade. Født omkr. 1781 i Eckernførde, død 12/3 1838.

C. Bauerradt. Stølemager.

Flere Dousin Stole, Lænestole og Sophaer (1857 og 58).

Anton Bendix. Stølemager, Dekupør og Snedker. Borgerskab 9/6 1847.

Etabl.annonce 31/12 1846: Arbejdet i flere Aar i Udlandet, navnlig 7 Aar i Tysklands største Hovedstæder og 2 Aar i Paris. Møbelmagasin. Udst. 1862 og 1887.

J. D. Boetmann.

Udsalg af færdige møbler (1870).

Anders Jensen Bønding. Borgerskab 15/9 1812.

Andreas Bønding.

Udst. 1887. Ann. i Udst.katalog: Andreas Bønding, C. F. Preislers Efterfølger, Møbellforretning, Sect. Mathiasgade Nr. 41.

J. Bønding.

Etablerer møbelmagasin 9. maj 1858. I 1869 Reberbanen Nr. 353. Udst. 1862, 72, 76 og 87.

Vald. Ditzel.

Udst. 1887.

Rasmus Friis. Stølemager. Borgerskab 3/10 1858.

A. P. Halkjær.

Udst. 1887.

Andreas Hansen. Stølemager. Borgerskab 16/9 1852.

F. V. L. Hansen.

Udst. 1872.

Peder Chr. Holm. Borgerskab 27/10 1835.

Udst. 1887.

Th. Hoppe.

Udst. 1887.

Johannes Lindevaldt. Etableret 1812.

Etabl. ann. 30/12 1812 ... nedsat mig som Mester-Snedker heri Viborg og forfærdiger alle Slags moderne Meubler, Divaner, Sophaer, Canopcer, Stole

- ... Matisgade, hos Johannes Rittrups Enke. Moderne Stueuhr med Futural, nye Komoder, Divaner og Theborde (1814). Fallit, St. Mathiasgade No. 221, 1814.
- Chr. Larsen Lund. Borgerskab 1/4 1846.
Hjørnet af Lille og Store Bradepande (1848).
- C. Lund. Mesterstykke 1844.
Udst. 1862.
- Frederik Chr. Preisler. Borgerskab 20/9 1825.
St. Mathiasgade. Tillige gæstgiver.
- Frederik Chr. (Fritz) Preisler. Borgerskab 19/5 1859.
Flytter til »sin nye Gaard paa Hjørnet af St. Mathiasgaden og Hjultorvet« i 1862. Møbelmagasin. Udst. 1862 og 76. Se: Omtale (altertavle geng. side 89).
- Richel. Stolemager. Etableret før 1813.
Se: Omtale.
- Christian Heinrich Richter. Borgerskab 14/10 1823.
Snedker og regulair Trappebygger hersteds (1858). Omtale af Industriudst. i Århus 1861: Den 68-aarige Snedker Richter i Viborg har indsendt en af ham selv i en saa høi Alder beundringsværdig forfærdiget Trappemodel. Præmie for en modeltrappe på udst. i Viborg 1862.
- Christian Rudolph Richter. Borgerskab 29/11 1860.
Udstiller en syge-lænestol af egen konstrukton på udst. i Århus 1876.
- Christen Pedersen Rind. Borgerskab 11/3 1783.
Liiggister til Fornemme, Borgere og Bønder ..., Skabe. Borde (1818). Et ud-mærket godt Ege-Chatol (1826). Boende i Gravene. Død 1833, 81 år.
- Johannes Rittrup.
Se: Omtale (Rettrup). Død omkr. 1811/12. St. Mathiasgade.
- Ferdinand Rosenfeld. Stolemager. Borgerskab 2/8 1814.
Værksted i Hr. Postmester Hansens nybygte Gaard i St. Mogensgade (13/8 1814).
- Mads Jensen Salling. Borgerskab 12/8 1800.
2de Dusin Birke- og Æbletræs-Stole (1828).
- Thomas Christensen Skive. Borgerskab 18/4 1809.
En sidste Torsdag kjøbt liden mørkegraa hjelmet Qvie er bortgaaet af Viborg Mark med en stump Hampereb om Hovedet ... (1809). En nye forfærdiget egedragkiste til at skille ad ... (1813). En ny Skriverpult af Mahognytæ (1840). Død 14/11 1844, 60 år.
- Jens Wendelin. Borgerskab 30/10 1798.
Rosenstræde (1814). Se: Omtale.
- F. D. Voetmann.
Udst. 1872.

Vordingborg

Indb. 1801 og 1901: 931-3643. Avis: Vordingborg Avis 1858-.

- Carl Hansen. Etableret 1878.
Etabl.annonce 23/5: Arbejdet i to år hos Oxelberg i Kbh. samt i flere år hos faderen, snedkermester Hansen på Gisselfeldt. Samme dato: Anbefaling fra Baumann, Rosenfeldt Godsforv.bolig: Særdeles dygtig i Møbel-og Bygn.arb.
...
- Chr. Johansen. Etableret 1869.
Møbelmagasin (1878).
- Møbelmagasinet i Vordingborg. Etableret 1861.
Indeh. Sadelmager H. Thomsen.
- W. Müller.
Møbler (1865).

Ærøskøbing

Indb. 1801 og 1901: 1291-1485. Avis: Ærø Avis 1858-.

Fdr. Andresen.

Udstilling i 1867: Præmie for Chiffoniere. Nye møbler (1880).

S. Bech.

Møbler (1865). Udstilling i 1867: Hæderlig Omtale for en sofa, sadelmagerarb.: Momberg.

Carl Erichsens Enke.

Div. møbler (1871).

Th. Friis.

Smedegade, møbelarb. (1879).

Carl Jensen. Sadelmager.

Åbner Møbelmagasin okt. 1876 (polstrede møbler).

Rigelsen.

Udstiller i 1867: Sybord, tild. 'Hæderlig Omtale'.

Udstilling på rådstuen (Landboforeningens Udst.) 11.-13. nov. 1867: »... denne gang set Prøver af vore Haandværkeres Arbejder, og derved blev det godtgjort, at der her kan leveres tidssvarende og smukke Sager, navnlig af Snedkerarbejde«.

Aabenraa

Indb. 1803 og 1900: 2834-5945. Aviser: Allgemeiner Wochenblatt 1827-40. Ugeblad for Aabenraa 1840-48. Freia 1850-68, forts.: Hejmdal.

Herman Amerikaner. Borgerskab 1832.

Møbelmagasin i Vestergade. Stort udvalg af sofaer og stole, bestillinger efter tegninger og opgaver. Endnu i Vestergade i 1860-erne.

A. J. Andersen.

Skibbrogade (1844).

Julius Edvard Balle. Stolemager. Borgerskab 24/5 1854.

Skibbrogade.

Jens Chr. Christensen. Borgerskab 11/12 1855.

Nygade (1858).

Hermann Christoph David. Borgerskab 6/1 1865.

Udstilling i Haderslev 1873: Sekretær.

Lorenz Dehnfeldt. Stolemager. Borgerskab 2/5 1862.

De forenede Snedkermesteres Møbelmagasin. Etableret 1859.

Storegade Nr. 34. I bestyrelsen: Gebhardt, H. Petersen og N. Thaysen.

Freia anmelder: En glædelig Fremtoning af Foreningsånden have vi i det nylig her oprettede »forenede Snedkermesteres Møbelmagasin«; hvad der ikke stod i een Mands Magt er lykkedes ved 17 Snedkeres forenede Bestræbelser. Vi havde savnet et Sted, hvor man kunde gaac hen og gjøre et Udvalg efter sin egen Smag, hvor man forud kunde see, hvad man fik, hvor man strax kunde faac det med sig og hvor man endelig kunde se, hvad vore Snedkere kunne levere ... (30/7 1859).

Gebhardt.

I best. for De forenede Snedkermesteres Møbelmagasin.

Chr. Gottlieb Heidenreich. Borgerskab 24/3 1843.

Etablerer Møbelmagasin i Vollesgyde Nr. 68 A i 1856. I forbindelse med Freia's anmeldelse af De forenede Snedkeres magasin finder Heidenreich anledning til at fastslå, at hans magasin nu og i fremtiden er forsynet med et stort udvalg – og han giver garanti ligesom de forenede, og tillige 4% rabat.

Jens C. G. Hermann. Stolemager. Borgerskab 22/12 1852.

Jacob Kram. Stolemager. Borgerskab 12/5 1840.

Johan W. S. Mathiesen. Stolemager. Borgerskab 7/5 1856.

Lorenz Nielsen. Borgerskab 13/5 1774.

Kort omtalt i Nordelbingen 1974.

Niels Nielsen.

Annoncerer med sofaer 1831, ... af mahogni-pyramidetræ og forsiret med delfiner.

Hans Petersen. Borgerskab 27/11 1838.

Storegade. I best. for De forenede Snedkermesteres Møbelmagasin.

Jørgen H. Schellgaard. Borgerskab 10/3 1850.

Søndergade.

J. C. Schmit. Stolemager. Etableret 1844.

Sønderport, fl. til Ramsherred 1845.

Martin Thaysen.

1834: Chatoller, Cylindere med Opsats, Mahognikommoder ... Schlossstrasse.

Nicolaj Chr. Taysen. Borgerskab 24/3 1843.

I best. for De forenede Snedkermesteres Møbelmagasin.

Hans Vilgaard. Borgerskab 24/3 1843.

På udstilling i Haderslev 1873: To nøddetræs salonskabe, et restaureret gammeldags skrivebord.

Åkirkeby

Indb. 1801 og 1901: 455-1176.

Udstilling: Rønne 1881: L. J. Jespersen: Buffet, malet af Chr. Mahler. Chr. Mahler udstiller et malet klædeskab.

J. L. Balle.

(uden stillingsang.). Nyt poleret Chatol, 2 Par ditto Comoder, 1 ditto Servante ... (Bornh. Avis 1836).

Einberg Bidstrup.

Meubelarbejde (Bornh. Avis 1857).

L. J. Jespersen.

Udst. 1881.

Aalborg

Indb. 1801 og 1901: 5579-31457. Aviser: Jydske Efterretninger 1767-1823, Aalborg Stifts Avis/Aalborg Stifstidende 1824-.

Udstillinger. »Aalborgske Konstllids Udstilling – af Hr. Snedkermester Overlade et Theskrin.« (Dagen 26/6 1811).

Aalborg 1862: V. S. Bonne: Mahogni chiffoniere med skab, mahogni buffet, 3 palisander skriveborde, 2 palisander syborde med indlægninger, 4 sofaer, 2 mahogni damelænestole, polstret lænestol, 2 mahogni servanter, 2 mahognisenge, 2 taburetter, divanbord, spillebord, mahogni, stole. P. Hvass: Mahogni sekretær med sølvskab, (2 stk.), dobbelt piedestal, dobbelt servante, 2 enkelte servanter, sofa, divansbord, 2 pillespejle med konsolskabe, 2 spilleborde, 2 syborde, skrivebord, alle møbler mahogni. Sofaspejl i palisanderramme, palisandermøbler med indlægninger. 2 syborde, 2 dameskriveborde, skrivebord. C. Kleis: Chiffoniere, rundt bord med indlægninger, servante, mahogni. Sybord med indlægninger,

pipebræt, palisander. H. C. Mammen: Sekretær, mahogni. 3 syborde, 2 skriveborde, nøddetræ. 2 syborde, skrivebord, bogskab, palisander. En dør, egetræ. Stolemager Petersens Enke: 2 mahognifinerede stole. S. Svendsen: En konsol til en figur, tobakskasse, pipebræt, sykasse.

Nordisk Udst. Kbh. 1872: V. S. Bonne: Møbler af nøddetræ.

Aarhus 1876: P. A. Christensen: Møbler.

Aalborg 1897: J. Lauritzen: Soveværelse. A. Nielsen: Møbler til et kabinet, forskellige møbler. N. P. Nielsen: En høvlebænk og forskellige høvle. C. Riis-Schiellerup: Møbler til dagligstue. L. A. Søndergaard: Skakbord. Sørensen & Hansen: Forskellige møbler.

Chr. Bech. Etableret 1827.

Slotsgade.

Hans Bech.

Gammel Mølle (1824). Vestergade (1831). Skomagergade 297 (1834), stervbo. Jens Bech. Etableret 1823.

Skomagergade 297. Skolegade (1825).

Ditlef Mathias Berg. Borgerskab 10/4 1823.

Kattevad. (Bergs Enke, Kattevads-Gaden, 1824-33).

J. M. Berg. Etableret 1833.

Kattevadsgade, 1866.

Chr. Bergstrøm, Stolemager.

Nørregade (1802), 3 til 4 Dousin Stole med løse Sæder og Lærredsbetræk.

Michael Bernesen. Snedker (lærling?),

Med hæder nævnt for Fremgang i Tegning. Aalborg Søndagsskole, 1817.

Jens Bonke (Bonken?). Stolemager. Etableret 1811.

Nørregade. Søndergade (1824), flytter til Reberbanens Port i 1831.

W. S. Bonne.

Møbelmagasin i Vesteraagade 266 – fra 1856 tillige i Nørre Sundby. Alt af eget fabricat. Bortsælger et stort parti møbler i 1871 på grund af »et stort Byggeforetagende«. Udst. 1862 og 1872.

H. Bontilius.

Et politeret Elmetræes Chatol med rund Klap og Mahogni Indretning (1824), Urbansgade. Urbansgade No. 103 (1838).

Rasmus Bræstrup. Borgerskab 5/10 1831.

Slotsgade (1837).

Jens Chr. Bøgsted.

(1806). Ved Nye Mølle (1830).

Carlsen.

Gammeltorv No. 203 (1822), et suffisant Ege Chatol, Fyrrø Dragkister, malede og beslagne Buesenge ...

Andreas Christensen. Stolemager. Borgerskab 13/4 1836.

Adelgade, fra 1839 Urbansgade.

Christen Christensen. Stolemager. Borgerskab 27/9 1843.

Tiendeladen 25 (1844).

P. A. Christensen.

Udst. 1876.

C. Fiedler. Stolemager.

(1812), forfærdigelse af alle Sorter moderneste Stolemager Arbejde, saasom Divaner, tyrkiske og simple Sofaer, Canopeer m.m. af bedre Salgs og Birketræ, indlagte med Messing som med anden Slags udenlandsk Træ, alt med den skjønneste Politur, ligesaa skjønt som forskrevet Arbejde, der sælges her i Byen. Bispensgade.

Rasmus N. Friis.

Algade (1804). Adskillige annoncer 1823-37, Vesterport Nr. 72.

Niels Hammer. Stolemager. Etableret 1809.

Skolegade. Nogle Dusin Stole af Birketræ med Polletur ... (1818), Slotsgade 333. Gravensgade 113 i 1832.

- Jac. Hansen. Stolemager. Borgerskab 16/11 1842.
Skolegade nr. 345.
- H. Henriksen.
Meubel-Udsalg i Auctionsgaarden v. Østeraa, flytter i 1869 til Slotsgade.
- P. Hvass. Etableret 1848.
Algaden No. 412. Arbejdet i en årrække i Frankrig og Tyskland. Møbelmagasin etabl. 1849 – i 1860-erne i Møllegade 512. Udst. 1862.
- Niels Schou Isager. Etableret 1851.
(Etabl. 1841 i Skive, Danmarks ældste Forretninger, 1915).
- Ivendorff. Stolemager.
Død 1821, 67 år.
- Brødrene Ivendorff. Stolemagere.
Allegade 411, (Vejviser 1861).
- D. Ivendorff. Stolemager.
Død 1847, 51 år.
- Johansen. Stolemager. Etableret 1848.
Skolegade.
- Chr. Cæsar Jørgensen. Borgerskab 30/7 1828.
Vestergade.
- Chr. Kleis. Borgerskab 2/12 1840.
Adelgade 12. Meubelmagasin. Udst. 1862. Omt. s. 83 ff.
- C. Kylesbech. Stolemager.
Nørregade 544 (Vejviser 1861).
- Ole Lauesen.
Hj. af Skolegade og Skomagergade (1825), annoncerer især med chatoller.
- J. Lauritzen.
Vesteraagade 7, 1897, udst. s.å.
- Adolph Mammen.
Møbler, billigste Udsalg, Bredegade (1866).
- Hans Christoph Mammen. Borgerskab 25/5 1842.
Møbelmagasin, Nørregade No. 603, omkr. 1870 Kongensgade 480. Udst. 1862.
- Mayntzhusen. Malermester.
Åbner møbelmagasin på Nørregade i 1847, lakerede og malede møbler og vogne.
- Meubelmagazin. Etableret 1845.
Ved Østeraa. Interessentskab. Ophævet 1861.
- Mauritz M. Møller. Etableret 1820.
(Bor hos Dannebrogsmænd P. H. Schiellerup. Mauritz's kone hedder Ane Marie Kronborg Olesen, men deres børn døbes med efternavnet Schiellerup – måske forbindelse med Riis-Schiellerup, etabl. 1853?). Stervbo i 1841, ved Svingelen.
- L. Mørch. Etableret 1842.
Søn af O. Mørch. Skomagergade.
- Magnus Mørch. Borgerskab 18/11 1840.
Møbelmagasin i Vesteraagade Nr. 262 fra omkr. 1851.
- Ole Mørch. Etableret 1810.
Fra 1815 Skomagergaden 303.
- A. Nielsen.
Nytorv 17. Udst. 1897.
- N. P. Nielsen.
Hr. Ovesgyde 3. Udst. 1897.
- C. Olsen. Stolemager.
Vesterbro 66 (Vejviser 1861).
- Jens Overlade.
Algaden No. 3 (1809). Aalborgske Konsthøjs Udstilling: af Hr. Snedkermester Overlade: Et Theskrin (Dagen, No. 177, 1811).

- L. Petersen. Stolemager.
Hr. Ovesgyde 410. Udst. 1862 (Petersens Enke).
Poul Chr. Poulsen. Stolemager. Borgerskab 30/5 1838.
Vestergade.
Peder Riis.
(1822: Peder Riis's Enke).
C. Riis-Schiellerup. Etableret 1853.
(Danmarks ældste Forretninger, 1915). Vesteraa og Jomfruengade.
C. R. Schiellerups Møbel- og Ligkistemagasin.
S. Svendsen.
Skolegade. Udst. 1862.
L. A. Søndergaard.
Udst. 1897.
Sørensen & Hansen.
Udst. 1897.
Johan Chr. Tvenstrup. Borgerskab 7/9 1831.
Møllegaden 511. Annoncerer ofte. Flytter fra byen 1840.
Hans Chr. H. Worsaae. Stolemager. Borgerskab 1/8 1827.
Østergaard.
Skomagergade. 1831 Østergaards Enke.

Århus

Indb. 1801 og 1901: 4102-51814. Avis: Aarhus Stifis-Tidende 1794-.

Omtale af udstilling i Århus 1861: Fremfor Alt er Stolemager- og Snedkerarbejdet særdeles vakkert repræsenteret, saaledes nævne vi et af Snedker Ørum forfærdiget Skrivebord af Palisander med indlagt Arbejde, der visselig er noget af det smukkeste i sit Slags, man har set (avisomtale 9/9 1861).

Udstillinger. Stockholm 1866: N. S. Isager: Damskrivebord. A. Petersen: Sofa og 6 stole, stol med rørfletning.

Nordisk Udst. Kbh. 1872: S. Ørum: Skrivebord og bogskab af nøddetræ.

Århus 1876: N. Christiansen: Møbler. A. Isager: Møblement til en stue. S. Jensen: Senge og servanter. L. Ljungmann: Stole. A. E. Petersen: Møbler. J. Theilgaard: Møbler. H. H. Würtz: Skolebord. P. Ziegler: Møbler. S. Ørum: Forsk. møbler.

M. Backe. Stolemager.
Klostergade 821 (1832).

Friderich Bech. Borgerskab 12/4 1813.

Skiden-Gyden, åbner møbelmagasin 30. juli s.å. I 1830-erne i Vestergade. Interessent i møbelmagasinet på Lille Torv.

Fr. Chr. Bech. Borgerskab 15/6 1846.

Overtager en del af faderens værksted (F. Bech), anbefaler billed- og ornamentskæveri. Vestergade 664 (ann. 29/3 1845 i forb. med mesterstykke). Interessent i De forende Snedkeres M-M.

P. Benzen. Snedker og Instrumentmager.

Klostergade (1856). Interessent i De forenede Snedkere ...

H. P. Bjørn.

Interessent i møbelmagasinet på Lille Torv. Middelgade 59.

Hans Baastrup.

(1817). Middelgade i 1830-erne. Overdrager værkstedet »paa Grund af Alderdømme til sønnen, Jens Møller Baastrup i 1838 – men afskediger ham igen i 1843.

Jens Møller Baastrup. Stolemager. Borgerskab 6/2 1843.

- N. Christiansen.
 Meubel-Magazin, Meilgade 126 (1869). Totaludsalg 1883. Udst. 1876.
- Jacob Philip Dessau. Stolemager. Borgerskab 24/9 1832.
 Middelgade 92 (69). Tidligere borgerskab i Næstved i 1821 og i Randers 1824.
 Iværksætter Danmarks første samlede udvandring, med skonnerten »die Elbek«, i 1838. Når kun til Frankrig, stolemagermester i Bayonne 1839-42.
- Casper Dich. Stolemager. Borgerskab 22/6 1840.
 Vestergade. Fra 1843 Middelgade 69 (tidl. stolemager Dessaus hus), indretter her møbelmagasin.
- De forenede Snedkeres Meubel-Magazin.
 Vestergade 650. Interessenter. Isager, Bech, Benzen, Schou, Strüb og Wichmann (1861).
- G. og A. Holimann.
 Vestergade. (omt. De danske Byerhverv, Jyll. I). Medalje på udst. i Paris 1900.
- Søren Pedersen Holm. Stolemager. Borgerskab 3/2 1806.
 Pustervig (1809).
- A. Isager.
 Udst. 1876.
- Niels S. Isager. Borgerskab 24/1 1853.
 Vestergade. (De forenede Snedkere ...: Blandt interessenterne er en Isager).
 Udst. 1866.
- Poul Jacobsen.
 Dragkister, 2 nye Pæretætes Comoder, paa Volden (1807).
- C. Jensen. Etableret 1819.
 Middelgade, fra 1820 ved Frue Kirkegaard.
- S. Jensen.
 Udst. 1876.
- Jens Jørgensen. Stolemager.
 Vestergade (1805).
- Henrik Joh. Keuller. Stolemager. Borgerskab 5/10 1795.
- S. Lange. Etableret 1844.
 Vestergade.
- L. Ljungmann.
 Udst. 1876.
- Peder M. Malling. Stolemager. Borgerskab 31/10 1763.
 Meubelmagazinet.
 Lille Torv No. 260. Interessentskab etableret 1843 af Theilgaard, T. D. Ring, F. Bech, R. J. Strøm, Th. Schytte og H. P. Bjørn.
- Johan Meyer. Borgerskab 8/10 1804.
 Studsgade (1815).
- Jacob Munthe. Borgerskab 18/2 1811.
 Badstuegade No. 38.
- Anders Petersen. Stolemager. Borgerskab 1/12 1851.
 Meubel-Magazin, Guldsmedgade 871, (1859). Udst. 1866, tild. Hæders Diplom.
- A. E. Petersen.
 Udst. 1876.
- Søren Petersen. Borgerskab 14/9 1858.
 Meubel-Magazin. Vestergade 646, i 1865.
- Theodor D. Ring. Borgerskab 15/4 1839.
 Studsgade 186. Interessent i møbelmag. på Lille Torv. I 1870 møbelmagasin i Rosensgade 28.
- Ring & Ørums Meubel-Magazin.
 Klostergade 814 (1853).
- Ole Fr. Rygaard. Stolemager. Borgerskab 14/6 1840.
- Johan Chr. Schou. Borgerskab 14/9 1858.
 Interessent i De forenede Snedkere ...

- Th. Schytte. Borgerskab 20/1 1834.
 Interessent i møbelmagasinet på Lille Torv.
- Ole Secher. Borgerskab 15/1 1798.
 Paa Graven (1804).
- Rasmus Secher. Borgerskab 7/8 1843.
 Meubel-Udsalg, Studsgade 180 (1850).
- Snedkermesternes Meubelmagazin. Aarhuus.
 (Tekst på trykte etiketter, midten af 1800-tallet).
- Fr. W. Stangerup. Stølemager. Borgerskab 3/11 1851.
 Meubel-Magasin, Skolegade Nr. 40 (1865).
- Niels Jørgen Stougaard. Stølemager. Borgerskab 21/6 1841.
- R. J. Strøm.
 Fiskergade (1835). Interessent i møbelmag. på Lille Torv.
- Strüb.
 Interessent i De forenede Snedkere ...
- Tegneskoler.
- Tegne- og Malermester H. B. Thorenfeldt underviser i »disse ligesaa behagelige som nyttige Videnskaber« Geometri, Perspektiv- og Frihaandstegning (1807).
- Karlos, Tegner ved Catedralskolen, giver fri undervisning i tegning hver søndag eftermiddag kl. 2-4 for haandværksstandens drenge, 1810.
 En tegneskole med undervisning i arkitektur og frihåndstegning oprettes i Skolegade 39 i 1817.
- Prins Frederik Ferdinands Søndags-Tegneskole for Kunstnere og Haandværkere oprettes i 1828 af snedkerne F. Bech og C. Jensen.
- Chr. Theilgaard. Borgerskab 17/6 1833.
 Frederiksgade, fra 1842 Middelgade 68. Interessent i møbelmag. på Lille Torv.
- Jens Theilgaard.
 Møbelmagasin, Mejlgade 35 (1876). Udst. 1876.
- Udstilling i Århus 1852.
 Åbnet d. 20/7. Navnlig fortiene de udstillede Meubler at fremhæves ... (avisomt.).
- A. C. Wichmann. Borgerskab 26/4 1847.
 Interessent i De Forenede Snedkeres Meubel-Magazin.
- H. H. Würtz.
 Udst. 1876.
- P. Ziegler. Etableret 1870.
 Udst. 1876.
- Søren Ørum. Borgerskab 12/10 1846.
 Arbejdet ti år i Berlin, Wien, München og Hamborg. Forfærdiger alle slags marketteri i træ, metal, perlemor og skilpadde ... Aagade No. 272. Møbelmagasin. Flytter til Kannikegade i 1870. Se: Omtale af udst. 1861. Udst. till. 1872 og 76.

Litteratur

Fortegnelse, dels over de i teksten omtalte eller citerede skrifter, dels over artikler m.v., der behandler beslægtede områder, navnlig bondemøbler.

Ole Bang: Historien om en stol. Den dampbøjede træstol og dens skaber Michael Thonet. 1979.

Adolf Bauer: Dansk Møbelkunst paa Udstillingen. 1888.

Rasmus Berg: Aarhus Haandværkerforening 1848-1898. 1898.

Joel Berglund: Friljul – Skalk, nr. 3, 1979.

Tove Clemmensen: Møbler paa Clausholm, Langesø og Hølstenshuus. 1946.

Danmarks ældste Forretninger, Krak. 1915.

De danske Byerhverv, red. Bering Liisberg. 1904.

Birthe Karin Fischer: Linnedværerne og tøj- og dugmagerne i Danmark i 17- og 1800-årene. Manuskript.

Lars Friis: Gemmemøbler. 1976.

S. Fritz: Hængeskabe og stole i Odder museum. 1964.

Ib Geil: Pianofortet og dets publikum i 1860-erne – Erhvervshistorisk Årbog 1973.

C. C. Hornung: Et Haandværkerliv i forrige Aarhundrede. 1904.

International Møbelhaandbog af Haslund, Wolf og Bøggild-Andersen. 1945 og 71.

N. J. Israelsen: Et sengotisk billedskærerarbejde på Marup. 1979.

Holger Jacobsen: Aabenraasnedkeren Lorenz Nielsen – Nordelbingen, bd. 43, 1974.

Anton Jepsen: Borgermøbler 1830-1880. 1978.

Anton Jepsen: Stilhistoriske cirkelslag – Kunst og antkv.årb. 1979.

Anton Jepsen: En sag om kvalitet – Skalk, nr. 1, 1982.

Anton Jepsen: Og derfor søger jeg den fjerne strand. Beretningen om stolemager Dessau og »die Elbe«, Danmarks første udvandrerskib. Udk. 1983.

Chr. Kiilgaard: Jørgen Nielsen Blomsnider – Rudkøbing II, 1955.

Hans Lassen: Stolen. En stilhistorisk gennemgang – Den gamle By's Årbog 1966.

Niels-Knud Liebgott: Kister og skabe. 1975.

Peter Michelsen: Et nyerhvervet Bertil Snedker skab – Budstikken 1953.

Peter Michelsen: Bondemøbler i fire sønderjyske sogne – Budstikken 1961.

G. A. Normann: Høvelens historie – De Sandvigske Samlinger. 1954.

L. P. Pedersen: Fynske Standure – Arv og Eje 1969.

Hamme Poulsen: Jes Jessen – Maleren fra Åbenrå. 1971.

Sigurd Schoubye: Gamle møbler fra Tønderregnen – Tønder museum 1952.

Sigurd Schoubye: Folkekunsten på Tønderregnen – Tønder museum 1968.

Selskabet for indenlandsk Kunstflids skrifter. 1809ff.

Kjeld Snedker: Toreby-maleren. En lollandsk folkekunstner – Loll.-Falst. stiftmuseum, årsskr. 1969.

Axel Steensberg: Malede bondemøbler. 1948.

Axel Steensberg: Jersie-Stolene – Danske museer II 1951-

Axel Steensberg: Iver Snedker i Hedensted – Budstikken 1953.

Axel Steensberg: Et malet pragtskab fra Åbenrå – Budstikken 1956.

Axel Steensberg: En gruppe malede bondemøbler fra Mors og Salling – Budstikken 1960.

Axel Steensberg: Danske bondemøbler. 3 udg. 1973.

Kai Uldall: Gammel dansk folkekunst. 1945.

Kai Uldall: Dansk folkekunst. 1963.

Christian Waagepetersen: Danske Møbler før 1848. 1980.

Bürgerbuch der Stadt Hadersleben af Thomas Otto Achelis.

Vejle Borgerbog af Jørgen Swane.

Borgerskaber i Aabenraa af Morten Kamphøener.

Signerede danske møbler

Rettelse

til bind I, Hovedstadens snedkere: billedteksten til tegning i Bymuseets billedsamling, gengivet side 113, skal være:

En udateret tegning, iøvrigt i meget smukke farver, i Bymuseets billedsamling, viser møbler udført til Bortlodningen af indenlandsk Kunstflid af billedskærer A. C. Wille. Møblerne er tegnede af Heinrich Hansen og forfærdiget i 1862.

Et tilsvarende bogskab med en lidt afvigende og endnu fornemmere udsmykning, forfærdiges i 1866 til prinsesse Dagnar af snedkermester J. G. Lund. En kopi af dette skab igen, forfærdiges i 1872 af Severin og Andreas Jensen.

Med en historisk oversigt over de danske købstæders møbelsnedkere i 1800-årene – og et navneregister for hver enkelt købstad – knytter »Købstadssnedkerne« sig som bind II til »Signerede danske møbler«, der omhandler hovedstadens snedkere.

»Købstadssnedkerne« er også beretningen om den fantastiske udvikling købstædernes håndværk gennemløber fra år 1800, hvor man »knap kunne faa et Stoleben fat«, og til 1900, hvor købstadssnedkernes arbejder længst har vist, at de »kan staa ved Siden af det kjøbenhavnske«.

Mange højtidelige ord blev i 1800-årenes første årtier sagt – af højtidelige mænd – med henblik på at skabe en større og bedre produktion indenfor håndværk og industri. En enkelt – en justitsråd i Horsens – sagde det samme på sin helt specielle måde: »Som Følge af gammel Slendrian og af visse slemme Vaner leverer man ofte et slet Product, og glemmer, at ingen af reen Kjærlighed til Byen drikker maadeligt Brændevin fra Horsens, naar han kan faa det godt fra Veile«.

Frøderikssund Bibliotek

582.301.242